

"CROWE MNE" d.o.o.

Broj 94/20

Podgorica, 5.05 2020.god.

HIPOTEKARNA BANKA A.D., PODGORICA

**FINANSIJSKI ISKAZI
31. DECEMBAR 2019. GODINE**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 - 5
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2019. godine	6
Iskaz o ostalom ukupnom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine	7
Bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine	8
Iskaz o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine	9
Iskaz o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2019. godine	10
Napomene uz finansijske iskaze	11 - 88
Prilog: Godišnji izvještaj menadžmenta za 2019. godinu	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**Akcionarima Hipotekarne banke AD Podgorica****Mišljenje**

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Hipotekarna banka AD Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine, bilans uspjeha, iskaz o ukupnom ostalom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja (u daljem tekstu: „finansijski iskazi“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2019. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Osnove za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenjivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izvještaja koji je naslovljen *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Nezavisni smo od Banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<i>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke</i>	
Na dan 31. decembra 2019. godine, bruto vrijednost datih kredita i potraživanja od klijenata iznosila je EUR 243.316 hiljada (31. decembra 2018.:EUR 243.045 hiljada), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata iznosio EUR 14.404 hiljadu na dan 31. decembra 2019. godine (31. decembra 2018.: EUR 12.732 hiljada).	Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvrjeđenja datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke, i procijenili primjenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizorskog pitanja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)
Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<p data-bbox="236 365 802 398"><i>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke</i></p> <p data-bbox="236 427 802 696">Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke smatra se ključnim revizorskim pitanjem, s obzirom da određivanje iznosa rezervacija za umanjenje vrijednosti zahtjeva značajnu procjenu od strane rukovodstva koja se odnosi na određivanje trenutka priznavanja umanjenja vrijednosti kao i iznosa umanjenja vrijednosti.</p> <p data-bbox="236 730 802 763">Najznačajnija rasudjivanja se odnose na:</p> <ul data-bbox="280 768 802 1160" style="list-style-type: none"> • Pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta. • Pravovremena identifikacija izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvrjeđenju. • Vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procjenjene izloženosti po kreditima. <p data-bbox="236 1193 802 1373">Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke u napomenama 3.8, 5.2, 7, 17.2 i 23 uz finansijske iskaze.</p>	<p data-bbox="826 427 1396 461">Naše testiranje je obuhvatilo sljedeće elemente:</p> <ul data-bbox="871 465 1396 2056" style="list-style-type: none"> • Procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta. • Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji potkrepljuju pretpostavke korišćene u modelima očekivanog kreditnog gubitka koji su primjenjeni u alokaciji faza (eng. stage), pretpostavke koje se primjenjuju da bi se dobila dvanaestomjesečna i cjeloživotna vjerovatnoća neispunjavanja obaveza (PD) i metode primjenjene za dobijanje vjerovatnoće gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja. • Procjena ključnih kontrola nad pravovremenom identifikacijom izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti umanjenih vrijednosti kredita. • Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza o blagovremenoj identifikaciji izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti po osnovu obezvrjeđenja kredita. • Prikupljanje i detaljno testiranje dokaza koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvrjeđenja datih kredita i potraživanja, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procjenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita. • Procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke. • Evaluacija primjenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji. • Uključili smo naše IT stručnjake i stručnjake za kreditni rizik u oblastima koje su zahtijevale specifičnu ekspertizu. • Procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u finansijskim izvještajima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)***Odgovornost rukovodstva i lica ovlaštenih za upravljanje za finansijske iskaze***

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevare je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što prevara može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilazanje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke.
- Vršimo ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjanja koje je izvršilo rukovodstvo.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)***Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)***

- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezana objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije. Takođe, obezbeđujemo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i gdje je to primjenjivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda i shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)***Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima***

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i objavljivanje godišnjeg izvještaja menadžmenta.

Naše mišljenje o finansijskim iskazima ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta i osim u onoj mjeri u kojoj je izričito navedeno u našem izvještaju, ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi sa revizijom finansijskih iskaza naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta materijalno nekonzistentan sa finansijskim iskazima ili sa našim znanjem stečenim tokom revizije ili se na drugačiji način čini da su materijalno pogrešno prikazani.

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori razmotrili smo da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13 i 14 ovog Zakona.

Isključivo na osnovu rada obavljenog tokom revizije finansijskih iskaza i procedura navedenih gore, po našem mišljenju:

- Informacije prezentirane u godišnjem izvještaju menadžmenta za finansijsku godinu za koju su pripremljeni finansijski iskazi su konzistentne sa finansijskim iskazima;
- Godišnji izvještaj menadžmenta je sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13, i 14. Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori.

Dodatno, u svjetlu znanja i razumijevanja Banke i njenog okruženja dobijenog tokom revizije, od nas se zahtijeva da izvijestimo da li su identifikovani materijalno značajno pogrešni prikazi u godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu nemamo ništa da izvijestimo.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Đorđe Dimić.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica

15. maj 2020. godine

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

(Licenca broj 072 izdata 9. marta 2017. godine)

BILANS USPJEHA

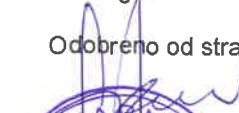
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

	Napomene	(Iznosi u hiljadama EUR)	
		2019.	2018.
Prihodi od kamata	3.1, 6	19.741	18.768
Rashodi od kamata	3.1, 6	(3.091)	(3.679)
NETO PRIHODI OD KAMATA		16.650	15.089
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 9	16.989	14.489
Rashodi naknada i provizija	3.2, 9	(10.775)	(7.328)
NETO PRIHODI OD NAKNADA		6.214	7.161
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		150	105
Neto dobiti od kursnih razlika		788	698
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		311	78
Ostali prihodi	13	246	278
Troškovi zaposlenih	10	(5.486)	(5.173)
Troškovi amortizacije	12	(1.077)	(955)
Opšti i administrativni troškovi	11	(7.802)	(8.761)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3.8.8, 7	(3.723)	(3.563)
Troškovi rezervisanja	3.14, 8	(96)	(62)
Ostali rashodi	14	(786)	(174)
OPERATIVNI PROFIT		5.389	4.721
Porez na dobit	3.6, 15	(526)	(411)
NETO PROFIT		4.863	4.310
Zarada po akciji	32	155,34	137,68

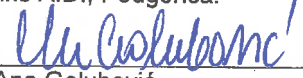
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. februara 2020. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

 Jelena Vuletić
 Izvršni direktor za rizike

 Ana Golubović
 Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta

 Nikola Spadijer
 Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje

ISKAZ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU
 Od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

Napomena	(U hiljadama EUR)	
	2019.	2018.
Neto profit	4.863	4.310
Ukupni ostali rezultat		
Efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	1.459	(1.321)
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu.	1.459	(1.321)
UKUPAN OSTALI REZULTAT	6.322	2.989

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. februara 2020. godine u Podgorici.

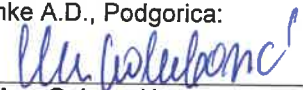
Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

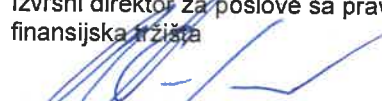
 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

 Jelena Vuletić
 Izvršni direktor za rizike

 Ana Golubović
 Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i
 finansijska tržišta

 Nikola Špadijer
 Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i
 napredne kanale prodaje

BILANS STANJA

Na dan 31. decembar 2019. godine

	Napomene	31. decembar 2019.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2018.
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.7, 16	137.133	129.048
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		251.741	257.272
Kredit i potraživanja od banaka	3.8.3, 17.1	20.864	25.110
Kredit i potraživanja od klijenata	3.8.3, 17.2	228.912	230.313
Ostala finansijska sredstva		1.965	1.849
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		134.758	114.467
Hartije od vrijednosti	18.1	134.758	114.467
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala		5	5
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.10, 19	2.352	2.062
Nematerijalna sredstva	3.10, 20	2.037	1.766
Odložena poreska sredstva	15c	24	30
Ostala sredstva	21	2.428	2.188
UKUPNA SREDSTVA		530.478	506.838
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		443.122	436.956
Depoziti banaka i centralnih banaka	22.1	1.148	1.410
Depoziti klijenata	22.2	419.592	410.316
Kredit klijenata koji nijesu banke	22.3	22.335	25.230
Ostale finansijske obaveze		47	-
Rezerve	23	1.535	1.831
Tekuće poreske obaveze		514	417
Odložene poreske obaveze	15c	209	43
Ostale obaveze	24	11.148	7.970
Subordinisani dug	26	22.050	14.039
UKUPNE OBAVEZE		478.578	461.256
KAPITAL			
Akcijski kapital	25	16.006	16.006
Emisiona premija		7.444	7.444
Neraspoređena dobit		20.541	16.235
Dobit/gubitak tekuće godine		4.863	4.310
Ostale rezerve		3.046	1.587
UKUPAN KAPITAL		51.900	45.582
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		530.478	506.838
VANBILANSNA EVIDENCIJA	28	766.334	661.802

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. februara 2020. godine u Podgorici. Odobrene od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor
 Podgorica
 Jelena Vučić
 Izvršni direktor za rizike

 Ana Golubović
 Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i
 finansijska tržišta

 Nikola Spadijer
 Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne
 kanale prodaje

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU

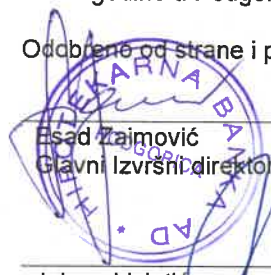
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

U hiljadama EUR	Aksijski kapital	Emisiona premija	Dobit tekuće godine	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2018. godine	16.006	7.444	6.860	12.286	42.596
Efekat svođenja finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	-	-	-	(1.321)	(1.321)
Drugi uticaj hartija od vrijednosti na kapital	-	-	(3)	-	(3)
Prenos dobitka	-	-	9.378	(9.378)	-
Dobit tekuće godine	-	-	4.310	-	4.310
Stanje, 31. decembra 2018. godine	16.006	7.444	20.545	1.587	45.582
Stanje, 1. januara 2019. godine	16.006	7.444	20.545	1.587	45.582
Efekat svođenja finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	-	-	-	1.459	1.459
Drugi uticaj hartija od vrijednosti na kapital	-	-	(4)	-	(4)
Dobit tekuće godine	-	-	4.863	-	4.863
Stanje, 31. decembra 2019. godine	16.006	7.444	25.404	3.046	51.900

Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. februara 2020. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

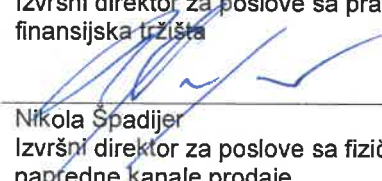

Esad Zajmović
Glavni izvršni direktor

Jelena Vuletić
Izvršni direktor za rizike

Ana Golubović
Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta

Nikola Špadijer
Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje

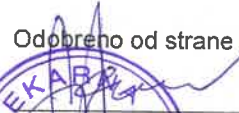

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine
(U hiljadama EUR)

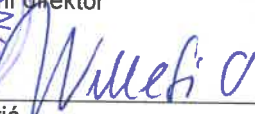
<u>OPIS</u>	<u>Napomene</u>	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi		19.829	18.178
Odlivi po osnovu kamata i slični prihodi		(2.993)	(3.423)
Prilivi po osnovu naknada i provizija		16.988	15.966
Odlivi po osnovu naknada i provizija		(10.775)	(7.328)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače		(22.664)	(20.693)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive		(52)	(24.577)
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza		18.995	15.837
Plaćeni porezi		(1.052)	(961)
Ostali prilivi		(46.039)	(36.689)
Neto prilivi/odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		(27.763)	(43.690)
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja			
Kupovina nekretnina i opreme		(1.176)	(1.326)
Kupovina nematerijalnih ulaganja		(768)	(430)
Državni zapisi		35.616	15.534
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine		26	67
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		33.698	13.845
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti			
Povećanje pozajmljenih sredstava		(2.887)	(4.680)
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		(2.887)	(4.680)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente		788	698
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		3.836	(33.827)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		149.169	182.996
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda		153.005	149.169

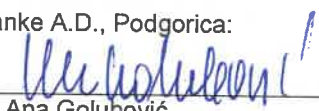
Napomene čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

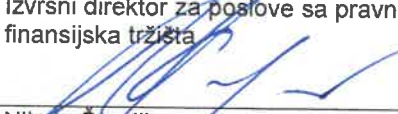
Ovi finansijski iskazi su odobreni od strane Odbora direktora Hipotekarne banke A.D., Podgorica, 3. februara 2020. godine u Podgorici.

Odobreno od strane i potpisano u ime Hipotekarne banke A.D., Podgorica:

 Esad Zaimović
 Glavni izvršni direktor

 Jelena Vuletić
 Izvršni direktor za rizike

 Ana Golubović
 Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta

 Nikola Špadijer
 Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Hipotekarna banka AD, Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) je od 1991. godine registrovana kao akcionarsko društvo i registrovana je u Centralnom registru Privrednog suda pod registracionim brojem 4-0004632. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 3 (Rješenje broj 02/3-1/2-01). Od Centralne banke Crne Gore, Rješenjem broj 0101-75/1-2002 od 18. decembra 2002. godine, Banka je dobila odobrenje za rad.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju, Statutom i Rješenjem Centralne banke Crne Gore, Banka obavlja poslove primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun. Pored bankarskih poslova iz prethodnog stava, Banka može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i dr.),
- izdavanje, obrada i evidentiranje platnih instrumenata,
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet,
- finansijski lizing,
- poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
 - a) stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
 - b) finansijskim derivatima,
- depo poslovi,
- izrada analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja,
- iznajmljivanje sefova,
- poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke, u skladu sa Statutom.
- Banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Organi upravljanja Bankom su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Odbor direktora Banke ima dva stalna tijela i to: Odbor za reviziju i Odbor za upravljanje kreditnim rizikom. Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara Banke. Odbor direktora Banke ima 5 (pet) članova, od kojih većina nijesu zaposleni u Banci.

Sjedište Banke je u Podgorici, u ul. Josipa Broza Tita br. 67. Na dan 31. decembra 2019. godine ukupan broj zaposlenih, radno angažovanih, u Banci je iznosio 218, od čega je njih 25 ustupljeno od strane agencija za zapošljavanje (31. decembra 2018. godine: 203 radno angažovanih, zaposlenih, od čega je njih 20 ustupljeno od strane agencija za zapošljavanje).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza**

Banka sastavlja finansijske iskaze (u daljem tekstu „finansijski iskazi“) u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 52/16) koji zahtijeva primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi finansijski iskazi Banke pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“, br. 15/12, 18/13 i 24/18).

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12, i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Centralna banka Crne Gore je u Odluci o minimalnim standardim za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) propisala obaveznu primjenu MSFI 9 za banke počevši od 01. januara 2018. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

2.2. Pravila procjenjivanja

Finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sledeće pozicije, koje se vrijednuju po fer vrijednosti:

- finansijski instrumenti po fer vrednosti kroz bilans uspeh,
- finansijski instrumenti po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat,
- finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine**2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)****2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta**

Finansijski iskazi Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera. Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrijednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izvještajima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni i narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

U Napomeni 4 su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke.

2.5. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.6. Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Banka je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa poveriocima i dužnicima Banke na dan 31.12.2019. godine.

2.7. Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna. Aktuarski obračun uključuje stvaranje pretpostavki o diskontnim stopama, budućem rastu zarada i promjenama u broju zaposlenih. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

2.8. Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Banka konzistentno primijenjuje usvojene računovodstvene politike u svim periodima prezentiranim u finansijskim izveštajima. Osnovne računovodstvene politike primijenjene kod sastavljanja računovodstvenih izvještaja za 2019. godinu navedene su dalje u tekstu.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Prihodi i rashodi kamata se iskazuju u bilansu uspjeha primijenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta na:

- Bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva ili
- Amortizovanu vrijednost finansijske obaveze.

Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja amortizovane vrijednosti finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, Banka procjenjuje gotovinske tokove razmatrajući sve ugovorene uslove finansijskih instrumenata (npr. opcije avansnih plaćanja), ali ne razmatra buduće gubitke po osnovu kreditnog rizika. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovorenih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškova transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Amortizovana vrijednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstavlja iznos po kome su finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrijednovani u trenutku inicijalnog priznavanja umanjena za otplate glavnice i uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, obračunatu korišćenjem efektivne kamatne stope, razlike između inicijalnog iznosa i iznosa na dospjeću, i za finansijska sredstva, korigovana za očekivani kreditni gubitak.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva je amortizovana vrednost finansijskog sredstva prije umanjena za očekivani kreditni gubitak.

Efektivna kamatna stopa za finansijska sredstva i obaveze se obračunava pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze. Pri kalkuciji prihoda i rashoda kamata, efektivna kamatna stopa se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstava (ukoliko sredstvo nije kreditno-obezvrijeđeno) ili amortizovanu vrijednost obaveza. Za finansijske instrumente sa promjenljivom kamatnom stopom, efektivna kamatna stopa se mijenja usljed periodičnih procjena tokova gotovine, kako bi refletovala tržišno kretanje kamatnih stopa.

Za finansijska sredstva koja su postala kreditno-obezvrijeđena nakon inicijalnog priznavanja, prihod od kamata se obračunava primjenom metode efektivne kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Ukoliko finansijsko sredstvo nije više kreditno-obezvrijeđeno, obračun prihoda od kamata se ponovo vrši na bruto bazi tj. kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

Za finansijska sredstva koja su kreditno-obezvrijeđena u trenutku inicijalnog priznavanja, prihod od kamate se obračunava primjenom kreditno-prilagođene kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva. Obračun prihoda od kamata se ne vraća na bruto osnovicu ni kada se kreditni rizik poboljša.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija**

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamata uz primjenu metode efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena. Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Banka obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena.

3.3. Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namijenjenih trgovanju, uključujući i sve realizovane i nerealizovane promjene fer vrijednosti.

3.4. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici od kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.5. Lizing

Zakupi gdje zakupodavac zadržava značajniji dio rizika i koristi od vlasništva klasifikuju se kao operativni zakupi. Plaćanja izvršena po osnovu operativnog zakupa iskazuju se na teret bilansa uspjeha na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa. Kada se operativni zakup okonča prije isteka perioda zakupa, sve isplate koje zahtijeva zakupodavac na ime kazne se priznaju kao trošak u periodu u kome se desio prestanak zakupa.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.6. Porezi i doprinosi****Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica član 28 („Sl. List CG”, br. 65/01, 12/02, 80/04, br. 40/08, br. 86/09, br. 73/10, br. 40/11, br. 14/12, 61/13 i 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda) i Odlukom o kontnom okviru za banke Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” 82/17).

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva na računima blagajne (EUR i devizne), sredstva kod Centralne banke Crne Gore i drugih banaka.

Gotovinski ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Gotovinski ekvivalenti predstavljaju oročene depozite kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

3.8. Finansijski instrumenti**3.8.1. Priznavanje**

Kupovina ili prodaja finansijskog sredstva ili obaveze se evidentira korišćenjem računovodstvenog obuhvatanja na datum saldiranja transakcije.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrijednuju po fer vrijednosti koja uključuje transakcione troškove kod svih finansijskih sredstva ili obaveza osim onih koja se vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednosti iskazuju u bilansu uspjeha inicijalno se priznaju po fer vrednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.2. Klasifikacija**

Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine.

Banka finansijska sredstva klasifikuje u sledeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrijednuju po amortizovanom trošku (AC),
- Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali rezultat (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (obavezno po FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono vrijednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (opciono po FVTPL).

Finansijske obaveze, osim obaveza po kreditima i finansijskih garancija, mjere se po amortizovanom trošku ili po FVTPL kada se drže radi trgovanja i derivativnih instrumenata ili se primjenjuje određivanje fer vrijednost.

3.8.3. Finansijska imovina i obaveze**3.8.3.1 Plasmani bankama, krediti i avansi dati klijentima, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku**

Banka jedino mjeri Plasmane bankama, kredite i avanse date klijentima i ostala, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku ukoliko su oba od sljedećih uslova ispunjena:

- Finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela sa ciljem da se finansijsko sredstvo drži u svrhu prikupljanja ugovorenih novčanih tokova
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju na određene datume novčane tokove koji su isključivo isplate glavnice i kamate (SPPI – „solely payment of principal and interest“) na iznos neotplaćene glavnice.

3.8.3.2 Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj.

Poslovni model Banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocjenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva,
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima,
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova),
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja „najgoreg slučaja“ ili „stresnog slučaja“ u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke, Banka ne mijenja klasifikaciju preostalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.3. *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*****3.8.3.3 SPPI test**

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da Banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI test.

'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta).

Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena, Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina, i period za koji je kamatna stopa određena.

Nasuprot tome, ugovoreni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje, ne dovode do ugovorenih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima, finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVTPL.

3.8.3.4 Dužnički instrumenti koji se vrijednuju po FVOCI

Banka po MSFI 9 primjenjuje novu kategoriju dužničkih instrumenata mjerenih po FVOCI kada su oba slijedeća uslova ispunjena:

- Instrument se drži u okviru poslovnog modela, čiji cilj se postiže prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine,
- Ugovorni uslovi finansijskog sredstva prolaze SPPI test.

Dužnički instrumenti po FVOCI se naknadno mjere po fer vrijednosti sa dobitima i gubicima koji nastaju zbog promjena u fer vrijednosti priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (OCI). Prihodi od kamata i dobiti i gubici od kursnih razlika priznaju se u bilansu uspjeha na isti način kao i za finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku. ECL („Expected Credit Loss“) obračun za dužničke instrumente po FVOCI objašnjen je u Napomeni 3.8.8.. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno priznati u OCI, reklasifikuju se iz OCI u bilans uspjeha.

3.8.3.5 Vlasnički instrumenti po FVOCI

Po inicijalnom priznavanju, Banka može da izabere da neopozivo klasifikuje neke vlasničke instrumente kao vlasničke instrumente po FVOCI kada ispunjavaju definiciju kapitala po MRS 32 Finansijski instrumenti: Prezentacija i ne drže se kao namijenjeni za trgovanje. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument-po-instrument.

Dobici i gubici na ovim vlasničkim instrumentima se ne reklasifikuju u profit. Dividende se priznaju u bilans uspjeha kao i drugi operativni prihodi kada se utvrdi pravo na isplatu, osim kada Banka ima koristi od takvih prihoda kao povrat dijela troškova instrumenta, u tom slučaju se takvi dobiti evidentiraju u OCI. Vlasnički instrumenti po FVOCI nisu predmet procjene umanjavanja vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.3. *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*****3.8.3.6 *Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha***

Finansijska imovina i finansijske obaveze u ovoj kategoriji se ne drže za trgovanje i određene su od strane rukovodstva prilikom inicijalnog priznavanja ili se obavezno moraju mjeriti po fer vrijednosti prema MSFI 9. Ovakva klasifikacija se određuje po principu instrument po instrument, kada je ispunjen jedan o sledećih kriterijuma:

- Klasifikacija eliminiše ili značajno smanjuje nekonzistentan tretman koji bi inače nastao od mjerenja imovine ili obaveza ili priznavanja dobitaka ili gubitaka na njima na drugačijoj osnovi ili
- Obaveze su dio grupe finansijskih obaveza (ili finansijske imovine, ili oba po MRS 39), kojima se upravlja i njihov rad ocjenjuje prema fer vrijednosti, u skladu sa dokumentovanim upravljanjem rizikom ili investicionom strategijom ili
- Obaveze koje sadrže jedan ili više ugrađenih derivata, osim ako ne modifikuju znatno novčane tokove koji bi inače bili zahtjevani prema ugovoru, ili je jasno sa malo ili bez analize kada se sličan instrument prvo razmatra, jasno da je odvajanje ugrađenog derivata ili više njih zabranjeno.

Finansijska imovina i finansijske obaveze po FVTPL evidentiraju se u bilansu stanja po fer vrijednosti. Promjene fer vrijednosti evidentiraju se u bilansu uspjeha, izuzev kretanja fer vrijednosti obaveza po FVTPL zbog promjena u sopstvenom kreditnom riziku Banke. Takve promjene u fer vrijednosti evidentiraju se u sopstvenoj kreditnoj rezervi kroz OCI i ne reklasifikuju se u bilans uspjeha. Kamata zarađena ili nastala na instrumentima po FVTPL je obračunata u prihodima od kamata ili troškovima kamate, odnosno, koristeći EKS, uzimajući u obzir bilo koji diskonta/premiju i kvalifikovane troškove transakcije koji su sastavni dio instrumenta. Prihod od dividendi od vlasničkih instrumenata po FVTPL se evidentira u bilansu uspjeha kao ostali operativni prihodi kada je utvrđeno pravo na isplatu.

3.8.4. *Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza*

Banka ne reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznavanja, osim u izuzetnim okolnostima kada Banka stiže, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada ne reklasifikuju.

3.8.5. *Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza*

Banka prestaje priznavati finansijsko sredstvo, kao što je kredit klijentu, kada se pregovaraju uslovi i odredbe do te mjere da, u suštini, on postaje novi kredit, uz razliku priznatu kao dobit ili gubitak od prestanaka priznavanja, u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran. Novopriznati krediti se klasifikuju kao Stage 1 za potrebe mjerenja ECL-a, osim ako se novi kredit ne smatra POCl.

Prilikom procjene da li prestati sa priznavanjem kredita kupcu ili ne, između ostalog, Banka razmatra sljedeće faktore:

- Promjena valute kredita,
- Uvođenje kapitala,
- Promjena u ugovornoj stranci,
- Ako je modifikacija takva da instrument više ne ispunjava SPPI kriterije.

Ako izmjena ne rezultira u novčanim tokovima koji su bitno različiti, modifikacija ne dovodi do prestanka priznavanja. Na osnovu promjene u novčanim tokovima diskontovanim po originalnom EKS-u, Banka evidentira dobitak ili gubitak zbog modifikacije u mjeri u kojoj gubitak zbog umanjenja vrijednosti još uvijek nije evidentiran.

Priznavanje finansijske obaveze prestaje kada je obaveza ispunjena to jest kada je dug isplaćen, storniran ili istekao.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.6. Otpis**

Finansijska imovina otpisuje se djelimično ili u cijelosti samo ako Banka odustane od naplate. Ako je iznos koji treba otpisati veći od akumuliranih rezervisanja za kreditne gubitke, razlika se najprije obračunava kao dodatno rezervisanje koje se onda sučeljava sa bruto knjigovodstvenom vrijednošću. Bilo koja naknadna naplata umanjuje troškove za kreditne gubitke.

3.8.7. Forborne i modificovani krediti

Banka ponekad pravi koncesije ili izmjene prvobitnih uslova kredita kao odgovor na finansijske poteškoće dužnika, umjesto da uzme u posjed ili na drugi način izvrši naplatu kolaterala. Banka smatra kredit forborne kada su takve koncesije ili izmjene rezultat trenutnih ili očekivanih finansijskih poteškoća dužnika, a Banka se ne bi složila sa tim izmjenama u slučaju da je dužnik finansijski stabilan. Indikatori finansijskih poteškoća uključuju neizmirene obaveze po kovenantima, ili značajne zabrinutosti od strane Sektora za kreditne rizike. Forbearance može uključivati produženje roka otplate i saglasnost sa novim uslovima kredita. Nakon ponovnog pregovaranja o uslovima, svako umanjenje vrijednosti se mjeri pomoću originalne EKS izračunate prije izmjene uslova. Politika Banke je da prati forborne kredite da bi se osiguralo da će buduća plaćanja i dalje biti vjerovatna. Odluke o prestanku priznavanja i klasifikovanju u Stage 2 i Stage 3 utvrđuju se od slučaja do slučaja. Ukoliko se ovim procesima utvrdi gubitak po zajmu, njime se upravlja i objavljuje se kao obezvrijeđeno Stage 3 forborne sredstvo dok se ne naplati ili otpiše.

Kada se o kreditu ponovno pregovara ili je izmjenjen, ali se nije prestalo sa priznavanjem, Banka ponovo procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika. Banka takođe razmatra da li će se imovina klasifikovati kao Stage 3. Nakon što se sredstvo klasifikuje kao forborne, ostaje forborne najmanje 24 mjeseca probnog perioda. Da bi se kredit reklasifikovao iz forborne kategorije, klijent mora ispuniti navedene kriterijume:

- Svi njegovi zajmovi se moraju smatrati performing,
- Prošao je probni period od dvije godine od datuma kada je forborne ugovor performing,
- Redovna plaćanja veća od beznačajnog iznosa glavnice ili kamate se vrše najmanje pola probnog perioda,
- Korisnik nema nijedan ugovor sa kojim kasni više od 30 dana.

3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija***Umanjenje vrijednosti finansijske imovine***

Procedura vrednovanja finansijskih sredstava Banke definiše okvir za adekvatno odmjerenje ispravke vrijednosti usled kreditnih gubitaka u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja 9 ("MSFI 9") i Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

Procedura konkretno definiše:

- Opšte definicije vrste ispravke vrijednosti,
- Obim primjene u smislu izloženosti klijenta,
- Indikatore za test umanjenja vrijednosti,
- Ključne principe za obračun ispravke vrijednosti: procjene toka gotovine, razlikovanje sredstava u odnosu na procjenu toka gotovine,
- Izuzetke u obračunu umanjenja vrijednosti,
- Priznavanje kamate i prihoda od kamate nakon obezvrijeđenja (unwinding),
- Proces budžetiranja, prognoziranja i monitoringa,
- Uloge i odgovornosti ključnih organizacionih djelova.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

Kompletan portfolio se dijeli u tri stage-inga:

U stage-u 1 su klijenti koji kasne manje od 30 dana. U Stage-u 1 kod kolektivnog obračuna, obračunava se očekivani kreditni gubitak za period od 12 mjeseci kao dio očekivanog kreditnog gubitka u cjelokupnom vijeku trajanja sredstva koji proizilazi iz slučaja default-a finansijskog sredstva tokom 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja ili kraćeg perioda, ako je očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta manji od 12 mjeseci.

U stage-u 2 su: klijenti koji kasne od 31-90 dana, klijenti kod kojih je došlo do pogoršanja klasifikacije po Centralnoj banci Crne Gore ("CBCG") između dva kvartala i klijenti koji su na watch listi ("WL"). Kod kolektivnog obračuna za Stage 2 obračunava se očekivani kreditni gubitak za period trajanja finansijskog sredstva. Napomena: Watch lista je nezavisna od toga ko je na kolektivnom, a ko na individualnom obracunu, tj. klijenti koji se prate sa posebnom pažnjom.

U stage-u 3 su: klijenti koji kasne više od 90 dana i klijenti koji imaju oznaku POCI. Kod kolektivnog obračuna za Stage 3 obračunava se očekivani kreditni gubitak za period trajanja finansijskog sredstva.

Klijent može da migrira između stage-eva, osim ako je POCI (mora biti stage 3, do kraja finansijskog vijeka).

Banka vrši podjelu portfolia na: I) individualnu procjenu i II) kolektivnu procjenu.

- I) Procjena na individualnoj osnovi (individual assessment - IA) radi se za sve dužničke instrumente (državne ili korporativne obveznice) za koje ne postoji rejting međunarodno priznate rejting agencije, kao i za sva novčana sredstva/depozite date bankama ili drugim finansijskim institucijama za koje ne postoji rejting međunarodno priznate rejting agencije.

Procjena na individualnoj osnovi za klijente čije je izloženost (EAD) veća od EUR 50 hiljada se vrši u tri koraka:

- a. Analiza klijenata na individualnoj osnovi (Obavezan IA) se vrši za sve klijente koji ispune jedan od obaveznih 4 kriterijuma:
- CBCG klasifikacija - C,D i E (ukoliko je makar jedna partija klasifikovana u kategoriju C, D ili E),
 - Kašnjenja preko 90 dana (ukoliko makar jedna partija ima kašnjenje veće od 90 dana),
 - PRK status, (ukoliko makar jedna partija ima status restrukturiranih kredita (PRK)),
 - Broj dana u blokadi (interna ili sudska) veći od 90 dana (ukoliko je račun klijenta u blokadi duže od 90 dana).
- b. Analiza klijenata (poželjan IA – Obrazac procjene) koji ne ispunjavaju nijedan od 4 obavezna kriterijuma, ali ispunjavaju makar jedan dodatni kriterijum.
- Dodatni kriterijumi za grupu klijenata – Poželjan IA za pravna lica su:
- Neto dobitak/gubitak manji od 0 (iz posljednjih finansijskih izvještaja),
 - Ukupne obaveze/ukupna aktiva veće od 70% (iz posljednjih finansijskih izvještaja),
 - Obrtna imovina - kratkoročne obaveze - odložene poreske obaveze manje od 0 (iz posljednjih finansijskih izvještaja).
- Dodatni kriterijum za grupu klijenata – Poželjan IA za fizička lica:
- Klijent ne prima platu preko računa u Banci u posljednjih 12 mjeseci.
- c. Analiza klijenata (Soft facts – Obrazac procjene) koji ne ispunjavaju nijedan od obaveznih 4 kriterijuma, ali također nijedan od dodatnih kriterijuma.
- Za ove klijente nadležni referent/komercijalista ima obavezu da navede u okviru Obrasca procjene u vidu komentara neku informaciju koju on posjeduje (tzv. *soft facts*) zbog čega smatra da tog klijenta ipak treba posmatrati na individualnoj osnovi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)

Procjena na kolektivnoj osnovi se vrši:

- Za sve klijente koji nijesu na individualnoj procjeni,
- Ako je ispravka vrijednosti za kreditne gubitke na individualnoj osnovi manja od obračuna na kolektivnoj osnovi – osim za specifične klijente, partije i gdje postoje jasne i lako utvrdive činjenice da je to realnost konkretnog plasmana.

Ako je klijent ocijenjen individualno, ne može se vratiti na kolektivnu procjenu u narednom kvartalu. Primjenjuje se „cooling“ period od 6 mjeseci.

U okviru kolektivne procjene definisana je podjela i podpodjela na:

- Pravna lica,
- Fizička lica (gotovinski, potrošački, stambeni krediti).

Izloženost u trenutku nastanka statusa default-a (EAD) koja se primjenjuje pri obračunu očekivanog kreditnog gubitka zavisi od karakteristika finansijskog instrumenta:

- Krediti sa fiksiranim planom otplate (Term loans) – procjenom EAD krive vijeka trajanja finansijskog instrumenta, kako se kredit bliži datumu dospjeća,
- Garancije i akreditivi – fiksni EAD na datum dospjeća,
- Plasmani (kreditni) bez jasnog plana otplate, gdje se računa prosječan rok trajanja.

Na dan inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva, Banka je dužna da odredi da li je sredstvo obezvrijeđeno. Odgovornost za klasifikaciju je na sektorima iz komercijalne oblasti poslovanja koji pokreću inicijativu. Kod reprograma klijenata u prinudnoj naplati, odgovornost za klasifikaciju je na Sluzbi za vođenje rizičnih plasmana. POCl oznaka se dodjeljuje na nivou ID (račun –partija), kod otvaranja novog računa-partije.

Definicija POCl sredstva: Reprogramirani krediti sa kašnjenjem većim od 90 dana ili reprogram kredita sa klasifikacijom C ili lošijom, po klasifikaciji CBCG (A, B1, B2, C1, C2, D i E) ili kupovina obezvrijeđenog finansijskog sredstva od drugih banaka

Obračun i odobravanje ispravke vrijednosti za pojedinačne rizike, kao i knjiženje odobrenih ispravki vrijednosti na kolektivnoj osnovi mogu i treba da se obavljaju kontinuirano.

Knjiženje se obavlja u Core sistemu Banke. Nakon knjiženja ispravki vrijednosti za očekivane kreditne gubitke kreiraju se izvještaji.

Ispravka vrijednosti za ECL u bilansu stanja se prikazuje na sljedeći način:

- Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, ispravka vrijednosti umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva;
- Za vanbilansne izloženosti (preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije) obezvrijeđenje se priznaje kao rezerva u pasivi bilansa stanja;
- Za delimično povučene kreditne linije gde Banka ne može odvojeno da identifikuje ECL, očekivani kreditni gubici bi trebalo zajedno da budu iskazani, kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti povučenih kreditnih linija. Rezervisanje se evidentira u mjeri u kojoj kombinovani ECL premašuje bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva;
- Za dužničke instrumente koji su klasifikovani kao FVOCl ispravka vrijednosti se ne priznaje u bilansu stanja, budući da knjigovodstvena vrijednost ovih sredstava mora da bude jednaka njihovoj fer vrijednosti.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.8. Finansijski instrumenti (nastavak)****3.8.8 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija (nastavak)****Reprogramirani krediti**

Kod plasmana gdje postoje problemi u otplati, Banka uvijek prvo nastoji reprogramirati iste, ukoliko za to postoje uslovi, jer to smatra boljim rješenjem u odnosu na preuzimanje kolaterala. Reprogram može podrazumjevati produženje otplate i sporazum o novim uslovima kreditiranja. Nakon što su uslovi reprogramirani, kredit se više ne smatra dospjelim, ali se prati sa posebnom pažnjom kako bi se osiguralo da su ispunjeni svi kriterijumi i da buduća plaćanja budu izvjesna. Kredit je i dalje predmet pojedinačnog ili kolektivnog procjenjivanja i ispravke vrijednosti, koja se računa korišćenjem izvorne efektivne kamatne stope kredita i tretira se kao loš plasman u narednih šest mjeseci.

3.9. Rezervisanja i obezvređenje kredita i potraživanja**Obračun rezervacija za potencijalne gubitke**

Banka je dužna da bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu kao i da izračuna rezervacije za potencijalne gubitke, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17 i 86/18). U skladu sa navedenom Odlukom, Banka je primijenila sljedeće procenete i dane kašnjenja po kategorijama rizičnosti za obračun rezervacije za potencijalne gubitke:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2019. godine	
	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	0,5	<30
B1	2	31-60
B2	7	61-90
C1	20	91-150
C2	40	151-270
D	70	271-365
E	100	>365

Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke obračunatog u skladu sa internom metodologijom Banke primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda 9.

Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke predstavlja odbitnu stavku od sopstvenih sredstava Banke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.10. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna sredstva****Nekretnine, postrojenja i oprema**

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz da je umanjena vrijednost sredstva. Ukoliko postoji bilo koji od tih dokaza, vrši se procjena nadoknadivog iznosa. Nadoknativ iznos je veći od neto prodajne cijene ili vrijednosti u upotrebi. Ukoliko je nadoknativ iznos veći od knjigovodstvene vrijednosti, sredstvo ne bi trebalo da bude obezvrijeđeno.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi remonta i generalnih popravki poslovnih prostora priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti poslovnih prostora odnosno opreme ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti.

Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja opreme: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih djelova i potrošnog materijala, kao i troškovi svakodnevnih popravki, smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Gubici ili dobiti nastali pri otuđenju ili rashodovanju poslovnih prostora i opreme utvrđeni su kao razlika između iznosa dobijenog prodajom i sadašnje vrijednosti po kojoj se poslovni prostor odnosno oprema vodi, i priznaju se u korist ili na teret bilansa uspjeha u periodu u kom je nastalo otuđenje ili rashodovanje.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost poslovnih prostora i opreme, a primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se poslovni prostor i oprema u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Primijenjene stope su sljedeće:

Glavne grupe	Stope amortizacije (%)
Građevinski objekti	2,00
Motorna vozila	15,00
Namještaj i ostala oprema	15,00 – 20,00
Kompjuterska oprema	33,33
Sitan inventar	50

Period amortizacije osnovnih sredstava počinje onda kada su sredstva raspoloživa za upotrebu. Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se sastoje od softvera i licenci. Nematerijalna ulaganja koja su nabavljena priznaju se u visini nabavne vrijednosti na dan transakcije. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju u visini nabavne vrijednosti umanjene za akumuliranu amortizaciju i eventualno umanjenje vrijednosti uslijed obezvređenja.

Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim softverom i koji će generisati ekonomsku korist u periodu dužem od jedne godine, evidentiraju se kao nematerijalna ulaganja. Troškovi održavanja i razvoj kompjuterskih softvera se evidentiraju kao trošak u trenutku njihovog nastanka.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost nematerijalnih ulaganja u periodu od 5 godina, s ciljem da se nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)**3.11. Kapital Banke**

U okviru kapitala Banke iskazani su akcijski kapital, emisiona premija, rezerve Banke i akumulirani rezultat.

Akcijski kapital Banke obrazuje se iz uloženi sredstava osnivača i akcionara Banke u novčanom i nenovčanom obliku. Zakonom o hartijama od vrijednosti definisano je da su hartije od vrijednosti dematerijalizovane i postoje u obliku elektronskog zapisa u kompjuterskom sistemu Centralnog Klirinškog Depozitarnog Društva. Izvod iz registra Centralnog Klirinškog Depozitarnog Društva je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

3.12. Naknade zaposlenima**Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih**

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se evidentiraju na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina pri odlasku u penziju ili drugih dugoročnih naknada zaposlenima

U skladu sa izvještajem aktuaru, Banka je obračunala obavezu isplate otpremnina zaposlenima prilikom odlaska u penziju, u visini tri minimalne neto zarade.

Ukupni rashodi dugoročnih rezervisanja koji se odnose na buduće odlive po osnovu penzionisanja zaposlenih procjenjuju se na osnovu aktuarskog obračuna. Za potrebe procjene Banka angažuje ovlašćenog aktuaru koji vrši obračun budućih obaveza, diskontovanjem procijenjenih budućih odliva, korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinici prava.

Obaveze se odmjeravaju u visini sadašnje vrijednosti budućih izdataka, uzimajući u obzir rast budućih zarada i drugih uslova, koji se raspodjeljuju na ugodnosti zaposlenih na osnovu prošlog i budućeg radnog vijeka.

3.13. Pravična (fer) vrijednost

Fer vrijednost predstavlja cijenu koja bi bila dobijena za transakciju prodaje sredstva ili plaćanja za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum vrednovanja. Utvrđivanje fer vrijednosti bazirano je na pretpostavci da se transakcija održala na primarnom tržištu sredstva ili obaveze ili, u odsustvu primarnog tržišta, na najpovoljnijem tržištu za sredstvo ili obavezu.

U slučaju da za sredstvo ili obavezu postoji primarno tržište, fer vrijednost predstavlja cijena na tom tržištu.

Fer vrijednost sredstva ili obaveze se vrednuje korišćenjem pretpostavki koje bi koristili učesnici na tržištu kada utvrđuju cijenu sredstva ili obaveze, pretpostavljajući da učesnici na tržištu djeluju u svom najboljem ekonomskom interesu.

Fer vrijednost nefinansijskog sredstva uzima u obzir mogućnost tržišnog učesnika da generiše najveće i najbolje ekonomske koristi korišćenjem tog sredstva ili prodajom drugom učesniku na tržištu koji bi najviše i najbolje iskoristio sredstvo.

Banka koristi tehnike vrednovanja koje su odgovarajuće u okolnostima i za koje su dostupni podaci korišćeni za utvrđivanje fer vrijednosti, pri čemu se maksimizira korišćenje relevantnih uočljivih ulaznih podataka i minimizira korišćenje neuočljivih ulaznih podataka. Tehnike vrednovanja se revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.13. Pravična (fer) vrijednost (nastavak)

Sva sredstva i obaveze koja se vrednuju po fer vrijednosti ili čija se fer vrijednost objelodanjuje u finansijskim iskazima klasifikovana su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

- Nivo 1 - Kotirane tržišne cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za istovjetna sredstva ili obaveze
- Nivo 2 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje je najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti direktno ili indirektno uočljiv
- Nivo 3 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti nije uočljiv

Za sredstva ili obaveze koje se kontinuirano vrednuju po fer vrijednosti u finansijskim iskazima, Banka utvrđuje ponovnom procjenom kategorizacije na svaki izvještajni datum da li su se desili prelazi između nivoa hijerarhije.

3.14. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju onda kada:

- Banka ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu kao rezultat prethodnih događaja;
- je u većoj mjeri vjerovatno da će podmirenje obaveze iziskivati odliv sredstava i
- se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se odmjeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka potrebnih za izmirenje obaveza.

Rezervisanja se revidiraju na datum svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procjenu. Ukoliko više nije vjerovatno da će odliv sredstava koji generišu ekonomske koristi biti potreban za izmirenje date obaveze, rezervisanje se ukida preko bilansa uspjeha.

3.15. Finansijske garancije

Finansijske garancije predstavljaju ugovore kojima se Banka obavezuje da izvrši plaćanja njihovim korisnicima za gubitke nastale zbog neispunjavanja obaveze plaćanja određenog dužnika po dospijeću obaveze, a u skladu sa uslovima dužničkog instrumenta. Obaveze po finansijskim garancijama se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, a inicijalna fer vrijednost se amortizuje tokom trajanja finansijske garancije. Obaveza po osnovu garancije se naknadno odmjerava u iznosu koji je veći od amortizovane vrijednosti i sadašnje vrijednosti očekivanog budućeg plaćanja (kada je plaćanje po osnovu garancije vjerovatno). Finansijske garancije se evidentiraju u okviru vanbilansnih stavki. Primljena naknada je priznata u bilansu uspjeha.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE

Rukovodstvo vrši procjene i donosi pretpostavke koje utiču na vrijednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procjene i pretpostavke se kontinuirano vrijednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rukovodstvo vrši procjene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procjene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine su prikazane u daljem tekstu.

Gubici od umanjenja vrijednosti finansijske imovine

Mjerenje umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9 za sve kategorije finansijske imovine zahtijeva pretpostavku, posebno za procjenu iznosa i vrijeme budućih novčanih tokova i vrijednosti kolaterala prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti i procjene značajnog povećanja kreditnog rizika. Ove procjene su podstaknute brojnim faktorima, te promjenama koje mogu rezultirati različitim nivoima rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Obračun ECLa Banke predstavlja izlazne podatke kompleksnih modela sa nizom pretpostavki u vezi sa izborom varijabli i njihovim međuzavisnostima.

Elementi ECL modela koji obuhvataju računovodstvene pretpostavke i procjene uključuju:

- Klasifikacija finansijskih sredstava: procjena poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima i procjena da li ugovoreni uslovi finansijskih sredstava zadovoljavaju SPPI test;
- Definisane kriterije Banke za procjenu da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog sredstva u odnosu na inicijalno priznavanje, definisanje metodologije za uključivanje prospektivnih informacija za obračun ECL i izbor i odobrenje modela koji se koriste za obračun ECL;
- Razvoj ECL modela, uključujući različite formule i izbor ulaznih podataka.

Pravična (fer) vrijednost

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument.

Potencijalne obaveze

Potencijalne obaveze obuhvataju rezervisanja za otpremnine i rezervisanja za sudske sporove. Za potrebe obračuna i vrednovanja potencijalnih obaveza rukovodstvo Banke definiše pretpostavke o vjerovatnoći i iznosu odliva resursa, odnosno potencijalnom ishodu i iznosu obaveza po osnovu sudskih sporova. Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene, od strane pravnih zastupnika Banke, vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

Korisni vijek trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja. Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA**5.1 Upravljanje rizicima - uvod**

Banka je uspostavila sveobuhvatni sistem upravljanja rizicima koji obuhvataju definisanu strategiju za upravljanje rizicima, usvojene politike i procese za upravljanje rizicima, definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima, efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije, procedure za nepredviđene situacije, stresno testiranje.

Banka je u svome poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- tržišni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik.

Strategija upravljanja rizicima sadrži: pregled, ciljeve i kriterijume svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena. Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama.

Sektor za kontrolu rizika je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenost sa procedurama za upravljanje rizicima i definisanim limitima o čemu se mjesečno izvještava Odboru direktora. Pored toga, praćenje izloženosti Banke kreditnom riziku je u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima. Banka takođe prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi i analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima.

Banka testira osjetljivost Banke na pojedine vrste rizika i na zbirnoj osnovi, korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenariom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**5.2. Kreditni rizik**

U svom poslovanju Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti, kako bi smanjila što je više moguće izloženost kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Banci izmire u potpunosti i na vrijeme. Banka vrši rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti, a koji se odnose na gubitke nastale na dan bilansa stanja. Prilikom donošenja odluke o kreditiranju vodi se računa o promjenama u privredi, odnosno stanju pojedinih privrednih grana koje čine dio kreditnog portfolija Banke, a koji mogu dovesti do gubitaka koji se razlikuju od gubitaka po osnovu kojih je izvršeno rezervisanje na dan bilansa stanja.

Centralna banka Crne Gore je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“ br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17 i 86/18), koja se primjenjuje od 1. januara 2013. godine, i koja podrazumijeva primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja prilikom vrednovanja i iskazivanja stavki vanbilansne aktive i vanbilansnih stavki. Shodno navedenoj Odluci, Banka je utvrdila metodologiju za procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama. Banka metodologiju dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou Banke, odnosno održavanje prihvatljivog kreditnog portfolija. Ublažavanje kreditnog rizika se sprovodi kroz ugovaranje adekvatnih sredstava obezbjeđenja potraživanja.

5.2.1. Upravljanje kreditnim rizikom

Izloženost kreditnom riziku ispoljava se kao rizik finansijskog gubitka koji nastaje kao posljedica nemogućnosti dužnika da ispuni sve ugovorene obaveze prema Banci. Banka upravlja preuzetim kreditnim rizikom tako što određuje limite u odnosu na velike kredite, pojedinačne korisnike kredita i povezana lica. Pomenuti rizici se kontinuirano prate i predmet su kontrole koja se vrši jednom godišnje ili češće. Svi krediti iznad propisanog limita odobreni su od strane Odbora za upravljanje kreditnim rizikom.

U skladu sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore, granska koncentracija kredita je predmet kontinuiranog praćenja.

Izloženost riziku po pojedinačnim zajmoprimaocima, uključujući druge banke i finansijske institucije, dalje se ograničava tako što se utvrđuje podlimit u odnosu na bilansnu i vanbilansnu izloženost. Stvarna izloženost u odnosu na utvrđene limite se redovno prati.

Upravljanje izloženošću kreditnom riziku vrši se redovnom analizom sposobnosti korisnika kredita i potencijalnih korisnika kredita da otplaćuju obaveze. Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje potraživanja, kako bi se maksimalno iskoristile raspoložive mogućnosti za namirenje potraživanja, a da istovremeno sposobnost korisnika kredita da uredno servisira dugove bude održiva.

Preuzete i potencijalne obaveze po osnovu kredita

Primarna svrha ovih instrumenta je da se obezbijedi da sredstva budu dostupna klijentu u skladu sa zahtjevima. Garancije i aktivirani akreditivi predstavljaju neopozive garancije Banke da će izvršiti plaćanje u slučaju da klijent ne može da ispuni svoje obaveze prema trećim stranama, i stoga nose isti kreditni rizik kao i krediti. Dokumentarni i komercijalni akreditivi koji predstavljaju pismenu izjavu o obavezama Banke preuzetoj u ime klijenta, a kojom se trećem licu daje ovlaštenje da kod Banke vuče mjenice do iznosa dogovorenog posebnim uslovima su obezbijeđeni osnovnom isporukom robe na koju se odnose, te stoga, nose manji rizik nego direktna pozajmica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.2. Rezervisanja za gubitke po osnovu umanjenja vrijednosti

Na dan sastavljanja finansijskih iskaza Banka procjenjuje da li postoji bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava, u skladu sa zahtjevima MSFI 9. Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata podatke koje imalac sredstva može da primijeti o nastanku gubitka kao što su:

- kašnjenje u plaćanju kamate ili glavnice;
- restrukturiranje plasmana i/ili PRK status;
- broj dana u blokadi (interna ili sudska);
- CBCG klasifikacija (ukoliko je makar jedna partija klasifikovana u kategoriju C, D ili E);
- kršenje ugovora, finansijske teškoće dužnika;
- visoka vjerovatnoća bankrotstva ili likvidacije, proces naplate duga od strane države;
- pokretanje sudskog spora protiv dužnika;
- status neizmirivanja obaveza na nivou grupe povezanih lica;
- kao i set dodatnih kriterijuma koji mogu ukazivati na potencijalno umanjenje vrijednosti finansijskog sredstva u budućnosti, a to su za pravna lica:
 - Neto dobitak/gubitak manji od 0 (iz posljednjih finansijskih izvještaja);
 - Ukupne obaveze/ukupna aktiva veće od 70% (iz posljednjih finansijskih izvještaja);
 - Obrtna imovina - kratkoročne obaveze - odložene poreske obaveze manje od 0 (iz posljednjih finansijskih izvještaja);

i za fizička lica:

- Klijent ne prima platu preko računa u Banci u posljednjih 12 mjeseci.

U skladu sa usvojenom metodologijom, Banka procjenjuje da li postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti pojedinačno za finansijska sredstva koja su pojedinačno značajna.

Izračunavanje sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine obezbijedenog finansijskog sredstva odražava novčane tokove koji mogu biti rezultat isključivanja umanjena za troškove pribavljanja i prodaje kolaterala, bez obzira na to da li je isključenje vjerovatno ili ne.

U svrhe zajedničke procjene umanjenja vrijednosti, finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna se grupišu na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika.

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

Sljedeća tabela prikazuje bruto maksimalnu izloženost kreditnom riziku bilansnih i vanbilansnih pozicija:

	31.12.2019.		31.12.2018.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
-Kredit i potraživanja od banaka	20.871	20.864	25.119	25.110
-Kredit i potraživanja od klijenata	243.316	228.912	243.045	230.313
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
-Hartije od vrijednosti	134.758	134.758	114.467	114.467
	398.945	384.534	382.631	369.890
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	36.488	36.201	38.972	38.478
Činidbene garancije	25.097	25.039	25.603	25.510
Preuzete neopozive obaveze	35.665	34.989	29.846	29.184
Ostalo	21.296	21.225	24.863	24.685
	118.546	117.454	119.284	117.857
Ukupno (I+II)	517.491	501.988	501.915	487.747

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.3. Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama (nastavak)

Rukovodstvo Banke smatra da novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka, kao i ostala finansijska i poslovna potraživanja nisu u značajnoj mjeri izložena kreditnom riziku i samim tim nisu prikazana u gore navednoj tabeli. Ista se odnose na gotovinu i gotovinske ekvivalente, kao i sredstva za poravnanje i obaveznu rezervu kod CBCG, kao i na ostala potraživanja.

Izloženost kreditnom riziku kontroliše se pribavljanjem instrumenata obezbjeđenja i garancija pravnih i fizičkih lica.

Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat - hartije od vrijednosti su klasifikovana u Stage-u 1, jer u okviru istih nisu evidentirana kašnjenja u namirenju potraživanja.

Prije odobravanja kredita i drugih plasmana Banka procjenjuje dužnikovu kreditnu sposobnost uzimajući u obzir kriterijume koje je utvrdila internim aktom, kao i pravnu valjanost i procijenjenu vrijednost kolaterala.

Vrijednost kolaterala izračunava se kao njegova neto vrijednost, pod kojom se podrazumijeva tržišna vrijednost umanjena za sve troškove koji se odnose na realizaciju kolaterala.

Tipovi instrumenata obezbjeđenja su:

- depoziti;
- pravo zaloge na industrijskim mašinama, hartijama od vrijednosti, zalihama i vozilima;
- hipoteke na nepokretnostima i fiducijarni prenos vlasništva;
- mjenice;
- ovlašćenja;
- administrativne zabrane;
- žiranti;
- polise osiguranja;
- garancije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH
FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

31.12.2019.	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrednosti	U hiljadama EUR	
									Neto	Neto
Stambeni	798	77	87	962	(18)	(1)	(19)	(38)	924	
Gotovinski	81.795	10.930	2.416	95.141	(1.326)	(927)	(954)	(3.207)	91.934	
Kupovina automobila	527	38	-	565	(4)	(4)	-	(8)	557	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	1	1	-	-	-	-	1	
Ostalo	4.932	652	268	5.852	(53)	(25)	(114)	(192)	5.660	
Ukupno stanovništvo	88.052	11.697	2.772	102.521	(1.401)	(957)	(1.087)	(3.445)	99.076	
Velika preduzeća	11.360	-	10.578	21.938	(302)	-	(2.702)	(3.004)	18.934	
Srednja preduzeća	21.178	809	7.678	29.665	(1.515)	(79)	(1.326)	(2.920)	26.745	
Mala preduzeća	65.578	12.316	4.295	82.189	(2.371)	(666)	(1.996)	(5.033)	77.156	
Država	7.003	-	-	7.003	(2)	-	-	(2)	7.001	
Privredni klijenti	105.119	13.125	22.551	140.795	(4.190)	(745)	(6.024)	(10.959)	129.836	
Ukupno	193.171	24.822	25.323	243.316	(5.591)	(1.702)	(7.111)	(14.404)	228.912	
Banke	20.871	-	-	20.871	(7)	-	-	(7)	20.864	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana

Kvalitet finansijskih sredstava izloženih kreditnom riziku prikazan je kako slijedi:

31.12.2018.	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	U hiljadama EUR	
									Neto	Neto
Stambeni	1.021	164	107	1.292	(6)	(6)	(57)	(69)	1.223	
Gotovinski	72.352	9.493	1.581	83.426	(1.032)	(903)	(653)	(2.588)	80.838	
Kupovina automobila	428	25	-	453	(4)	(1)	-	(5)	448	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	5	2	7	-	-	(1)	(1)	6	
Ostalo	5.084	729	224	6.037	(65)	(41)	(94)	(200)	5.837	
Ukupno stanovništvo	78.885	10.416	1.914	91.215	(1.107)	(951)	(805)	(2.863)	88.352	
Velika preduzeća	8.758	7.700	1.933	18.391	(273)	-	(1.933)	(2.206)	16.185	
Srednja preduzeća	25.018	8.454	-	33.472	(1.432)	(573)	-	(2.005)	31.467	
Mala preduzeća	73.090	8.652	8.217	89.959	(1.306)	(548)	(3.800)	(5.654)	84.305	
Država	10.008	-	-	10.008	(4)	-	-	(4)	10.004	
Privredni klijenti	116.874	24.806	10.150	151.830	(3.015)	(1.121)	(5.733)	(9.869)	141.961	
Ukupno	195.759	35.222	12.064	243.045	(4.122)	(2.072)	(6.538)	(12.732)	230.313	
Banke	25.119	-	-	25.119	(9)	-	-	(9)	25.110	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 1 prikazana su u tabelama ispod:

U hiljadama EUR

31.12.2019.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Ukupno
Stambeni	798	-	-	-	798
Gotovinski	81.378	417	-	-	81.795
Kupovina automobila	527	-	-	-	527
Ostalo	4.506	426	-	-	4.932
Ukupno stanovništvo	87.209	843	-	-	88.052
Velika preduzeća	11.360	-	-	-	11.360
Srednja preduzeća	21.178	-	-	-	21.178
Mala preduzeća	65.471	107	-	-	65.578
Država	7.003	-	-	-	7.003
Privredni klijenti	105.012	107	-	-	105.119
Ukupno	192.221	950	-	-	193.171
od čega: restrukturirana	18.702	-	-	-	18.702
Potraživanja od banaka	20.871	-	-	-	20.871

U hiljadama EUR

31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Ukupno
Stambeni	1.021	-	-	-	1.021
Gotovinski	72.130	222	-	-	72.352
Kupovina automobila	428	-	-	-	428
Ostalo	4.583	501	-	-	5.084
Ukupno stanovništvo	78.162	723	-	-	78.885
Velika preduzeća	8.758	-	-	-	8.758
Srednja preduzeća	25.016	2	-	-	25.018
Mala preduzeća	72.935	155	-	-	73.090
Država	10.008	-	-	-	10.008
Privredni klijenti	116.717	157	-	-	116.874
Ukupno	194.879	880	-	-	195.759
od čega: restrukturirana	3.614	-	-	-	3.614
Potraživanja od banaka	25.119	-	-	-	25.119

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 2 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2019.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	U hiljadama EUR	
					Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	-	28	49	-	-	77
Gotovinski	6.952	2.469	1.456	53	-	10.930
Kupovina automobila	19	-	19	-	-	38
Ostalo	338	199	91	24	-	652
Ukupno stanovništvo	7.309	2.696	1.615	77	-	11.697
Srednja preduzeća	711	37	61	-	-	809
Mala preduzeća	8.769	1.136	2.279	132	-	12.316
Privredni klijenti	9.480	1.173	2.340	132	-	13.125
Ukupno	16.789	3.869	3.955	209	-	24.822
od čega: restrukturirana	1.204	380	240	-	-	1.824
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	U hiljadama EUR	
					Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	70	64	30	-	-	164
Gotovinski	3.595	4.621	1.236	41	-	9.493
Kupovina automobila	25	-	-	-	-	25
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	5	-	-	5
Ostalo	203	382	102	42	-	729
Ukupno stanovništvo	3.893	5.067	1.373	83	-	10.416
Velika preduzeća	6.132	-	1.568	-	-	7.700
Srednja preduzeća	8.454	-	-	-	-	8.454
Mala preduzeća	4.173	3.620	859	-	-	8.652
Privredni klijenti	18.759	3.620	2.427	-	-	24.806
Ukupno	22.652	8.687	3.800	83	-	35.222
od čega: restrukturirana	6.072	1.071	483	-	-	7.626
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

31.12.2019.						U hiljadama EUR	
	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno	
Stambeni	-	-	-	-	87	87	
Gotovinski	93	37	150	11	2.125	2.416	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	1	1	
Ostalo	54	34	13	10	157	268	
Ukupno stanovništvo	147	71	163	21	2.370	2.772	
Velika preduzeća	6.141	-	1.881	-	2.556	10.578	
Srednja preduzeća	7.678	-	-	-	-	7.678	
Mala preduzeća	1.087	528	687	-	1.993	4.295	
Privredni klijenti	14.906	528	2.568	-	4.549	22.551	
Ukupno	15.053	599	2.731	21	6.919	25.323	
od čega: restrukturirana	7.678	114	2.568	-	2.349	12.709	
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	

31.12.2018.						U hiljadama EUR	
	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	Ukupno	
Stambeni	-	-	8	-	99	107	
Gotovinski	62	60	152	3	1.304	1.581	
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	2	2	
Ostalo	45	28	10	5	136	224	
Ukupno stanovništvo	107	88	170	8	1.541	1.914	
Velika preduzeća	-	-	-	-	1.933	1.933	
Srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-	
Mala preduzeća	1.013	259	3	1.228	5.714	8.217	
Privredni klijenti	1.013	259	3	1.228	7.647	10.150	
Ukupno	1.120	347	173	1.236	9.188	12.064	
od čega: restrukturirana	817	-	-	1.228	5.706	7.751	
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	U hijjadama EUR iznos sredstava obezbeđenja za S3
31.12.2019.	102.521	(3.445)	2.772	42	(1.087)	2,70%	4.991
Stanovništvo	962	(38)	87	29	(19)	9,04%	423
Stambeni	95.141	(3.207)	2.416	13	(954)	2,54%	4.420
Gotovinski	565	(8)	-	-	-	0,00%	-
Kupovina automobila	1	-	1	-	-	100,00%	104
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	5.852	(192)	268	-	(114)	4,58%	44
Ostalo	140.795	(10.959)	22.551	12.667	(6.024)	16,02%	45.657
Privredni klijenti	3.393	(69)	33	-	(13)	0,97%	58
Poljoprivreda	8.969	(155)	177	7	(41)	1,97%	372
Prerađivačka industrija	1.505	(109)	-	-	-	0,00%	-
Električna energija	24.270	(2.142)	1.254	-	(353)	5,17%	2.997
Građevinarstvo	37.612	(1.590)	766	268	(451)	2,04%	3.733
Trgovina na veliko i malo	914	(26)	19	-	(11)	2,08%	-
Uslužne delatnosti	3.569	(480)	687	687	(405)	19,25%	3.288
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	60.563	(6.388)	19.615	11.705	(4.750)	32,39%	35.209
Ostalo	243.316	(14.404)	25.323	12.709	(7.111)	10,41%	50.648
Ukupno	20.871	(7)	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od banaka							

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)-

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S 3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama EUR Iznos sredstava obezbeđenja za S3
31.12.2018.	91.215	(2.863)	1.914	53	(805)	2%	4.136
Stanovišтво	1.292	(69)	107	38	(57)	8%	775
Stambeni	83.426	(2.588)	1.581	15	(653)	2%	3.208
Gotovinski	453	(5)	-	-	-	0%	-
Kupovina automobila	7	(1)	2	-	(1)	29%	134
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	6.037	(200)	224	-	(94)	4%	19
Ostalo							
Privredni klijenti	151.830	(9.869)	10.150	7.698	(5.733)	7%	25.097
Poljoprivrede	459	(152)	268	-	(149)	58%	464
Prerađivačka industrija	11.113	(2.091)	2.094	1.946	(1.953)	19%	893
Električna energija	301	(12)	-	-	-	0%	-
Građevinarstvo	25.398	(1.288)	475	-	(300)	2%	931
Trgovina na veliko i malo	49.455	(2.711)	1.612	963	(1.421)	3%	3.782
Uslužne delatnosti	826	(8)	-	-	-	0%	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	3.598	(431)	1.228	1.228	(386)	34%	3.288
Ostalo	60.680	(3.176)	4.473	3.561	(1.524)	7%	15.739
Ukupno	243.045	(12.732)	12.064	7.751	(6.538)	5%	29.233
Potraživanja od banaka	25.119	(9)	-	-	-	0%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabelama ispod, prikazane su promjene Stage 3, odnosno problematičnih potraživanja:

	Bruto 31.12.2018.	Novi S3 klijenti	Smanjenje postojećih S3 klijenata	Uvećanje postojećih S3 klijenata	Zatvoreni S3 klijenti	Bruto 31.12.2019.
Stambeni	107	-	(10)	-	(10)	87
Gotovinski	1.581	1.477	(170)	-	(473)	2.416
Kupovina automobile	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	2	-	-	-	(1)	1
Ostalo	224	185	(24)	9	(126)	268
Stanovništvo	1.914	1.662	(204)	10	(610)	2.772
Velika preduzeća	1.933	8.645	-	-	-	10.578
Srednja preduzeća	-	7.678	-	-	-	7.678
Mala preduzeća	8.217	2.100	(1.278)	-	(4.744)	4.295
Država	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	10.150	18.423	(1.278)	-	(4.744)	22.551
Ukupno	12.064	20.085	(1.482)	10	(5.354)	25.323
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
5.2. Kreditni rizik (nastavak)
5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

U tabelama ispod, prikazane su promjene Stage 3, odnosno ispravke problematičnih potraživanja:

	Bruto 31.12.2018.	Novi S3 klijenti	Smanjenje postojećih S3 klijenata	Uvećanje postojećih S3 klijenata	Zatvoreni S3 klijenti	Bruto 31.12.2019.
Stambeni Gotovinski Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora Ostalo	(57) (653) (1) (94) (805)	- (437) - (65) (502)	38 73 - 15 126	- (131) - (11) (142)	- 194 1 41 236	(19) (954) - (114) (1.087)
Stanovništvo						
Velika preduzeća Srednja preduzeća Mala preduzeća Privredni klijenti	(1.933) - (3.800) (5.733)	(769) (1.326) (398) (2.493)	- - 77 77	- - (170) (170)	- - 2.295 2.295	(2.702) (1.326) (1.996) (6.024)
Ukupno	(6.538)	(2.995)	203	(312)	2.531	(7.111)
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
5.2. Kreditni rizik (nastavak)
5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
5.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

	U hiljadama EUR									
	Restruktuirana potraživanja- Bruto izloženost	S 1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrednosti S 1 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrednosti S 2 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrednosti S 3 restrukturiranih potraživanja	Učešće rest potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obebeđena za restrukturirana potraživanja
31.12.2019.										
Stanovništvo	1.097	999	56	42	57	40	-	17	1%	3.426
Stambeni	54	25	-	29	16	-	-	16	6%	572
Gotovinski	1.043	974	56	13	41	40	-	1	1%	2.854
Privredni klijenti	32.138	17.703	1.768	12.667	5.605	674	85	4.846	23%	60.502
Poljoprivreda	-	302	-	-	9	9	-	-	0%	199
Prerađivačka industrija	585	-	578	7	-	-	-	-	7%	1.271
Građevinarstvo	4.731	4.482	249	-	383	364	19	-	19%	13.182
Trgovina na veliko i malo	1.869	1.373	228	268	269	51	14	204	5%	10.899
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	1.308	73	548	687	458	6	47	405	37%	3.408
Ostalo	23.343	11.473	165	11.705	4.486	244	5	4.237	39%	31.543
Ukupno	33.235	18.702	1.824	12.709	5.662	714	85	4.863	14%	63.928
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

5.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

31.12.2018.

U hiljadama EUR

	Restruktuirana potraživanja- Bruto izloženost	S 1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 1 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 2 restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 3 restrukturiranih potraživanja	Učesće restrukturiranih potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obebeđenja za restrukturirana potraživanja
Stanovništvo	811	759	-	52	(36)	(14)	-	(22)	1%	1.789
Stambeni	85	47	-	38	(21)	-	-	(21)	7%	1.067
Gotovinski	726	712	-	14	(15)	(14)	-	(1)	1%	722
Privredni klijenti	18.180	2.855	7.626	7.699	(5.013)	(146)	(472)	(4.395)	12%	43.961
Prerađivačka industrija	2.881	-	934	1.947	(1.943)	-	(10)	(1.933)	26%	1.952
Građevinarstvo	71	-	71	-	-	-	-	-	0%	286
Trgovina na veliko i malo	3.567	1.696	909	962	(1.062)	(27)	(122)	(913)	7%	11.940
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	1.893	129	536	1.228	(415)	(4)	(25)	(386)	53%	7.276
Ostalo	9.768	1.030	5.176	3.562	(1.593)	(115)	(315)	(1.163)	16%	22.507
Ukupno	18.991	3.614	7.626	7.751	(5.049)	(160)	(472)	(4.417)	8%	45.750
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	0%	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
5.2. Kreditni rizik (nastavak)
5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
5.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

**PROMENE RESTUKTUIRANIH S1
POTRAŽIVANJA**

	Bruto 31.12.2018.	Nova restruktuirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto 31.12.2019.	Neto 31.12.2019.
Stambeni	47	-	(7)	-	(15)	25	25
Gotovinski	712	47	(172)	-	387	974	934
Stanovništvo	759	47	(179)	-	372	999	959
Srednja preduzeća	1.005	1.592	-	-	(524)	2.073	1.941
Mala preduzeća	1.850	7.249	-	-	(472)	8.627	8.089
Država	-	7.003	-	-	-	7.003	7.001
Privredni klijenti	2.855	15.844	-	-	(996)	17.703	17.031
Ukupno	3.614	15.891	(179)	-	(624)	18.702	17.990
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
5.2. Kreditni rizik (nastavak)
5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
5.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

**PROMENE RESTUKTURIRANIH S2
POTRAŽIVANJA**

	Bruto 31.12.2018.	Nova restruktuirana S2 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S2 potraživanja	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto 31.12.2019.	Neto 31.12.2019.
Gotovinski Stanovništvo	-	56	-	-	-	56	56
Velika preduzeća	259	-	-	-	(259)	-	-
Srednja preduzeća	5,387	548	-	-	(5,377)	558	501
Mala preduzeća	1,980	375	-	-	(1,145)	1,210	1,183
Privredni klijenti	7,626	923	-	-	(6,781)	1,768	1,684
Ukupno	7,626	979	-	-	(6,781)	1,824	1,740
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

5.2.4.1. Restruktuirani krediti i plasmani (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled restrukturiranih potraživanja:

PROMENE RESTUKTURIRANIH S3
POTRAŽIVANJA

	Bruto 31.12.2018.	Nova restruktuirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto 31.12.2019.	Neto 31.12.2019.
Stambeni	38	-	(9)	-	-	29	13
Gotovinski	14	-	-	-	(1)	13	12
Stanovništvo	52	-	(9)	-	(1)	42	25
Velika preduzeća	1,934	1,881	-	-	(1)	3,814	1,117
Srednja preduzeća	-	7,678	-	-	-	7,678	6,352
Mala preduzeća	5,765	153	-	-	(4,743)	1,175	353
Privredni klijenti	7,699	9,712	-	-	(4,744)	12,667	7,822
Ukupno	7,751	9,712	(9)	-	(4,745)	12,709	7,847
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

5.2.4.2. Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima

	S 1 klijenti						S 2 klijenti						S 3 klijenti							
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	798	-	-	-	798	77	-	-	-	77	87	-	-	-	87	-	-	-	-	87
Gotovinski	19.735	3.276	-	58.784	81.795	4.314	96	-	6.520	10.930	946	18	-	1.452	2.416	-	-	-	-	-
Kupovina automobila	19	-	-	508	527	-	-	-	38	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ostalo	534	247	-	4.151	4.932	6	71	-	575	652	15	15	-	253	268	-	-	-	-	268
Stanovništvo	21.086	3.523	-	63.443	88.052	4.397	167	-	7.133	11.697	1.034	33	-	1.705	2.772	1.034	33	-	1.705	2.772
Velika preduzeća	2.051	4	-	9.305	11.360	-	-	-	-	-	1.881	6.141	623	1.933	10.578	1.881	6.141	623	1.933	10.578
Srednja preduzeća	16.329	93	-	4.756	21.178	72	-	-	737	809	7.878	-	-	-	7.878	7.878	-	-	-	7.878
Mala preduzeća	48.368	1.657	1	15.552	65.578	11.037	410	-	869	12.316	3.673	-	-	622	4.295	3.673	-	-	622	4.295
Država	-	-	-	7.003	7.003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	66.748	1.754	1	36.616	105.119	11.109	410	-	1.606	13.125	13.232	6.141	623	2.555	22.551	13.232	6.141	623	2.555	22.551
Ukupno	87.834	5.277	1	100.059	193.171	15.506	577	-	8.739	24.822	14.266	6.174	623	4.260	25.323	14.266	6.174	623	4.260	25.323
Potraživanja od banaka	-	-	4	20.867	20.871	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

31.12.2019.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

5.2.4.2. Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima (nastavak)

	S 1. kljenti						S 2. kljenti						S 3. kljenti							
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	1.021	-	-	-	1.021	164	-	-	-	164	107	-	-	-	107	-	-	-	-	107
Gotovinski	18.873	3.239	-	50.240	72.352	4.651	193	-	4.649	9.493	605	34	-	942	1.581	-	-	-	-	-
Kupovina automobila	-	-	-	428	428	-	-	-	25	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	-	-	5	-	-	-	5	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Ostalo	607	298	-	4.179	5.084	102	47	-	580	729	-	5	-	219	224	-	-	-	-	-
Stanovništvo	20.501	3.537	-	54.947	78.885	4.922	240	-	5.254	10.416	714	39	-	1.161	1.914	-	-	-	-	-
Velika preduzeća	3.974	(4)	-	4.788	8.758	-	6.132	1.568	-	7.700	-	-	-	1.933	1.933	-	-	-	-	-
Srednja preduzeća	18.209	1.706	-	5.103	25.018	8.353	-	-	101	8.454	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mala preduzeća	52.952	2.941	-	17.197	73.090	7.688	116	-	848	8.652	7.105	-	-	1.112	8.217	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	10.008	10.008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni kljenti	75.135	4.643	-	37.096	116.874	16.041	6.248	1.568	949	24.806	7.105	-	-	3.045	10.150	-	-	-	-	-
Ukupno	95.636	8.180	-	91.943	195.759	20.963	6.488	1.568	6.203	35.222	7.819	39	-	4.206	12.064	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	25.119	25.119	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. **UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)**
5.2. **Kreditni rizik (nastavak)**
5.2.4. **Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)**
5.2.4.3. **Geografska koncentracija**

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

31.12.2019.

	Potraživanja od S1 i S2 klijenata			Potraživanja od S 3 klijenta		
	Crna Gora	Evropska Unija	Ostalo	Crna Gora	Evropska Unija	Ostalo
Stanovništvo	92.927	4.021	2.801	2.734	3	35
Stambeni	875			87	-	
Gotovinski	86.039	3.980	2.706	2.381	-	35
Kupovina automobila	565	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	-	-	-	1	-	-
Ostalo	5.448	41	95	265	3	-
Privredni klijenti	116.400	1.844	-	20.618	1.933	0
Pojoprivreda	3.360	-	-	33	-	-
Prerađivačka industrija	8.792	-	-	177	-	-
Električna energija	1.505	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	23.016	-	-	1254	-	-
Trgovina na veliko i malo	36.846	-	-	766	-	-
Uslužne delatnosti	10.663	-	-	8611	-	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	2.882	-	-	687	-	-
Ostalo	29.336	1.844	-	9090	1933	-
Ukupno	209.327	5.865	2.801	23.352	1.936	35
Potraživanja od banaka	5.002	15.351	518	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)
5.2. Kreditni rizik (nastavak)
5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)
5.2.4.3. Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

	Potraživanja od S1 i S2 klijenata				Potraživanja od S3 klijenata			
	Crna Gora	Evropska Unija	SAD i Kanada	Ostalo	Crna Gora	Evropska Unija	Crna Gora	Ostalo
Stanovništvo	85.695	725	1	2.880	1.869	-	-	45
Stambeni	1.185	-	-	-	107	-	-	-
Gotovinski	78.365	692	-	2.788	1.537	-	-	44
Kupovina automobila	453	-	-	-	-	-	-	-
Adaptacija stambenog ili poslovnog prostora	5	-	-	-	2	-	-	-
Ostalo	5.687	33	1	92	223	-	-	1
Privredni klijenti	138.244	3.436	-	-	8.216	1.934	-	-
Poljoprivreda	191	-	-	-	268	-	-	-
Prerađivačka industrija	9.020	-	-	-	160	1.934	-	-
Električna energija	301	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	24.923	-	-	-	475	-	-	-
Trgovina na veliko i malo	44.527	3.316	-	-	1.612	-	-	-
Uslužne delatnosti	825	-	-	-	-	-	-	-
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	2.370	-	-	-	1.228	-	-	-
Ostalo	56.087	120	-	-	4.473	-	-	-
Ukupno	223.939	4.161	1	2.880	10.085	1.934	-	45
Potraživanja od banaka	5.000	18.219	-	1.900	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

5.2.4.4. Industrijska koncentracija

Koncentracija po djelatnostima izloženosti Banke kreditnom riziku, sa umanjnjem za obezvrjeđenje vrijednosti je prikazana u slijedećoj tabeli:

		U hiljadama EUR													
		Finansije	Transport, isporuci i telekomunikacije	Usluge pružanja i sništavanje i izirano	Trgovina na veliko i trgovina na malo i trgovina na motornih vozila i motocikla	Gradjevinarstvo	Energjelika	Vadenje ruda i kamena	Administracija i pomoćne djelatnosti	Trgovina nekretninama	Pojopt-vreda, šumarstvo i ribarstvo	Proizvodnja	Ostalo	Fizička lica	Ukupno
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	5.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15.864	-	20.864
Kreditni potraživanja od banaka i krediti i potraživanja od klijenata	1.974	11.552	18.661	36.022	22.128	1.396	4.817	2.709	3.089	3.324	8.813	15.351	99.076	228.912	
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	96.514	-	24	58	-	-	-	-	95	-	-	38.067	-	-	134.758
31. decembar 2019. godine	103.488	11.552	18.685	36.080	22.128	1.396	4.817	2.709	3.184	3.324	8.813	69.282	99.076	384.534	
31. decembar 2018. godine	99.217	14.907	19.746	46.827	24.110	289	3.997	2.152	3.262	307	8.997	57.726	88.353	369.890	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.2. Kreditni rizik (nastavak)

5.2.4. Kvalitet finansijskih plasmana (nastavak)

5.2.4.5. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

				U hiljadama EUR
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Akreditivi	Ukupno
31. decembar 2019. godine				
Do 1 godine	29.406	65.729	533	95.668
Od 1 do 5 godina	5.672	15.194	-	20.866
Preko 5 godina	587	1.425	-	2.012
	35.665	82.348	533	118.546

				U hiljadama EUR
	Nepovučene kreditne linije	Garancije	Akreditivi	Ukupno
31. decembar 2018. godine				
Do 1 godine	25.650	74.031	-	99.681
Od 1 do 5 godina	2.282	13.972	-	16.254
Preko 5 godina	1.914	1.435	-	3.349
	29.846	89.438	-	119.284

5.3. Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa i promjene kursa valute. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

5.3.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama EUR	<u>USD</u>	<u>GBP</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostalo</u>	<u>Ukupno</u>
Devizna sredstva	18.327	1.454	472	287	20.540
Obaveze u devizama	<u>18.063</u>	<u>1.452</u>	<u>475</u>	<u>237</u>	<u>20.227</u>
Neto otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2019. godine	<u>264</u>	<u>2</u>	<u>(3)</u>	<u>50</u>	<u>313</u>
- 31. decembra 2018. godine	<u>(1.608)</u>	<u>11</u>	<u>23</u>	<u>34</u>	<u>(1.540)</u>
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2019. godine	<u>1%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	<u>0%</u>	
- 31. decembra 2018. godine	(5%)	0%	0%	0%	
Agregatna otvorena pozicija:					
- 31. decembra 2019. godine	313				
- 31. decembra 2018. godine	<u>(1.540)</u>				
% osnovnog kapitala:					
- 31. decembra 2019. godine	0,86%				
- 31. decembra 2018. godine	<u>(5,16%)</u>				

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

U hiljadama EUR
Promjena kursa

	Ukupno	Iznos u stranoj valuti	10%	-10%
Sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	137.133	1.389	139	(139)
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	20.864	3.899	390	(390)
Kredit i potraživanja od klijenata	228.912	-	-	-
Ostala finansijska sredstva	1.965	1.963	196	(196)
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	134.758	13.289	1.329	(1.329)
Ostala poslovna potraživanja	2.428	-	-	-
Ukupno sredstva	526.060	20.540	2.054	(2.054)
Obaveze				
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka	1.148	-	-	-
Depoziti klijenata	419.592	17.107	1.711	(1.711)
Rezerve	1.535	-	-	-
Ostale obaveze - bilans	11.148	3.120	312	(312)
Ukupne obaveze	433.423	20.227	2.023	(2.023)
Ostale obaveze (garancije i akreditivi) - vanbilans	82.881	259	26	(26)
Senzitivnost neto izloženosti deviznom riziku na promjene kursa stranih valuta:				
- 31. decembar 2019. godine			5	(5)
- 31. decembar 2018. godine			(135)	135

Na dan 31. decembra 2019. godine, pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni promjenom deviznog kursa EUR u odnosu na ostale valute za +10% odnosno -10%, dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 5 hiljada (31. decembar 2018. godine: dobit bi se povećala, odnosno smanjila za iznos od EUR 136 hiljada). Uzrok male izloženosti Banke promjeni deviznog kursa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke izražen u EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2019. godine:

	U hiljadama EUR		
	<u>Kamatonosno</u>	<u>Nekamatonosno</u>	<u>Ukupno</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	15.910	121.223	137.133
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Kredit i potraživanja od banaka	5.000	15.864	20.864
Kredit i potraživanja od klijenata i ostala finansijska sredstva	228.912	-	228.912
Ostala finansijska sredstva	1.965	-	1.965
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	125.633	9.125	134.758
Ostala poslovna potraživanja	-	2.428	2.428
Ukupna sredstva	377.420	148.640	526.060
OBAVEZE			
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka	-	1.148	1.148
Depoziti klijenata	384.852	34.740	419.592
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	22.335	-	22.335
Subordinisani dug	22.050	-	22.050
Ukupno obaveze	429.237	35.888	465.125
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2019. godine	(51.817)	112.752	60.935
- 31. decembar 2018. godine	(49.441)	101.421	51.980

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Sljedeća tabele prikazuju godišnje aktivne i pasivne kamatne stope monetarnih finansijskih instrumenata.

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite pravnim licima u toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Pravna lica:	
- kratkoročni krediti iz sredstava Banke	0,6% p.m.-11,50%p.a.
- dugoročni krediti iz sredstava Banke	3% p.a.-11,5%p.a.
- dugoročni krediti iz drugih izvora	4,5%p.a.
- krediti za mala i srednja preduzeća do 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za mala i srednja preduzeća preko 24 mjeseca	odobravano po stopama iz sredstava banke
- krediti za preduzetnike do 24 mjeseca	9,25%p.a.
- krediti za preduzetnike preko 24 mjeseca	6,50%p.a.-9,25%p.a.

Aktivne kamatne stope koje su primjenjivane na odobrene kredite fizičkim licima u toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta kredita	Kamatna stopa
Stanovništvo:	
- gotovinski krediti	0,6%p.m.-12%p.a.
- potrošački krediti	0% - 8%p.a.
- krediti za kupovinu automobila	4,99%p.a.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite pravnih lica toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	<u>Kamatna stopa</u>
Depoziti po viđenju	-
Kratkoročni depoziti	0-1,25%p.a.
Dugoročni depoziti	0-1,6%p.a.

Pasivne kamatne stope koje su primjenjivane na primljene depozite fizičkih lica u toku 2019. godine su sljedeće:

Vrsta depozita	<u>Kamatna stopa</u>
Depoziti po viđenju	
Štednja po viđenju:	
- EUR	0,01%p.a.
- ostale valute	-
Oročeni depoziti u EUR:	
- mjesec dana	0,01%p.a.
- tri mjeseca	0%p.a.-0,08%p.a.
- šest mjeseci	0%p.a.-0,35%p.a.
- 12 mjeseci	0%p.a.-2,5%p.a.
- 24 mjeseca	1%p.a.-3,7%p.a.
- 36 mjeseci	0%p.a.-2,5%p.a.
Oročeni depoziti u stranim valutama:	
- tri mjeseca	-
- šest mjeseci	0,05%p.a.
- 12 mjeseci	0,25%p.a.-0,9%p.a.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR					
	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Preko 1 godine	Ukupno
Osjetljiva aktiva						
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	15.910	-	-	-	-	15.910
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>						
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	5.000	-	5.000
Kredit i potraživanja od banaka	22.115	19.983	13.575	61.244	111.995	228.912
Ostala finansijska sredstva	1.965	-	-	-	-	1.965
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>						
HOV	1.339	34.037	1.526	6.427	82.303	125.633
Ukupno	41.329	54.020	15.102	72.671	194.298	377.420
% od ukupne kamatonosne aktive	11%	14%	4%	19%	51%	100%
Osjetljiva pasiva						
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>						
Kamatonosni depoziti banaka	-	-	-	-	-	-
Kamatonosni depoziti klijenata	59.067	52.036	57.296	102.264	114.189	384.852
Kamatonosne pozajmice klijenata	121	-	20	60	22.134	22.335
Subordinisani dug	-	-	-	-	22.050	22.050
Ukupno	59.188	52.036	57.316	102.324	158.373	429.237
% od ukupne kamatonosnih obaveza	14%	12%	13%	24%	37%	100%
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:						
- 31. decembra 2019. godine	(17.859)	1.984	(42.214)	(29.653)	35.925	(51.817)
- 31. decembra 2018. godine	(16.022)	(3.929)	2.482	(24.395)	(7.577)	(49.441)
Kumulativni GAP:						
- 31. decembra 2019. godine	(17.859)	(15.874)	(58.089)	(87.742)	(51.817)	
- 31. decembra 2018. godine	(16.022)	(19.951)	(17.469)	(41.864)	(49.441)	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene varijabilnih kamatnih stopa za potraživanja i obaveze iskazane u EUR u rasponu od +0,4% b.p. do -0,4% b.p.

	<u>2019.</u>	<u>+0.4 b.p. EUR KS +0.3 b.p. FX KS</u>	<u>-0.4 b.p. EUR KS -0.3 b.p. FX KS</u>
Sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	15.910	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	-	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	15.910	64	(64)
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>			-
Kredit i potraživanja od banaka	5.000	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	228.912	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	228.912	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	-	-	-
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>			
Hartije od vrijednosti	125.633	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	125.633	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	-	-	-
	375.455	64	(64)
Obaveze			
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>			
Depoziti banaka	-	-	-
Depoziti klijenata	384.852	-	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	22.335	-	-
sa fiksnom kamatnom stopom	22.335	-	-
sa varijabilnom kamatnom stopom	-	-	-
Subordinisani dug	22.050	-	-
	429.237	-	-
Neto izloženost riziku od promjene kamatnih stopa:			
- 31. decembar 2019. godine	(53.782)	64	(64)

Pod pretpostavkom da su svi ostali parametri nepromijenjeni, povećanjem, odnosno smanjenjem varijabilne kamatne stope za potraživanja i obaveze u EUR za 0.4 b.p. odnosno za potraživanja i obaveze u stranoj valuti za 0.3 b.p., dobit Banke bi se povećala, odnosno smanjila, za iznos od EUR 64 hiljada.

Uzrok male izloženosti Banke promjeni varijabilnih kamatnih stopa je činjenica da je najveći dio potraživanja i obaveza Banke ugovoren sa fiksnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazan efekat promjene kamatnih stopa za hartije od vrijednosti iskazane u EUR u rasponu od 50 b.p. do 200 b.p.:

U hiljadama EUR

HOV - fiksna stopa	Iznos	Promjena kamatnih stopa	Prosječni ponderisani bp	Promjena u EUR	Znak
Kratkoročno	43.331	50 b.p.	17	217	+/-
Srednjoročno	4.846	100 b.p.	4	48	+/-
Dugoročno	77.456	200 b.p.	123	1.549	+/-
Ukupno	125.633		144	1.814	+/-

5.4. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospjeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospjeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospjeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospjeću obaveza, važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza, budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospjeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima, s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.4. Rizik likvidnosti

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

U hiljadama EUR

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	121.223	-	-	-	-	15.910	137.133
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Kredit i potraživanja od banaka	15.864	-	-	5.000	-	-	20.864
Kredit i potraživanja od klijenata	22.115	19.983	13.575	61.244	81.289	30.706	228.912
Ostala finansijska sredstva	1.965	-	-	-	-	-	1.965
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat							
HOV	7.743	34.037	1.526	6.427	35.039	49.986	134.758
Ostala poslovna potraživanja	-	-	-	-	-	2.428	2.428
Ukupno	168.910	54.020	15.101	72.671	116.328	99.030	526.060
Finansijske obaveze							
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Depoziti banaka	1.148	-	-	-	-	-	1.148
Depoziti klijenata	58.762	46.483	47.321	74.862	144.875	47.289	419.592
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	121	-	20	60	9.150	12.984	22.335
Subordinisani dug	(105)	-	-	-	14.155	8.000	22.050
Ukupno	59.926	46.483	47.341	74.922	168.180	68.273	465.125
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2019. Godine	108.984	7.537	(32.240)	(2.251)	(51.852)	30.757	60.935
- 31. decembra 2018. godine	209.085	(17.377)	(20.883)	(21.730)	(101.379)	4.264	51.980
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2019. Godine	108.984	116.521	84.281	82.030	30.178	60.935	
- 31. decembra 2018. godine	209.085	191.708	170.825	149.095	47.716	51.980	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2019. godine	20,72%	1,43%	(6,13%)	(0,43%)	(9,86%)	5,85%	
- 31. decembra 2018. godine	41,57%	(3,45%)	(4,15%)	(4,32%)	(20,16%)	0,85%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2019. godine ukazuje na postojanje ročne neusaglašenosti očekivanog perioda dospijea sredstava i obaveza za period od 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci i od 1-5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dspjele obaveze zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Kod kumulativnog Gap-a ne postoji ročna neusklađenost. Na dan 31. decembra 2019. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dspijea korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke. Banka primjenjuje navedeni pristup upravljanja likvidnošću od 31. decembra 2012. godine.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dspijea sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
31. decembar 2019. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.148	-	-	-	-	-	1.148
Obaveze prema klijentima	299.076	3.321	12.261	70.002	31.374	3.558	419.592
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	121	-	-	80	9.150	12.984	22.335
Subordinisani dug	(105)	-	-	-	14.155	8.000	22.050
	300.240	3.321	12.261	70.082	54.679	24.542	465.125

	U hiljadama EUR						Ukupno
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
31. decembar 2018. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.410	-	-	-	-	-	1.410
Obaveze prema klijentima	276.568	11.879	22.482	55.913	37.715	5.759	410.316
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	121	11	13	60	10.793	14.232	25.230
Subordinisani dug	(116)	-	-	-	-	14.155	14.039
	277.983	11.890	22.495	55.973	48.508	34.146	450.995

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	Knjigovodstvena vrijednost		U hiljadama EUR Fer vrijednost	
	2019.	2018.	2019.	2018.
	Finansijska sredstva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	137.133	129.048	137.133	129.048
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Kredit i potraživanja od banaka	20.864	25.110	20.864	25.110
Kredit i potraživanja od klijenata	228.912	230.313	228.912	230.313
Ostala finansijska sredstva	1.965	1.849	1.965	1.849
<i>Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat</i>				
Hartije od vrijednosti	134.758	114.467	134.758	114.467
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	5	5	5	5
Ostala sredstva	2.428	2.188	2.428	2.188
	526.065	502.980	526.065	502.980
Finansijske obaveze				
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>				
Depoziti banaka i centralnih banaka	1.148	1.410	1.148	1.410
Depoziti klijenata	419.592	410.316	419.592	410.316
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	22.335	25.230	22.335	25.230
Subordisani dug	22.050	14.039	22.050	14.039
	465.125	450.995	465.125	450.995

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, data je u narednoj tabeli:

	Nivo			U hiljadama EUR
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
31.12.2019.				
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	124.265	5.983	4.509	134.758
Ukupno	124.265	5.983	4.509	134.758
31.12.2018.				
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	100.158	5.427	8.882	114.467
Ukupno	100.158	5.427	8.882	114.467

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

5.6. Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima, i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 60/08, 41/09, 55/12, 44/17, 82/17 i 86/18). Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva Banke sastoje se od: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisione premije, uvećani za iznos nerasporedjene dobiti iz prethodnih godina, iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva Banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke..

Iznos sopstvenih sredstava mora uvijek biti jednak ili veći od:

- a) minimalnog novčanog dijela osnovnog kapitala u iznosu od EUR 5 miliona, kao što propisuje Zakon o bankama,
- b) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala, izražen koeficijentom solventnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2019. godine, koeficijent solventnosti obračunat od strane Banke u finansijskim iskazima iznosi 16,29% (31. decembra 2018: 12,50%).

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

Prihodi od kamata

U hiljadama EUR

Depoziti:

- Inostrane banke
- Centralna banka

2019.

2018.

57

26

38

28

95

54

Kredit:

- Banke
- Državnim organizacije
- Vlada Crne Gore
- Preduzeća
- Fizičkim lica

80

79

211

164

233

338

7.502

6.671

7.440

7.161

Prihodi od naknada koji se priznaju u prihode u kamata:

1.333

1.477

16.799

15.890

Hartije od vrijednosti:

2.797

2.815

Poslovi otkupa:

22

7

Ostali prihodi od kamata:

28

2

Ukupno prihodi od kamata

19.741

18.768

Rashodi kamata

U hiljadama EUR

Depoziti:

- Banke
- Finansijske institucije
- Države organizacije
- Preduzeća
- Fizička lica

74

56

40

38

78

117

244

324

1.262

1.609

1.698

2.144

Kredit i ostale pozajmice:

512

672

Subordinisani dug:

881

863

Ukupno rashodi od kamata

3.091

3.679

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

7. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRIJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE NE VRIJEDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Neto prihodi/rashodi po osnovu:		
- kredita	3.821	2.810
- depozita kod banaka	(3)	(38)
- HoV	(207)	331
- vanbilansnih stavki	(335)	442
- ostalo	447	18
	3.723	3.563

7.1. Promjene na računima ispravke vrijednosti

	31.12.2018.	Novi plasmani -povećanje ispravke vrednosti	Postojeci - smanjenje ispravke vrednosti	Postojeci plasmani - povećanje ispravke vrednosti	Zatvoreni plasmani - ukidanje ispravke vrijednosti	31.12.2019.
Stanovništvo	2.863	1.296	(805)	784	(693)	3.445
Privredni klijenti	9.869	5.314	(761)	1.008	(4.470)	10.959
Ukupno	12.732	6.610	(1.566)	1.792	(5.163)	14.404
Potraživanja od banaka	9	-	(4)	2	-	7

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

7.2. Promjene na rezervisanjima
 Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

31.12.2019.

	Kreditni i poslovi lizinga (napomena 17.2)	Kamate (napomena 17.2)	Stecena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik, rizik zemlje i sudske sporove (napomena 23)		Ostala potraživanja (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 23)	Obezvrjeđene HoV (napomena 18.1)	Obezvrjeđene depozita	Ukupno
U hiljadama EUR										
Stanje na početku godine	12.485	210	1.517	392	710	1.427	1.116	10	17.867	
Obezvrjeđene vrijednosti u toku godine, neto	3.821	(4)	-	96	451	(335)	(207)	(3)	3.819	
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na troškove obezvrjeđenja i rezervisanja	(2.147)	(9)	(850)	(62)	3	-	(15)	-	(3.080)	
Stanje na kraju godine	14.159	197	667	426	1.164	1.092	894	7	18.606	

31.12.2018.

	Kreditni i poslovi lizinga (napomena 17.2)	Kamate (napomena 17.2)	Stecena aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik, rizik zemlje i sudske sporove (napomena 23)		Ostala potraživanja (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilansnu evidenciju (napomena 23)	Obezvrjeđene HoV (napomena 18.1)	Obezvrjeđene depozita	Ukupno
U hiljadama EUR										
Stanje na početku godine	8.925	208	1.651	330	667	1.293	2.200	33	15.307	
Efekte primjene IFRS 9-bez uticajana na BU	1.640	14	-	-	3	(305)	785	48	2.185	
Obezvrjeđene vrijednosti u toku godine, neto	2.810	(7)	11	62	14	442	331	(38)	3.625	
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na BU	(890)	(5)	(145)	-	26	(3)	(2.200)	(33)	(3.250)	
Stanje na kraju godine	12.485	210	1.517	392	710	1.427	1.116	10	17.867	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

8. TROŠKOVI REZERVISANJA
U hiljadama EUR

Neto rezervisanja po osnovu:

- sudskih sporova
- ostalo

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
	58	67
	38	(5)
	<u>96</u>	<u>62</u>

9. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

Prihodi od naknada
U hiljadama EUR

- Naknade po kreditima
- Naknade po vanbilasnim poslovima
- Naknade za usluge platnog prometa i e-banking
- Naknade za usluge plaćanja prema inostranstvu
- Naknade po osnovu kartičnog i bankomatskog poslovanja
- Ostale naknade i provizije

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
	411	463
	1.130	1.077
	3.021	2.652
	2.086	1.971
	9.168	7.376
	1.173	950
	<u>16.989</u>	<u>14.489</u>

Rashodi od naknada
U hiljadama EUR

- Naknade Centalnoj Banci
- Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa
- Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita
- Naknade po primljenim kreditima i garancijama
- Naknade po osnovu kartičnog i bankomatskog poslovanja
- Ostale naknade i provizije

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
	739	591
	357	335
	2.049	1.919
	43	52
	7.177	3.949
	410	482
	<u>10.775</u>	<u>7.328</u>

Tokom 2019. godine izvršena je reklasifikacija rashoda po osnovu kartičnog i bankomatskog poslovanja, koji su na 31. decembar 2018. godine bili priznati u okviru pozicije Opšti i administrativni troškovi u iznosu EUR 1.755 hiljada.

10. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U hiljadama EUR

- Neto zarade
- Porezi, prirezi i doprinosi na zarade
- Ostale neto naknade zaposlenima
- Otpremnine i jubilarne nagrade
- Naknade članovima Odbora direktora
- Naknade članovima Odbora za razvoj
- Naknade članovima Odbora za kreditni rizik
- Naknade članovima Investicionog Komiteta
- Naknade članovima za reviziju
- Neto trošak prijevoza
- Putni troškovi i dnevnice
- Obuka zaposlenih
- Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade (napomena 23)
- Date pomoci zaposlenima
- Ostali troškovi

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
	2.597	2.579
	1.895	1.866
	217	65
	-	12
	124	124
	72	72
	35	35
	7	2
	42	-
	35	35
	382	307
	24	22
	10	(1)
	11	14
	35	41
	<u>5.486</u>	<u>5.173</u>

11. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Troškovi zakupa	1.153	1.140
Troškovi obezbjeđenja objekata i transporta novca	550	565
Troškovi električne energije i goriva	153	107
Čišćenje	121	110
Održavanje kompjutera i opreme	249	202
Porezi vezani za poslovni prostor	12	8
Troškovi održavanja vozila	48	52
Osiguranje	554	492
Revizija	317	305
Sudski troškovi	6	1
Ostale stručne naknade	50	53
Troškovi advokatskih usluga	58	13
Konsultantske usluge	431	350
Troškovi intelektualnih usluga	88	92
Telefon	101	105
Troškovi komunikacionih mreža	121	122
Poštarina	27	22
Kancelarijski materijal	188	182
Komunalne usluge	21	19
Troškovi reprezentacije	637	368
Reklamiranje i marketing	497	487
Pretplate i donacije	243	191
Održavanje softwer-a	418	391
Iznajmljivanje opreme	546	494
Usluge processinga	500	405
Troskovi kartičnog poslovanja	130	1.934
Ostali troškovi	583	551
	7.802	8.761

12. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Nekretnine i oprema (napomena 19)	685	633
Nematerijalnih ulaganja (napomena 20)	392	322
	1.077	955

13. OSTALI PRIHODI

U hiljadama EUR

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Prihod od dividendi	58	59
Ostali prihodi poslovanja	-	45
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	20	48
Ostali prihodi	168	126
	<u>246</u>	<u>278</u>

14. OSTALI RASHODI

U hiljadama EUR

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	701	117
Razne takse	34	19
Vanredni troškovi	51	38
	<u>786</u>	<u>174</u>

15. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

U hiljadama EUR

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Obračunati tekući porez	520	403
Obračunati odloženi porez	6	8
	<u>526</u>	<u>411</u>

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama EUR

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	5.389	4.721
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	456	396
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	64	7
Ostalo	6	8
Porez na dobit iskazan u bilansu uspjeha	<u>526</u>	<u>411</u>

Poreska stopa korišćena za 2019. i 2018. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

15. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Odložene poreske obaveze

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Odložena poreska obaveza kao rezultat knjiženih nerealizovanih dobitaka po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	(209)	(43)
Odložena poreska sredstva po osnovu privremene razlike između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu	24	30
	(185)	(13)

16. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Gotovina u blagajni:	17.184	13.081
- u EUR	15.795	12.124
- u stranoj valuti	1.389	957
Žiro račun	85.910	85.138
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	31.819	29.302
Ostalo	2.220	1.527
	137.133	129.048

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine predstavlja izdvojena sredstava u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi „Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 88/17). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 7.5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 6.5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na odgovarajući dio osnovice u toku prethodnog obračunskog perioda. Period održavanja je mjesečni period, od treće srijede u mjesecu i traje do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu i ne može se izdvajati i držati u drugom obliku. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR. Sredstva izdvojena na račune Centralne banke u inostranstvu, ne mogu se transferisati na druge račune u inostranstvu, već se mogu transferisati isključivo na transakcioni račun Banke u RTGS sistemu.

Na 50% sredstava obavezne rezerve izdvojene u skladu sa Odlukom, Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

16. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

Ukoliko Banka planira povlačenje sredstava obavezne rezerve sa računa Centralne banke u inostranstvu, u iznosu većem od EUR 500.000, dužna je da najavi i o tome pisanim putem obavijesti Centralnu banku najkasnije tri radna dana prije dana povlačenja sredstava obavezne rezerve.

Banka može za održavanje dnevne likvidnosti da koristi do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve. Na korišćeni iznos obavezne rezerve koji vrati istog dana, banka ne plaća naknadu. Banka je dužna da na iznos sredstava obavezne rezerve koji ne vrati istog dana, plaća mjesečno naknadu po stopi utvrđenoj posebnim propisom Centralne banke.

Kada Centralna banka utvrdi da je banka nepravilno obračunala i/ili izdvojila obaveznu rezervu ili je nije izdvojila u propisanom roku, odnosno da ne održava obaveznu rezervu u propisanom iznosu, banka je dužna da za utvrđeni iznos nepravilno obračunate ili neblagovremeno izdvojene obavezne rezerve mjesečno plaća naknadu po stopi utvrđenoj posebni propisom Centralne banke.

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

17.1. Krediti i potraživanja od banaka

U hiljadama EUR	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
Korespodentni računi kod inostranih banaka	15.871	20.120
Kredit bankama	<u>5.000</u>	<u>4.999</u>
	20.871	25.119
<i>Minus</i>		
Obezvrjeđenje vrijednosti kredita i potraživanja od banaka	<u>(7)</u>	<u>(9)</u>
	20.864	25.110
	Stanje 31. decembar 2018.	Stanje 31. decembar 2019.
Ispravka vrijednosti kredita i potraživanja od banaka	<u>9</u>	<u>7</u>
	(2)	7

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

17.2. Krediti i potraživanja od clijenata

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dospjeli krediti:		
- opštine (javne organizacije)	-	6
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1.843	2.689
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	277	234
- fizička lica	1.040	701
- ostalo	1.814	1.797
Kratkoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	-	10.000
- opštine (javne organizacije)	-	365
- privredna društva u privatnom vlasništvu	17.816	52.309
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	-	6.973
- fizička lica	2.517	7.478
- ostalo	70	3.881
Dugoročni krediti:		
- Vlada Crne Gore	7.000	-
- opštine (javne organizacije)	255	190
- privredna društva u privatnom vlasništvu	98.586	70.529
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	9.017	1.620
- fizička lica	98.706	82.910
- ostalo	3.809	788
	242.750	242.470
Kamatna potraživanja:		
- krediti	326	396
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	1.059	1.257
- naknade	(819)	(1.078)
	566	575
	243.316	243.045
<i>Minus:</i>		
Obezvrijeđenje vrijednosti kredita, palih garancija i faktoringa (napomena 7.2)	(14.159)	(12.485)
Obezvrijeđenje vrijednosti kamata (napomena 7.2)	(197)	(210)
Obezvrijeđenje vrijednosti vremenskih razgraničenja	(48)	(37)
	(14.404)	(12.732)
	228.912	230.313

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

17.2. Krediti i potraživanja od klijenata (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno neto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3.324	307
Rudarstvo	4.817	3.374
Prerađivačka industrija	8.813	8.997
Snadbijevanje vodom	736	572
Građevinarstvo	22.128	24.110
Trgovina	36.022	43.697
Saobraćaj i skladištenje	11.552	14.472
Usluge pružanja smještaja i ishrane	17.136	19.720
Informisanje i komunikacija	1.525	735
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.974	775
Trgovina nekretninama	3.089	3.167
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	4.480	4.475
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.709	2.152
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	7.002	10.291
Obrazovanje	69	8
Zdravstvo i socijalna zaštita	412	327
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	427	367
Ostale uslužne djelatnosti	2.284	1.230
Nerezidenti-pravna lica	1.337	3.184
Stanovništvo	99.076	88.353
	228.912	230.313

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2019. godine

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (nastavak)

17.2. Krediti i potraživanja od clijenata (nastavak)

Promjene na kreditima i potraživanjima od clijenata i ispravci vrijednosti prikazane su u sledećim tabelama:

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	POCI	Ukupno
KREDITI					
31.12.2018.	195.757	35.222	10.314	1.752	243.045
Nova potraživanja	102.788	9.656	1.060	7.959	121.463
Prelazak u nivo 1	-	(4.103)	(263)	-	(4.366)
Prelazak u nivo 2	(9.543)	-	(125)	-	(9.668)
Prelazak u nivo 3	(2.425)	(9.379)	-	-	(11.804)
Naplata (smanjenje postojećih)	(25.373)	(4.902)	(2.268)	-	(32.543)
Uvećanje kod postojećih	3.692	1.701	56	-	5.449
Zatvoreni	(76.091)	(13.036)	(690)	-	(89.817)
Otpis	-	(5)	(4.276)	-	(4.281)
Prelasci iz drugih nivoa	4.366	9.668	11.804	-	25.838
31.12.2019.	193.171	24.822	15.612	9.711	243.316
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	POCI	Ukupno
ISPRAVKE					
31.12.2018.	4.123	2.071	6.017	520	12.731
Nova potraživanja	3.516	750	164	2.180	6.610
Prelazak u nivo 1	-	(379)	(19)	-	(398)
Prelazak u nivo 2	(190)	-	(26)	-	(216)
Prelazak u nivo 3	(23)	(195)	-	-	(218)
Naplata (smanjenje postojećih)	(1.074)	(258)	(235)	-	(1.567)
Uvećanje kod postojećih	580	436	776	-	1.792
Zatvoreni	(1.739)	(938)	(270)	-	(2.947)
Otpis	-	(1)	(2.214)	-	(2.215)
Prelasci iz drugih nivoa	398	216	218	-	832
31.12.2019.	5.591	1.702	4.411	2.700	14.404

Porfolio Banke na individualnoj ispravci vrijednosti iznosi EUR 92.614 hiljada, a na kolektivnoj ispravci vrijednosti EUR 150.702 hiljade.

Ispravka vrijednosti za kredite koje su na individualnoj ispravci iznosi EUR 10.212 hiljada, a na kolektivnoj ispravci EUR 4.192 hiljade.

Na individualnoj ispravci se nalazi 301, a na kolektivnoj 40.001 kreditnih partija.

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT

18.1. Hartije od vrijednosti

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dužničke hartije od vrijednosti		
Vlada Crne Gore	96.514	88.758
Nerezidenti	31.840	19.082
	128.354	107.840
Vlasničke hartije od vrijednosti		
Rezidenti	177	801
Nerezidenti	6.227	5.826
	6.404	6.627
	134.758	114.467
Ispravka vrijednosti za hartije od vrijednosti		
U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dužničke hartije od vrijednosti	894	1.116
	894	1.116

Hartije od vrijednosti koje su klasifikovane kao finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 96.514 hiljada odnose se na državne obveznice, državne euroobveznice i zapise sa dospeljećem od 182 dana, Ministarstva finansija Vlade Crne Gore, nominalne vrijednosti EUR 93.130 hiljada.

Euroobveznice čiji je rok dospeljeca od marta 2020. godine do aprila 2025. godine, sa kuponskom kamatnom stopom koja iznosi 3,875% za seriju koja dospeljeva 2020. godine, 5,75% za seriju koja dospeljeva 2021. godine, 3,375% za seriju koja dospeljeva 2025. godine, 2,55% za seriju koja dospeljeva 2029. godine, imaju nominalnu vrijednost od EUR 42.990 hiljada.

Dužničke hartije od vrijednosti - nerezidenti koje su klasifikovane kao finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 31.840 hiljada, dospeljevaju u periodu od januara 2020. do avgusta 2039. godine, sa kamatnom stopom koja se kreće od 0,50% do 6,75%.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2019. i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Kompjuterska oprema</u>	<u>Ostala oprema</u>	<u>Investicije u toku</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2018. godine	93	1.206	4.242	116	5.657
Povećanja	-	295	317	719	1.331
Prenos	-	12	744	(761)	(5)
Otuđenja i rashodovanja	-	(44)	(323)	-	(367)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	93	1.469	4.980	74	6.616
Povećanja	-	143	142	782	1.067
Prenos	-	12	692	(704)	-
Otuđenja i rashodovanja	(93)	(59)	(252)	-	(404)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	-	1.565	5.562	152	7.279
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2018. godine	6	1.113	3.101	-	4.220
Amortizacija (napomena 12)	2	115	516	-	633
Otuđenja i rashodovanja	-	(44)	(255)	-	(299)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	8	1.184	3.362	-	4.554
Amortizacija (napomena 12)	2	143	540	-	685
Otuđenja i rashodovanja	(10)	(58)	(244)	-	(312)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	-	1.269	3.658	-	4.927
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2019. godine	-	296	1.904	152	2.352
- 31. decembra 2018. godine	85	285	1.618	74	2.062

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

Investicije u toku se najvećim dijelom odnose na avansna plaćanja za nabavku novih službenih vozila u iznosu od 91 hiljada EUR, kao i nabavku i implementaciju novih servera u iznosu od 44 hiljada EUR.

20. NEMATERIJALNA IMOVINA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2019. i 2018. godine:

	Ostala nematerijalna ulaganja	Licence	Softver	Nematerijalna sredstva u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januar 2018. godine	526	813	2.031	293	3.663
Povećanja	-	62	110	258	430
Prenos	-	-	386	(386)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(10)	-	(10)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	526	875	2.517	165	4.083
Povećanja	-	345	239	79	663
Prenos	-	-	179	(179)	-
Otuđenja i rashodovanja	(205)	-	-	-	(205)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	321	1.220	2.935	65	4.541
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januar 2018. godine	526	303	1.176	-	2.005
Amortizacija (napomena 12)	-	35	287	-	322
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(10)	-	(10)
Stanje, 31. decembar 2018. godine	526	338	1.453	-	2.317
Amortizacija (napomena 12)	-	32	360	-	392
Otuđenja i rashodovanja	(205)	-	-	-	(205)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	321	370	1.813	-	2.504
Sadašnja vrijednost:					
- 31. decembra 2019. godine	-	850	1.122	65	2.037
- 31. decembra 2018. godine	-	537	1.064	165	1.766

Povećanja na nematerijalnim sredstvima tokom 2019. godine odnose se uglavnom na povećanje softvera tj. implementaciju novih aplikacija u okviru aplikativnog softvera Banke u iznosu od EUR 293 hiljada, kao i novim uslugama, funkcionalnostima i softverskim poboljšanjima vezanim za kartično i elektronsko bankarstvo (sertifikacija TETRA POS Platforme, Master Card Concierge, uvodjenje novog Payment gateway-a, itd) u iznosu od EUR 117 hiljada.

Investicije u toku za nematerijalna ulaganja iznose EUR 65 hiljada. Ove investicije se najvećim dijelom odnose na softverske projekte vezane za kartično i bankomatsko poslovanje.

Banka u skladu sa IAS 38 ne amortizuje licence sa neograničenim vijekom trajanja. Korisni vijek trajanja se preispituje na kraju svakog izvještajnog perioda.

21. OSTALA SREDSTVA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	686	1.530
Ostala poslovna potraživanja	987	965
Unaprijed plaćeni troškovi	813	658
Potraživanja iz kastodi poslova	40	38
Avansi	203	230
Ostala potraživanja po naknadama i provizijama	223	194
Potraživanja od državnih fondova	80	64
Potraživanja od kupaca	185	151
Potraživanja po kartičnom poslovanju	715	217
Potraživanja od zaposlenih	69	44
Ostala finansijska potraživanja	71	146
Obevrjeđenje vrijednosti	(1.644)	(2.049)
	2.428	2.188

Sredstva stečena naplatom u iznosu od EUR 686 hiljada na dan 31. decembra 2019. godine (31. decembra 2018. godine: EUR 1.530 hiljada) se odnose na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita, a koja su u vlasništvu Banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja se evidentiraju po nižoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti.

Ispravka vrijednosti ostale aktive najvećim dijelom odnosi se na stečenu aktivu u iznosu EUR 667 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 1.517 hiljada) i EUR 977 hiljada na ispravku vrijednosti potraživanja iz poslovnih odnosa (31. decembra 2018. godine: EUR 532 hiljade).

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.1. DEPOZITI BANAKA I CENTRALNIH BANAKA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Depoziti po viđenju	1.103	1.365
Oročeni depoziti	45	45
	1.148	1.410

Depoziti banaka u iznosu od EUR 1.148 hiljada na dan 31. decembar 2019. godine (31. decembra 2018. godine: EUR 1.410 hiljada) se odnose na oročene i depozite po viđenju, od čega se EUR 580 hiljada odnose na nekamatonske depozite po viđenju od domaćih banaka, a EUR 522 hiljade se odnose na nekamatonske depozite po vidjenju inostranih banaka.

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.2. DEPOZITI KLIJENATA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Depoziti po viđenju:		
- finansijske institucije	1.065	1.230
- privredna društva u privatnom vlasništvu	101.728	110.042
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	27.015	8.385
- opštine (javne organizacije)	2.882	1.870
- fondovi	1.739	319
- fizička lica	142.510	123.165
- neprofitne organizacije	7.219	8.219
- vlada RCG	2.562	7.845
- ostali	11.724	13.133
	298.444	274.208
Sredstva na escrow računu:	309	388
Kratkoročni depoziti:		
- finansijske institucije	500	701
- privredna društva u privatnom vlasništvu	1.363	7.616
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	100	6.100
- opštine (javne organizacije)	-	652
- fizička lica	8.560	51.789
- neprofitne organizacije	-	58
- ostali	1.461	1.457
	11.984	68.373
Dugoročni depoziti:		
- finansijske institucije	1.006	503
- privredna društva u privatnom vlasništvu	18.640	18.908
- privredna društva sa većinskim državnim vlasništvom	10.612	8.125
- opštine (javne organizacije)	1.253	585
- fizička lica	71.716	34.069
- neprofitne organizacije	96	73
- vlada RCG	350	250
- ostali	3.020	2.589
	106.693	65.102
Obaveze za kamate i ostala pasiva		
Vremenska razgraničenja-depoziti:	2.162	2.245
	419.592	410.316

Depoziti po viđenju fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 0.01% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 6,30% godišnje u zavisnosti od paketa štednje koji se izabere i iznosa koji se oročava (do EUR 50 hiljada i preko EUR 50 hiljada). Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u stranoj valuti su deponovani u zavisnosti od valute, uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 1.80% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti privrednih društava u EUR su deponovani uz kamatnu stopu u rasponu od 0% do 5.40 % na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava (do EUR 100 hiljada i preko EUR 100 hiljada). Na kratkoročne i dugoročne oročene depozite u drugim valutama kamatna stopa je 0.25%. Na depozite po viđenju pravnih lica obračunava se kamata u rasponu od 0% do 0.40% na godišnjem nivou.

22. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

22.3. KREDITI KLIJENATA KOJI NIJESU BANKE

U hiljadama EUR	Period (Godina)	Godišnja kamatna stopa	31.12.2019.	31.12.2018.
Evropska investiciona banka (2009.)	12	4,032%	583	857
Evropska investiciona banka (2009.)	12	3,923%	325	478
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,604%	1.137	1.565
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,168%	670	881
Evropska investiciona banka (2010.)	12	3,019%	661	868
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3,841%	1.222	1.542
Evropska investiciona banka (2011.)	12	3,181%	378	465
Evropska investiciona banka (2012.)	12	2,398%	1.015	1.204
			5.991	7.860
Investiciono razvojni fond Crne Gore A.D., Podgorica (2005. do 2015.)	2,9 - 12	1% - 5,78%	16.189	17.206
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća (2007. i 2010.)	6 - 8	0% - 1%	121	121
			16.310	17.327
			22.301	25.187
<i>Vremenska razgraničenja</i>				
Nedospjela kamata			34	43
Ukupno			22.335	25.230

Sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine, Banka ima obaveze prema Evropskoj investicionoj banci („EIB“) po osnovu dugoročnih kredita u iznosu EUR 5.991 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 7.860 hiljada). Krediti su odobreni za podsticanje razvoja malih i srednjih privrednih društava u Crnoj Gori, uz grejs period u trajanju do maksimum dvije godine. Sredstvo obezbjeđenja urednog vraćanja navedenih obaveza prema EIB-u predstavlja garancija Vlade Crne Gore.

23. REZERVISANJA

U hiljadama EUR

	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti (napomena 7.2.)	1.092	1.427
- operativnog rizika i rizika zemlje (napomena 7.2.)	363	325
- sudskih sporova (napomena 7.2.)	63	67
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	<u>17</u>	<u>12</u>
	<u>1.535</u>	<u>1.831</u>

Procjena na dan

	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
	%	%
Diskontna stopa – za otpremnine zaposlenih	2,55	3,38
Kretanje radne snage	5,46%	6,40%
Stopa inflacije	0,35%	2,60%

Kretanje na rezervisanjima za naknade zaposlenima prikazano je u narednoj tabeli:

U hiljadama EUR

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Stanje na početku godine	12	13
Rezervisanja u toku godine (napomena 10)	10	(1)
Korišćenje rezervacija	<u>(5)</u>	<u>-</u>
Stanje na dan 31. decembar 2019. godine	<u>17</u>	<u>12</u>

24. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveze po komisionim poslovima	18	25
Primljeni avansi	3.657	2.827
Obaveze za ostale poreze	63	49
Obaveze po osnovu odbijanja od platnog spiska	5	4
Obaveze prema dobavljačima	572	472
Ukalkulisane obaveze	404	252
Obaveze po osnovu kastodi poslova	4.213	2.742
Privremeni racun	1.142	881
Ostale obaveze	1.074	718
	11.148	7.970

25. AKCIJSKI KAPITAL

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

Naziv akcionara	31. decembar 2019.			31. decembar 2018.		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% učešća
Generali Financial Holdings FCP-FIS - Sub-Fund 2 Cerere s.p.a.	5.281	2.700	16,87	5.281	2.700	16,87
Gorgoni Lorenzo Gorgoni Antonia Todorović Miljan Ostali	4.360	2.229	13,93	4.360	2.229	13,93
	4.063	2.077	12,98	4.063	2.077	12,98
	3.131	1.601	10,00	3.131	1.601	10,00
	2.316	1.184	7,40	2.316	1.184	7,40
	12.154	6.215	38,82	12.154	6.215	38,82
Ukupno	31.305	16.006	100,00	31.305	16.006	100,00

26. SUBORDINISANI DUG

Banka je dana 13. decembra 2019. godine emitovala treću seriju subordiniranih obveznica HBO3, u ukupnoj količini od 8.000 obveznica pojedinačne nominalne vrijednosti EUR 1.000 sa rokom dospeljeća 15.01.2026. godine. Obveznice nose fiksnu stopu 5,00% godišnje uz polugodišnji obračun i isplatu kamate. Obveznice su prodane unaprijed poznatim kupcima, kroz zatvorenu emisiju.

U hiljadama EUR	Godina emitovanja duga	Period/godina	Godišnja kamatna stopa	2019.	2018.
Subordinisane obveznice HB01	2014.	7	6,00%	10.014	9.997
Subordinisane obveznice HB02	2017.	6	5,90%	4.053	4.042
Subordinisane obveznice HB03	2019.	6	5,00%	7.983	-
				22.050	14.039

27. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CBCG

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list CG“, br. 38/11, 55/12 i 82/17), sopstvena sredstva Banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopunskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznose EUR 48.858 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 37.034 hiljada).

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 36.458 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 29.834 hiljada). Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisije premije, uvećani za iznos nerasporedjene dobiti iz prethodnih godina, iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva Banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, iznos nematerijalne imovine i nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti, kao i pozitivnu razliku između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital na dan 31. decembra 2019. godine iznose EUR 12.400 hiljada i čini ih Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka tj. subordinisane obveznice koje je emitovala Banka, nominalne vrijednosti u iznosu od EUR 22.000 hiljada, pri čemu je, u skladu sa članom 8 Odluke Banka dužna da se, pri izračunavanju sopstvenih sredstava, pridržava sljedećih razmjera:

- 1) ukupni iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti iznos osnovnog kapitala banke;
- 2) ukupni zbir subordinisanog duga i kumulativnih povlašćenih akcija ne smije prelaziti 50% osnovnog kapitala;

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, a koja je u primjeni na dan 31. decembra 2019. godine, Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti Banke na dan 31. decembra 2019. godine, iznosi 16,29% (31. decembra 2018. godine: 12,50%) i veći je od propisanog minimuma. Na dan 31. decembra 2019. godine nijedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne banke Crne Gore.

U hiljadama EUR	Propisani limiti	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
		2019.	2018.
Kapital	Minimalni iznos osnivačkog kapitala EUR 5 miliona	51.900	45.582
Koeficijent solventnosti	Minimum 10%	16,29%	12,50%
Ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25% sopstvenih sredstava Banke	14%	19%
Zbir svih velikih izloženosti Banke	Maksimum 800% sopstvenih sredstava Banke	112%	258%
Ukupna izloženost prema svim licima povezanim sa bankom	Maksimum 200% sopstvenih sredstava Banke	19%	36%
Ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u banci	Maksimum 10% sopstvenih sredstava Banke	7%	1%
Pokazatelj minimalne likvidnosti	0,9 na dnevnom nivou/1 na dekadnom nivou	RLS 1,39 / DPL 1,39	RLS 1,50 / DPL 1,50
Devizni rizik - neto otvarana pozicija za pojedinačnu valutu	15% osnovnog kapitala banka	1%	(5%)

28. VANBILANSNA EVIDENCIJA

U hiljadama EUR	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Nepovučene kreditne linije	19.042	14.349
Neopozivi dokumentarni akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	277	-
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	256	-
Izdane garancije		
- Izdate plative garancije	36.488	38.972
- Izdate činidbene garancije	25.097	25.603
- Ostale vrste garancija	20.763	24.863
	101.923	103.787
Kolateral po osnovu potraživanja	505.658	427.704
Ostale stavke vanbilansne izloženosti Banke	157.399	128.342
Evidentna kamata	1.354	1.969
Ukupno	664.411	558.015
Ukupno	766.334	661.802

Ostale vrste garancija uključuju tenderske, carinske i avansne tipove garancija. Ostale stavke vanbilansne izloženosti Banke se najvećim dijelom odnose na dobijene kreditne obligacije po kastodi poslovima u iznosu EUR 138.545 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 110.280 hiljada) i opozive kreditne obligacije u iznosu EUR 16.623 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 15.497 hiljada).

29. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

Za potrebe iskaza o tokovima gotovine, pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se priznaju sva sredstva sa rokom dospjeća kraćim od tri mjeseca, i to: gotovina i slobodna raspoloživa sredstva kod Centralne banke Crne Gore, drugih banaka i depozitnih institucija.

U hiljadama EUR	2019.	2018.
Gotovina u blagajni	15.795	12.124
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	1.389	957
Sredstva u procesu naplate	2.220	1.527
Žiro račun	85.910	85.138
Korespondentni računi kod inostranih banaka	15.872	20.121
Depoziti kod CBCG	31.819	29.302
	153.005	149.169

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

31. decembar 2019. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke, imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Odboru direktora ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način. U skladu sa Zakonom o bankama, transakcije sa povezanim licima su prikazane u narednim tabelama:

	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
<u>Sredstva</u>		
Kredit i potraživanja od banaka		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	128	40
	128	40
Kredit i potraživanja od klijenata		
Montinari Dario	475	448
Gorgoni Mario	10	9
Cerere s.p.a.	-	3.320
	485	3.777
Investicione HOV - raspoložive za prodaju		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	2.368	2.146
	2.368	2.146
Ostala finansijska potraživanja		
Sigilfredo Montinari	7	5
	7	5
Ukupno sredstva	2.988	5.968
<u>Obaveze</u>		
Depoziti banaka		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	302	134
	302	134
Depoziti klijenata		
Miljan Todorović	281	282
Sigilfredo Montinari	7	5
Gorgoni Lorenzo	47	47
Cerere s.p.a.	3	3
Gorgoni Mario	24	15
Gorgoni Paolo	2	3
	364	355
Ostale obaveze		
Podravska Banka d.d., Koprivnica	1	5
	1	5
Ukupno obaveze	667	494

Rashodi iz transakcija sa povezanim licima u toku 2019. godine iznosili su EUR 218 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 218 hiljada), dok su prihodi iznosili EUR 490 hiljada (31. decembra 2018. godine: EUR 227 hiljada).

31. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembar 2019. godine protiv Banke se vodi 17 sudskih sporova od strane pravnih i fizičkih lica. Ukupna vrijednost sporova iznosi EUR 994 hiljade. Ishod sporova za sada nije moguće pouzdano procijeniti, s tim da rukovodstvo Banke, na osnovu mišljenja pravnog savjetnika, ne očekuje negativne ishode sporova koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Banke za 2019. godinu. Ukupan iznos sudskih sporova sa stanjem na dan 31. decembar 2019. godine u kojima je Banka tužilac iznosi EUR 8.092 hiljade.

32. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se neto dobit koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit	4.863	4.310
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	31.305	31.305
Zarada po akciji u EUR	<u>155,34</u>	<u>137,68</u>

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA***Pandemija korona virusa – Covid 19***

Nakon izbijanja pandemije korona virusa - Covid 19 („korona virus“) u Svijetu i Evropi, koji se prvo pojavio u decembru 2019.godine u Kini, i proširio na Evropu i ostatak svijeta od januara 2020.godine, a u Crnu Goru od polovine marta 2020.godine, Banka, kao odgovoran entitet, je preduzela sve neophodne mjere u cilju zaštite svojih zaposlenih, klijenata, kreditora i poslovnih partnera. Mjere su preduzete na način da se stvore sigurni uslovi za rad Banke, poštujući preporuke Instituta za javno zdravlje Crne Gore kao i mjere Vlade Crne Gore, a koji omogućavaju nesmetano obavljanje poslovnih aktivnosti Banke.

Sami tok i eskalacija korona virusa je nepredvidljiv, pa veliki izazov Banci predstavlja predviđanje implikacije istog na ekonomske i poslovne performanse što za posledicu može imati procjene i pretpostavke koje će zahtijevati revidiranje a to može dovesti do materijalno značajnih korekcija knjigovodstvene vrednosti sredstava i obaveza u toku naredne poslovne godine. Takođe, neizvjesnost se odnosi i na set državih mjera za suzbijanje i širenje virusa, koje su već preduzete i koje će se preduzimati u budućnosti. Mjere mogu uticati na poslovanje cjelokupne privrede Crne Gore, i posljedično na poslovanje Banke. Po preliminarnim procjenama menadžmenta Banke novonastala pandemija bi u konkretnom slučaju mogla uticati na likvidnost Banke, distribuciju kredita, kvalitet kreditnog portfolija, obezvredjenje, ispravku vrijednosti i sl.

Fer vrijednost pojedinih hartija od vrijednosti je u prvom kvartalu 2020. godine zabilježila pad u neto efektu u odnosu na 31. decembar 2019. godine. Međutim, rukovodstvo Banke smatra da je pad fer vrijednosti trenutni i da će u narednom periodu doći do povećanja fer vrijednosti hartija od vrijednosti kao i da trenutni pad neće imati značajne negativne efekte na adekvatnost kapitala Banke koja je značajno iznad propisanog minimuma.

Na likvidnost Banke najviše će uticati moratorijum na otplatu kredita i drugih potraživanja od pravnih i fizičkih lica u periodu od najmanje 90 dana, počev od 31. marta 2020. godine, kao i bilo koji drugi događaji u vezi sa tim.

U cilju stvaranja boljih likvidnih pozicija, Banka je preduzela već određene aktivnosti. Pravilnom kompozicijom portfelja ulaganja u hartije od vrijednosti i dinamike dospijeaća, Banka je tokom prvog kvartala tekuće godine imala značajne prilive novca po pitanju dospijeaća hartija od vrijednosti.

Po navedenoj osnovi iznos ulaganja u hartije od vrijednosti se u odnosu na kraj 2019. godine smanjio za oko EUR 12.000 hiljada. Takođe, shodno Strategiji investiranja, Banka je uvijek do 20% portfelja držala u kratkoročne hartije od vrijednosti. Konkretno, na kraju marta 2020.godine, Banka u svojim knjigama, učestvuje sa kratkoročnim hartijama od vrijednosti, državnim zapisima, sa EUR 20.000 hiljada. Navedeni finansijski instrument predstavlja dobar mehanizam podrške likvidnosti, što zbog svog kratkog roka dospijeaća, što zbog njegove potencijalne upotrebe kao instrumenta i mehanizma monetarna politike svake centralne banke. S tim u vezi, Banka je u startu ostavila dovoljno prostora za stvaranje dodatnih izvora likvidnosti u slučaju potrebe.

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (nastavak)***Pandemija korona virusa – Covid 19 (nastavak)***

Na kraju prvog kvartala, likvidnost Banke je na visokom nivou i bez značajnijih oscilacija. Dnevni koeficijent likvidnosti, koji se računa po metodologiji koju je propisala Centralna banka Crne Gore, kretao se tokom cijelog prvog kvartala 2020. godine iznad zakonski propisanog minimuma od 0,90. Takođe, dekadni koeficijent likvidnosti se kretao iznad zakonski propisanog minimuma od 1,00 i poslednju dekadu u prvom kvartalu 2020. godine završio je na nivou od 1,31. Pregled dekadnog koeficijenta likvidnosti tokom 2020.godine dat je u tabeli ispod:

<u>Od:</u>	<u>Do:</u>	<u>Dekadni koeficijent likvidnosti</u>
01.01.	10.01.	1,39
11.01.	20.01.	1,37
21.01.	31.01.	1,35
01.02.	10.02.	1,26
11.02.	20.02.	1,20
21.02.	29.02.	1,22
01.03.	10.03.	1,23
11.03.	20.03.	1,30
21.03.	31.03.	1,31
01.04.	10.04.	1,20
11.04.	20.04.	1,24
21.04.	30.04.	1,20

U cilju stvaranja dodatnih izvora finansiranja, Banka je preuzela aktivnosti u pogledu komunikacije i pregovora sa relevantnim međunarodnim institucijama sa kojima već ima uspostavljenu saradnju. Kroz otvaranje kreditnih linija Banka stvara pretpostavke za plasiranje novih kredita klijentima Banke koji trpe posledice od pandemije. Takođe, u cilju nesmetanog poslovanja sa inostranstvom, Banka je učvrstila pozicije kod korespodentnih banaka iz Eurozone. U toku su pregovori o zaključenju repo ugovora sa navedenim subjektima, koji bi omogućili brzo obezbjeđivanje sredstava na računima u inostranstvu, ukoliko bi se za to ukazala potreba.

Depozitni portfolio Banke je stabilan, bez značajnih smanjenja usljed novonastale situacije. Ukupni depoziti na 31. mart 2020.godine iznose EUR 407.409 hiljada. Plasiranje kredita je nastavljeno nesmetanom dinamikom, a najveće učešće u odobrenim kreditima imali su krediti za likvidnost. U narednom periodu Banka će nastaviti sa kreditnom aktivnošću, kao i aktivnostima vezanim za očuvanje baze deponenata.

Sve nabrojane neizvjesnosti u dijelu predviđanja uticaja pandemije, brzine širenja virusa i državnih mjera koje će biti preduzete u cilju zaštite i sprečavanja širenja virusa, efekte na finansijski rezultat Banke nije moguće predvidjeti sa visokim stepenom sigurnosti.

Na dan izdavanja ovih finansijskih izveštaja Banka ispunjava svoje obaveze o roku dospeća te stoga nastavlja da primenjuje načelo stalnosti poslovanja kao računovodstvenu osnovu za sastavljanje finansijskih izveštaja.

MSFI 16 Lizing

MSFI 16 je izdat u januaru 2016. godine i zamjenjuje MRS 17 Lizing, IFRIC 4 Utvrđivanje da li aranžman sadrži zakup, SIC-15 Operativni lizing-Podsticaji i SIC-27 Procjena suštine transakcija koje uključuju pravni oblik zakupa. MSFI 16 postavlja principe za priznavanje, mjerenje, prezentaciju i objelodanjivanje lizinga i zahtijeva od zakupaca da obračunavaju sve zakupe u okviru jednog bilansnog modela sličnog računovodstvu za finansijski lizing u skladu sa MRS 17. Standard uključuje dva izuzeća od priznavanja za zakupce - zakup "imovine male vrijednosti" (vrijednosti manje od EUR 5 hiljada) i kratkoročni zakupi (tj. zakupi sa rokom zakupa od 12 mjeseci ili manje). Na datum početka zakupa, zakupac će priznati obavezu za plaćanje lizinga (tj. obavezu za lizing) i sredstvo koje predstavlja pravo da se koristi predmetno sredstvo tokom trajanja zakupa (tj. pravo na korišćenje sredstva). Od zakupaca će se zahtijevati da odvojeno priznaju trošak kamate na obvezu lizinga i trošak amortizacije na pravo na korišćenje sredstva.

Zakupci će takođe morati da ponovo vrjednuju obavezu za lizing po nastanku određenih događaja (npr. promjena u trajanju lizinga, promjena u budućim plaćanjima lizinga usljed promjene indeksa ili stope koja se koristi za određivanje tih plaćanja). Zakupac će generalno priznati iznos ponovnog vrjednovanja obaveze za lizinga kao korekciju prava na korišćenje sredstva.

33. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA (nastavak)

MSFI 16 Lizing (nastavak)

Računovodstvo davaoca lizinga u skladu sa MSFI 16 je u suštini nepromijenjeno u odnosu na računovodstvo prema MRS 17. Davaoci lizinga će nastaviti da klasifikuju sve ugovore o zakupu koristeći isti princip klasifikacije kao prema MRS 17 i razlikovati dvije vrste lizinga: operativni i finansijski lizing. Osim toga, MSFI 16 zahtijeva od zakupaca i zakupodavaca detaljnija objelodanjivanja nego što je to bio slučaj sa MRS 17.

U skladu sa odlukom Centralne Banke Crne Gore, sve Banke u Crnoj Gori su u obavezi da primijene MSFI 16 za godišnje periode koji počinju na dan 1. januara 2020. godine za potrebe lokalnog izvještavanja.

Prelazak na MSFI 16

Banka je izvršila tranziciju na MSFI 16 u skladu sa modifikovanim retrospektivnim pristupom. Uporedni podaci iz prethodne godine nijesu korigovani.

Banka je izabrala da koristi izuzeće, predloženo standardom, da na dan prve primjene za ugovore o zakupu za koje se zakup završava u roku od 12 mjeseci od datuma inicijalne primjene ne primjeni zahtjeve standarda za priznavanje prava na korišćenje i obaveze za lizing, već da za ove ugovore prizna troškove zakupa direktno u bilansu uspjeha.

Dodatno, za sve ugovore o zakupu za koje se predmetno sredstvo može smatrati sredstvom male vrijednosti (novonabavljena vrijednost datog sredstva okvirno ne prelazi EUR 5.000), Banka neće priznavati sredstva i obaveze u skladu sa MSFI 16 već će trošak ovih zakupa priznati direktno u bilansu uspjeha perioda.

Kao posledica primjene MSFI 16 od 1. januara 2020. godine, ugovori koji su ranije bili priznati kao operativni lizing, sada se kvalifikuju kao zakupi definisani novim standardom: nekretnine (koje su najvećoj mjeri odnose na poslovnice Banke), bankomati i POS terminali.

Prilikom prve primjene MSFI 16, pravo na korišćenje sredstva lizinga je generalno mjereno u iznosu obaveze po osnovu lizinga, koristeći prosječnu inkrementalnu stopu zaduživanja od 2,55%. Prva primjena je rezultirala evidentiranjem obaveza po osnovu lizinga u iznosu od EUR 4.132 hiljada i, shodno tome, prava na korišćenje sredstva u istom iznosu u Izveštaju o finansijskom položaju na 1. januar 2020. godine.

Osim događaja opisanih u prethodnim stavkama rukovodstvo Banke smatra da ne postoje drugi značajni događaji nakon datuma bilansa koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja u finansijskim iskazima Banke za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2019. godine.

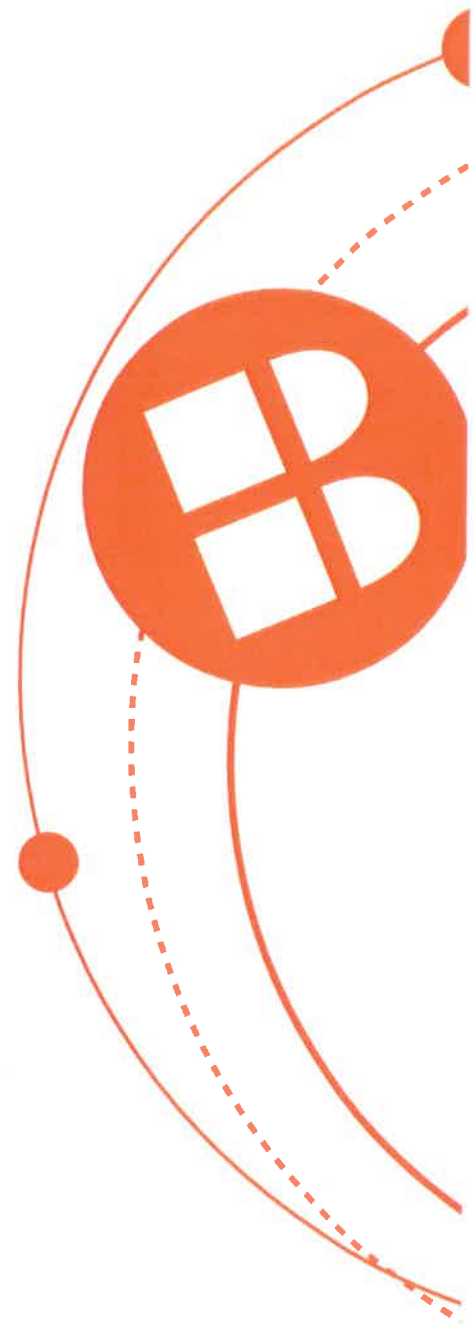
34. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine bili su:

	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
USD	1,1189	1,1454
CHF	1,0871	1,1227
GBP	<u>0,852081</u>	<u>0,90273</u>

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

za 2019. godinu

 **HIPOTEKARNA
BANKA**

Vama posvećena

POSLOVNE AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONA STRUKTURA HIPOTEKARNE BANKE

O BANCI

Hipotekarna banka AD Podgorica ("Banka") pruža najširi opseg bankarskih i finansijskih proizvoda i usluga pravnim i fizičkim licima u Crnoj Gori, u skladu sa izdatim dozvolama nadležnih institucija.

Uslovi za osnivanje i poslovanje banaka u Crnoj Gori su regulisani Zakonom o bankama i Zakonom o privrednim društvima, kao i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore.

Pružanje usluga na tržištu hartija od vrijednosti, koje Banka obavlja, uređeno je Zakonom o tržištu kapitala i podzakonskim aktima, Komisije za tržište kapitala. Banka obavlja i poslove platnog prometa, koji su uređeni Zakonom o platnom prometu, uključujući i pripadajuće podzakonske akte Centralne banke Crne Gore.

Banka obavlja i poslove zastupanja u osiguranju, koji su uređeni Zakonom o osiguranju i relevantnim podzakonskim aktom Agencije za nadzor osiguranja.

Banka podliježe kontroli i nadzoru Centralne banke Crne Gore, Komisije za tržište kapitala i Agencije za nadzor osiguranja.

Na 31.12.2019. godine, ukupan broj zaposlenih, radno angažovanih, u Banci je 218, od čega je 65,68% visokoobrazovanih.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE I PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Skupštinu Banke čine njeni akcionari.

U skladu sa članom 15b Zakona o preuzimanju akcionarskih društava:

1) Struktura kapitala Banke:

- Akcijski kapital Banke iznosi 16.005.933,45 EUR, a čini ga 31.305 komada običnih akcija koje glase na ime;
- Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 511,29;
- Akcije su dematerijalizovane, neograničeno prenosive i glase na ime. Izvod iz registra kod Centralne Depozitarne Agencije AD Podgorica je jedini dokaz o vlasništvu nad akcijama; Akcionar Banke, koji je vlasnik običnih akcija, ima slijedeća prava:
 1. pravo da prisustvuje sjedici skupštine akcionara,
 2. pravo upravljanja srazmjerno učešću u kapitalu ove klase akcija,
 3. pravo raspolaganja akcijama, saglasno pozitivnim propisima,
 4. pravo preče kupovine akcija novih emisija,
 5. pravo na besplatne akcije u slučaju povećanja akcijskog kapitala iz sredstava Banke, srazmjerno svom ulogu,
 6. pravo na dividendu, nakon raspodjele vlasnicima povlašćenih akcija, kada Skupština Banke odluči da se dividenda isplaćuje,

7. pravo dostave, na lični zahtjev, kopije bilansa stanja i bilansa uspjeha, kao i izvještaja spoljnog revizora,
 8. pravo uvida, trideset dana prije održavanja Skupštine akcionara, kao i na samoj Skupštini, u finansijske izvještaje uključujući i izvještaje spoljnog revizora,
 9. pravo na srazmjeran dio imovine u slučaju likvidacije Banke i druga prava, saglasno pozitivnim propisima.
- 2) Ne postoje ograničenja prenosa akcija odnosno hartija od vrijednosti;
- 3) Značajno direktno i indirektno učešće u kapitalu:

Generali Financial Holdings FCP-Sif	16.8695 %
Cerere S.P.A. - Italija	13.9275 %
Lorenzo Gorgoni - Italija	12.9788 %
Antonia Gorgoni - Italija	10.0016 %
Miljan Todorović - Italija	7.3982 %
Podravska Banka DD - Hrvatska	2.9931%
Ibis Srl - Italija	4.8682 %
Dario Montinari - Italija	4.6159 %
Sigilfredo Montinari - Italija	4.6159 %
Piero Montinari - Italija	4.6127 %
Andrea Montinari - Italija	4.6127 %

- 4) Ne postoje hartije od vrijednosti koje daju posebna kontrolna prava;
- 5) Na sticanje akcija od strane zaposlenih, primjenjuju se pozitivni zakonski i drugi propisi;
- 6) Ne postoje ograničenja prava glasa, kao što su, ograničenja prava glasa vlasnika određenog procenta hartija od vrijednosti ili određenog broja akcija, rokovima za ostvarivanje prava glasa i sl.;
- 7) Ne postoji sporazum između akcionara sa kojima je emitent upoznat i koja mogu imati za posljedicu ograničenja prenosa hartije od vrijednosti i/ili glasačkih prava;
- 8) Način imenovanja i razrješenja članova Odbora direktora definisan je pozitivnim zakonskim i drugim propisima;
- 9) Ovlašćenja članova odbora direktora, definisana su pozitivnim zakonskim i drugim propisima;
- 10) Ne postoje značajni sporazumi u kojima je emitent ugovorna strana i koji proizvode pravno dejstvo, mijenjaju se ili okončavaju nakon preuzimanja emitenta po sprovođenju javne ponude za preuzimanje i njihovim pravnim dejstvima, osim ako su sporazumi po svojoj prirodi takvi da bi njihovo objavljivanje imalo značajne štetne posljedice po emitenta, pod uslovom da emitent nije izričito obavezan da objavi te podatke u skladu sa zakonom;
- 11) Izvršni direktori i pojedini direktori organizacionih dijelova Banke, imaju ugovorne klauzule o kojima se ugovara plaćanje nadoknade prestanka mandata, u visini od 6 (šest) do 18 (osamnaest) mjesečnih neto zarada.

Odbor direktora Banke upravlja Bankom. Članove Odbora direktora bira i imenuje Skupština akcionara.

Struktura Odbora Direktora i njegovih tijela:

1.1. Odbor direktora Banke:

- Sigilfredo Montinari, predsjednik
- Božana Kovačević, zamjenik predsjednika
- Renata Vinković, član
- Goran Varat, član
- Esad Zaimović, član

1.2. Odbor za reviziju Banke:

- Draško Popović, predsjednik
- Božana Kovačević, član
- Goran Knežević, član

1.3. Odbor za upravljanje kreditnim rizikom Banke:

- Renata Vinković, predsjednik
- Sigilfredo Montinari, član
- Esad Zaimović, član

Odbor direktora Banke održava sjednice, po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.

Tokom 2019. godine, Odbor direktora Banke je odlučivao o pitanjima iz svoje nadležnosti, te u kontinuitetu nadzirao poslovanje Banke, periodičnim razmatranjem izvještaja o finansijskom stanju i poslovanju. Takođe, redovno su razmatrani izvještaji stalnih i povremenih tijela Banke, kontrolnih funkcija, kao i o funkcionisanju sistema internih kontrola.

Odbor direktora Banke je razmatrao i izvještaje o obavljenim kontrolama Centralne banke Crne Gore, kao i izvještaje drugih nadzornih institucija.

Izvršni direktori organizuju i vode poslovanje Banke i vrše nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi. Banka ima četiri izvršna direktora.

Izvršni direktori Banke:

- Esad Zaimović, glavni izvršni direktor
- Nikola Špadijer, Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje
- Ana Golubović, izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta
- Jelena Vuletić, izvršni direktor za rizike

PRAVILA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Skupština akcionara Banke

Akcionari Banke ostvaruju svoja prava na Skupštini akcionara Banke.

Skupština akcionara Banke odlučuje o pitanjima koja su propisana Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Odbor direktora Banke saziva Skupštinu akcionara, a pravo sazivanja imaju i akcionari s najmanje 5% učešća u akcionarskom kapitalu Banke, saglasno Zakonu o privrednim društvima i Statutu Banke.

Sazivanje Skupštine akcionara Banke, postupanje na Skupštini, kvorum, donošenje odluka i druga pitanja od značaja za rad Skupštine akcionara, utvrđuju se Zakonom o privrednim društvima, Statutom i internim aktima Banke.

Odbor direktora i izvršni direktori

Obaveze i odgovornosti članova Odbora direktora Banke i Izvršnih direktora Banke utvrđeni su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Postupak imenovanja i razrješenja, odnosno opoziva članova Odbora direktora Banke i Izvršnih direktora Banke utvrđeni su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima i Statutom Banke.

Odbor direktora

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, Odbor direktora upravlja Bankom i vrši nadzor nad njenim poslovanjem.

Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara, uz prethodno izdato odobrenje Centralne banke Crne Gore. Mandat članovima Odbora direktora Banke traje 4 godine i mogu biti ponovo birani. Članovi Odbora direktora Banke moraju ispunjavati uslove, propisane Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, relevantnom Odlukom Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke. Ispunjenost propisanih uslova i lični ugled članova Odbora direktora treba da obezbijedi stručno, zakonito, sigurno i stabilno upravljanje poslovanjem Banke, budući da su zajednički odgovorni za uspostavljanje sistema upravljanja rizicima, usklađenost poslovanja Banke sa propisima, finansijsku stabilnost Banke i tačnost izvještavanja.

Odbor direktora Banke, pored Odbora za reviziju, ima formirane i sljedeća tijela: Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, Odbor za upravljanje kreditnim rizikom i Investicioni Komitet. Članovi navedenih odbora/tijela imaju u svom sastavu i člana Odbora direktora.

Izvršni direktori Banke

U skladu sa zakonskim propisima i Statutom Banke, izvršni direktori organizuju i vode poslovanje Banke i vrše nadzor nad radom zaposlenih u Banci, na dnevnoj osnovi.

Banka, saglasno odredbama Statuta Banke, ima najmanje dva a najviše pet izvršnih direktora, od kojih je jedan glavni izvršni direktor.

Izvršne direktore Banke, uz prethodno izdato odobrenje Centralne banke Crne Gore, bira Odbor direktora Banke. Izvršni direktori Banke moraju ispunjavati uslove, propisane Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, relevantnom Odlukom Centralne banke Crne Gore i internim aktima Banke. Budući da Izvršni direktori Banke vode poslove Banke, na dnevnoj osnovi, odgovorni su i za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u poslovanju. Prilikom preduzimanja pravnih radnji u ime i za račun Banke, glavni izvršni direktor mora obezbijediti potpis još jednog izvršnog direktora.

Izvršni direktori Banke su zaposleni u Banci sa punim radnim vremenom.

IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Banka je član Udruženja banaka Crne Gore, Privredne komore Crne Gore, Unije poslo - davaca Crne Gore, a kodeksi poslovnog ponašanja navedenih relevantnih organizacija objavljeni su na njihovim web stranama.

Banka je član Montenegroberze AD Podgorica.

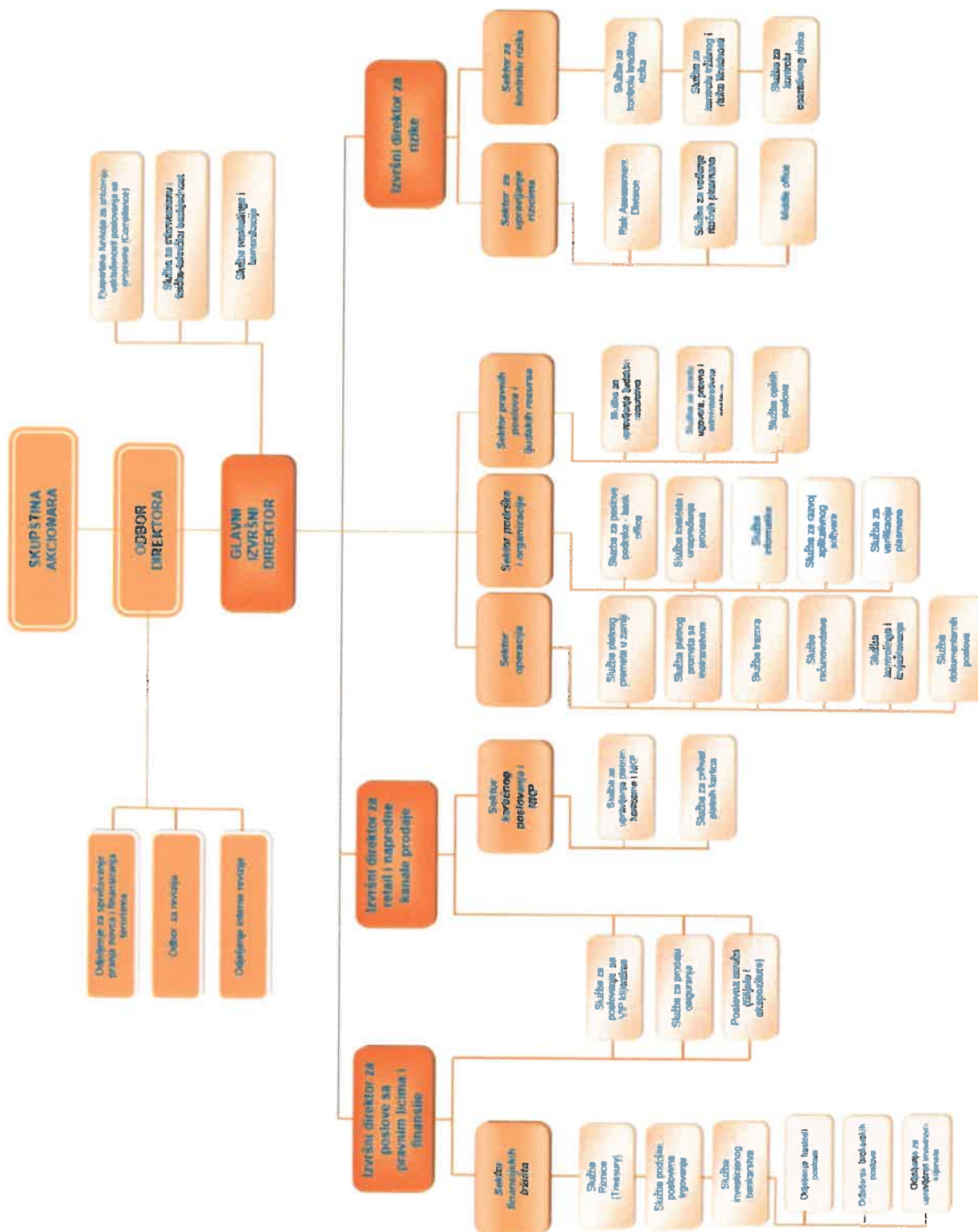
Kodeks korporativnog upravljanja u Crnoj Gori - Kodeks, koji je usvojio Odbor direktora Montenegroberze AD Podgorica u 2009. godini, namijenjen akcionarskim društvima čiji su finansijski instrumenti uključeni na berzansku kotaciju, sadrži skup pravila i principa za unapredjenje prakse korporativnog upravljanja, a implementacija se zasniva na principu "primijeni ili objasni".

Budući da su finansijski instrumenti koje je emitovala Banka uključeni na kotaciju Montenegroberze, to su pravila i principi Kodeksa, implementirani u Hipotekarnoj banci, s tim što slijedi dodatno objašnjenje načina regulisanja pitanja sprječavanje i rješavanje korporativnih sukoba.

Naime, pored regulisanja pitanja sprječavanja i rješavanja sukoba interesa zaposlenih, i Statutom Banke uređeno je sprječavanje i rješavanje sukoba interesa članova Odbora direktora. Kako Odbor direktora Banke upravlja Bankom, to, po analogiji, podrazumijeva i da rješava pitanja eventualnih (korporativnih) sukoba koji mogu nastati između akcionara i Banke. Prethodno, naročito, iz razloga što je Odbor direktora Banke odgovoran za obezbjeđivanje poslovanja Banke, saglasno zakonu, drugim propisima i internim aktima Banke, pa, samim tim, i za svođenje štetnih posljedica po Banku na najmanju mjeru, a koje mogu nastati i iz odnosa Banke i njenih akcionara. Niti jedan akcionar Banke do sada nije bio u sukobu sa Bankom, niti je podnosio tužbu protiv Banke.

Uzevši u obzir prethodno, u skladu sa odredbama člana 14 Zakona o računovodstvu („Sl. List Crne Gore“, broj 52/2016), Izvršni direktori Banke izjavljuju da primjenjuju Kodeks korporativnog upravljanja u Crnoj Gori, kao i kodekse poslovnog ponašanja relevantnih organizacija, čiji je član.

ORGANIZACIONA ŠEMA BANKE

RUKOVODSTVO BANKE

IZVRŠNI DIREKTORI	Esad Zaimović, glavni izvršni direktor Nikola Špadijer, izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima i napredne kanale prodaje Ana Golubović, izvršni direktor za poslove sa pravnim licima i finansijska tržišta Jelena Vuletić, izvršni direktor za rizike
ODJELJENJE INTERNE REVIZIJE	Veselin Ivanović
EKSPERTSKA FUNKCIJA ZA PRAĆENJE USKLAĐENOSTI POSLOVANJA SA PROPISIMA (COMPLIANCE)	Danka Dragičević
ODJELJENJE ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA	Mirjana Jovanović
SEKTORI	Gojko Maksimović, direktor Sektora finansijskih tržišta Sejad Šehić, direktor Sektora kartičnog poslovanja i naprednih kanala prodaje Nataša Lakić, direktor Sektora operacija Nikola Milović, direktor Sektora podrške i organizacije Božo Đurašković, direktor Sektora pravnih poslova i ljudskih resursa Goran Smolović, direktor Sektora za kontrolu rizika
SAMOSTALNE SLUŽBE	Ana Ristić, direktor Službe marketinga i komunikacija, od 20.08.2018. godine Haris Dizdarević, direktor Službe za informacionu i fizičko-tehničku bezbjednost

RAZVOJ, FINANSIJSKI POLOŽAJ I REZULTATI POSLOVANJA BANKE

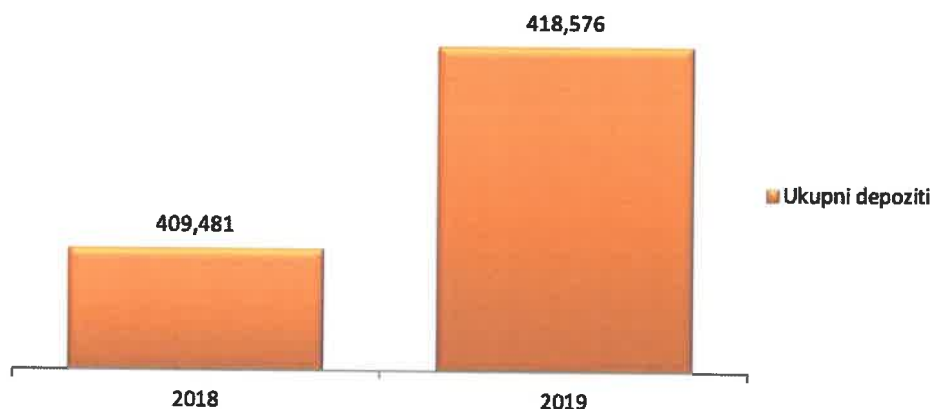
POSLOVNE OPERACIJE

DEPOZITI

U 2019. godini je, u odnosu na 2018.godinu, ostvaren rast depozita od 2,22%, što pokazuje da je povjerenje građana i privrede u Banku, i pored visokog nivoa depozita i u prethodnoj godini, raslo i u 2019. godini, kao i prethodnih godina. Pored stabilnog nivoa svih vrsta depozita, posebno je značajan rast depozita po viđenju koji je iznosio 8,66%.

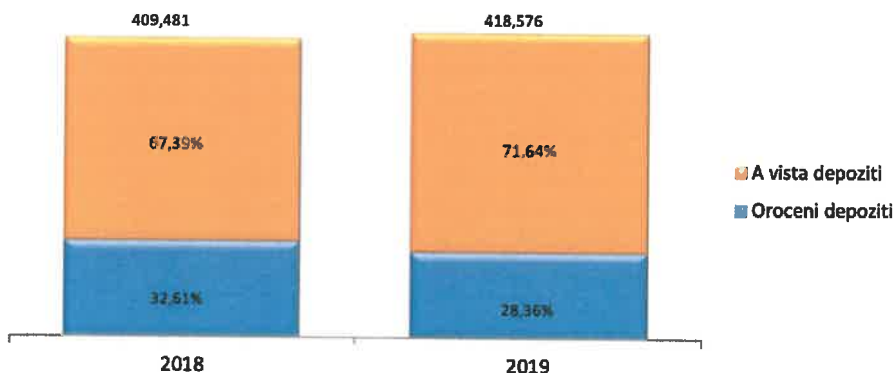
Stanje ukupnih depozita:

godina	Ukupni depoziti ('000)	% promjene
2018	409,481	-
2019	418,576	2.22%

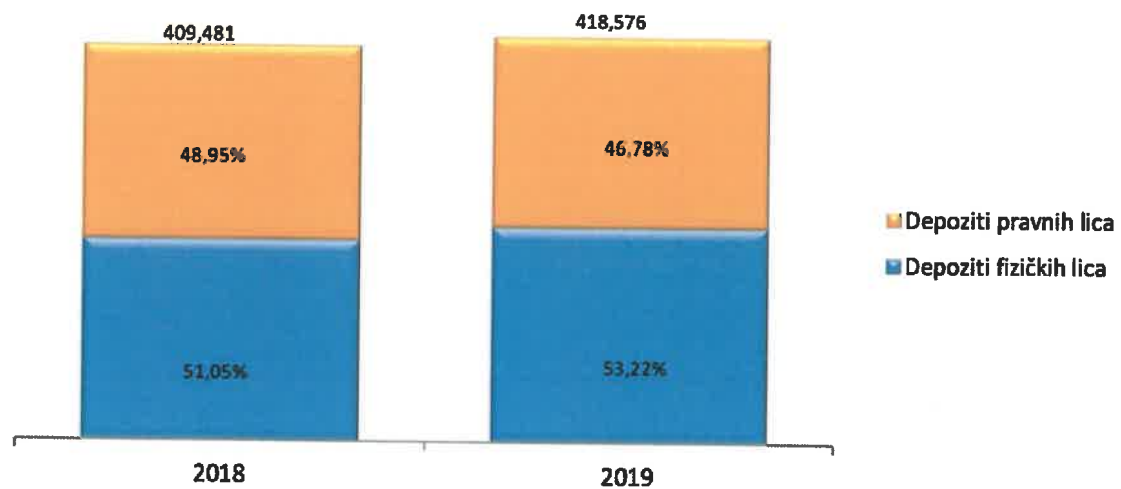

Navedeni porast depozita je rezultat rasta broja klijenata, kao i porasta povjerenja u Banku. Zahvaljujući svim atributima koji karakterišu Banku, a to su prije svega sigurnost, profesionalnost i kvalitet ponude, prepoznati smo kao banka kojoj treba ukazati povjerenje, čime smo nastavili pozitivan trend porasta depozita.

Banka je održala adekvatnu strukturu depozita sa aspekta učešća oročenih i depozita po viđenju u ukupnim depozitima. Učešće oročenih depozita u ukupnim depozitima iznosi 28,36%, dok su a vista depoziti zastupljeni sa 71,64%.

U ukupnim depozitima, učešće depozita pravnih lica je bilo 46,78% dok je učešće depozita fizičkih lica bilo 53,22%, što je prikazano na sledećem grafiku:

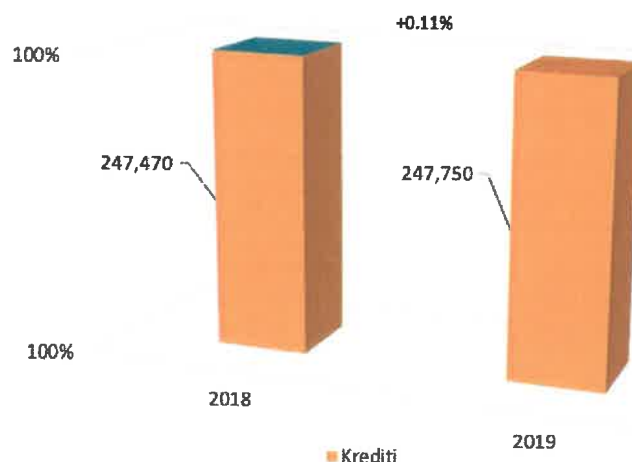
PLASMANI

Kao i prethodnih godina, i u 2019.godini, Banka je odobrila plasmane velikom broju novih klijenata. Kontinuirana podrška i dalji razvoj postojećih klijenata, je imeprativ Banke i ključni fokus zaposlenih je uvijek na anticipiranju potreba, optimizaciji strukturiranja aranžmana i tarifa za postojeće klijente.

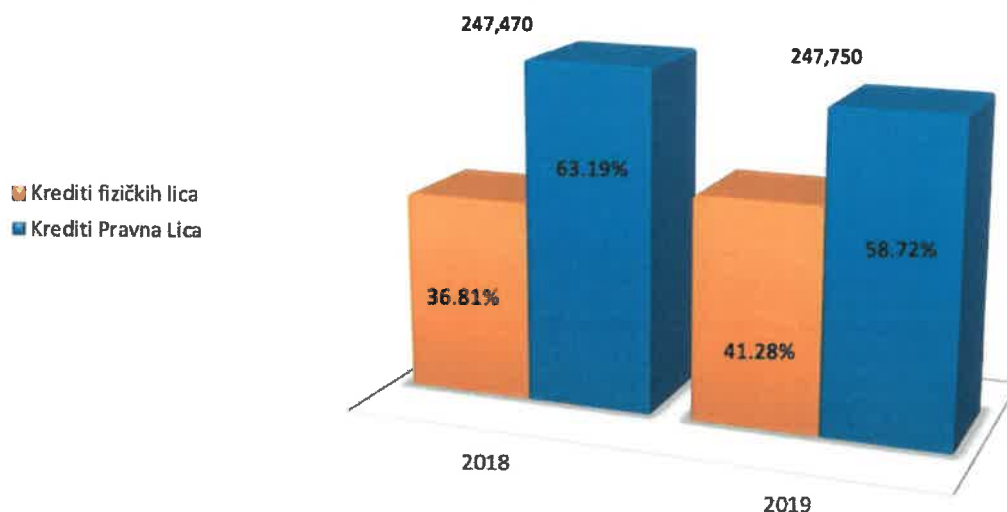
Jedna od prepoznatljivih karakteristika Banke je što klijentima, osim odobravanja plasmana istovremeno pruža savjetodavne usluge, a sve u cilju unaprijeđenja poslovanja i ostvarivanja boljih poslovnih rezultata kako Banke tako i njenih klijenata.

I pored konzervativne politike koju Banka već tradicionalno vodi pri odobravanju kredita, ukupan iznos kreditnog portolija se, kao i u ranijim periodima, povećao u odnosu na prethodnu godinu.

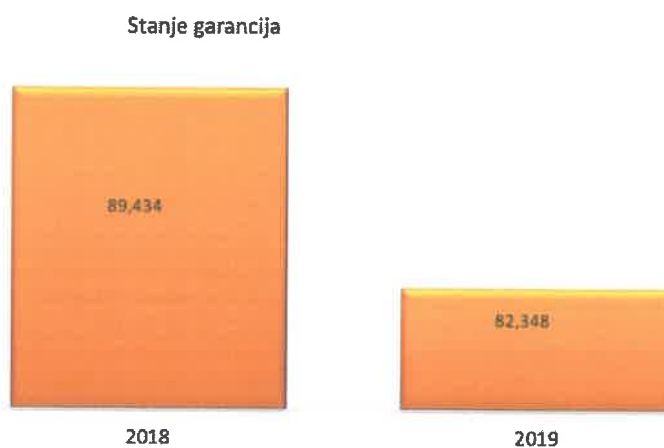
	Kreditni portolij ('000)	Promjena u %
2018	247,470	-
2019	247,750	0.11%

U strukturi ukupnih kredita, krediti stanovništvu čine 41,28%, dok je udio kredita pravnih lica 58,72% ukupnog kreditnog portfolija.

Prikaz stanja garancija u 2019. godini ('000):

Banka je nastavila uspješnu saradnju i sa Investiciono razvojnim fondom (IRF) na polju plasiranja kredita pod povoljnim uslovima.

U svojoj ponudi za pravna lica, Banka ima gotovinske kredite, revolving kredite, kredite za plaćanje obaveza dobavljačima, za kupovinu automobila, za refinansiranje obaveza kod drugih banaka, za finansiranje izvoznih potraživanja, za kupovinu opreme, za adaptaciju poslovnih prostora, za pripremu turističke sezone, overdraft kredite, faktoring, kao i sve vrste garancija.

Banka, takođe, nudi širok spektar kredita za stanovništvo: gotovinske, namjenske, studentske, kredite za kupovinu automobila, za adaptaciju i izgradnju, za pomorce, za razvoj turizma, poljoprivredne kredite, overdraft kredite, limite za kupovinu na rate i dr., kao i sve vrste garancija.

RAZVOJ NOVIH PROIZVODA I USLUGA

Banka je i u 2019. godini održala očekivani kontinuitet u lansiranju inovativnih proizvoda.

Istakli bi lansiranje najprestižnije svjetske kartice iz programa VISA, *VISA Infinite*. Ova kartica je lansirana u saradnji sa kompanijom Porto Novi. Ova kartica omogućuje globalne benefite za vlasnike kartice, kao što su korišćenje biznis salona po svjetskim aerodromima, concierge servis, benefiti i popusti širom svijeta.

Takođe, Banka je nastavila sa afirmacijom aktuelnih proizvoda, prvenstveno davajući direktne benefite za korisnike prestižne aplikacije Moj novčanik.

PLATNI PROMET

Cjelokupan platni promet Banke u 2019. godini karakteriše rast svih parametara koji definišu poslovanje ovog segmenta Banke. Svi prethodno postavljeni planovi u platnom prometu su postignuti, što pokazuje koliko je Banka bila uspješna i efikasna tokom prethodne godine.

Domaći platni promet

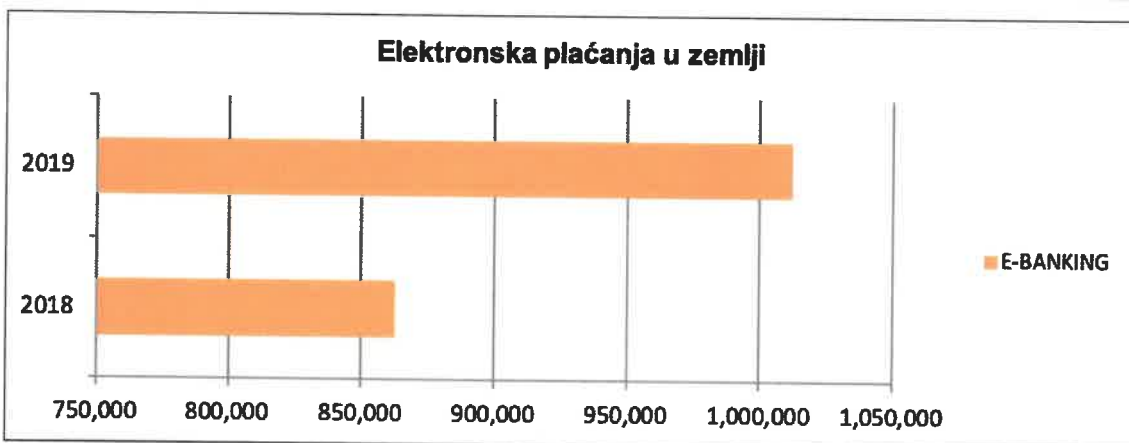
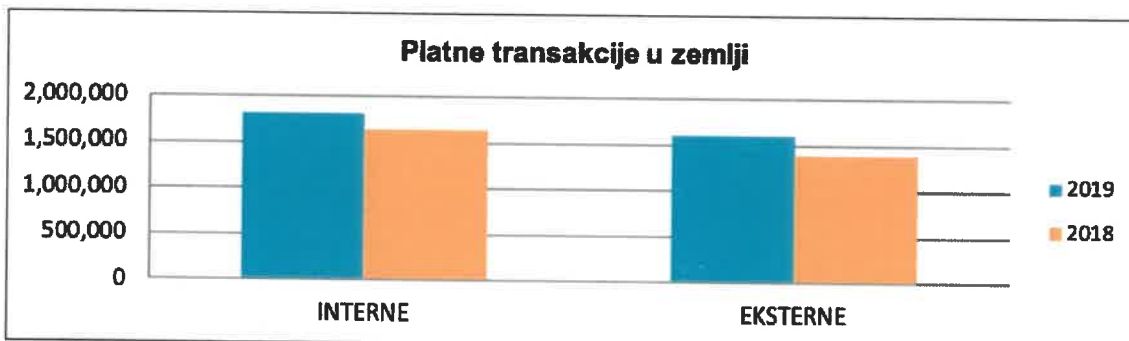
Cjelokupni domaći platni promet Banke bilježi povećanje u 2019. godini.

Ukupan broj transakcija u domaćem platnom prometu povećao se za 13% u odnosu na 2018. godinu. Od toga je ostvaren porast u broju internih transakcija u Banci, koji iznosi 11% u odnosu na prethodnu godinu. Eksterne transakcije su također zabilježile porast od 16% u odnosu na prethodnu godinu.

U strukturi eksternih naloga ostvaren je porast i 'malih' naloga (< EUR1.000 porast 14%) i 'velikih' naloga (> EUR1.000 porast 19%).

Broj priliva od ostalih banaka porastao je u odnosu na prethodnu godinu za 9%.

Značajan porast je ostvaren i u broju elektronskih transakcija (e-banking), što znači da se klijenti sve više okreću elektronskim aplikacijama i vrše plaćanja elektronskim platnim nalogima. Porast broja elektronskih transakcija u domaćem platnom prometu iznosi 17% u odnosu na prošlu godinu.

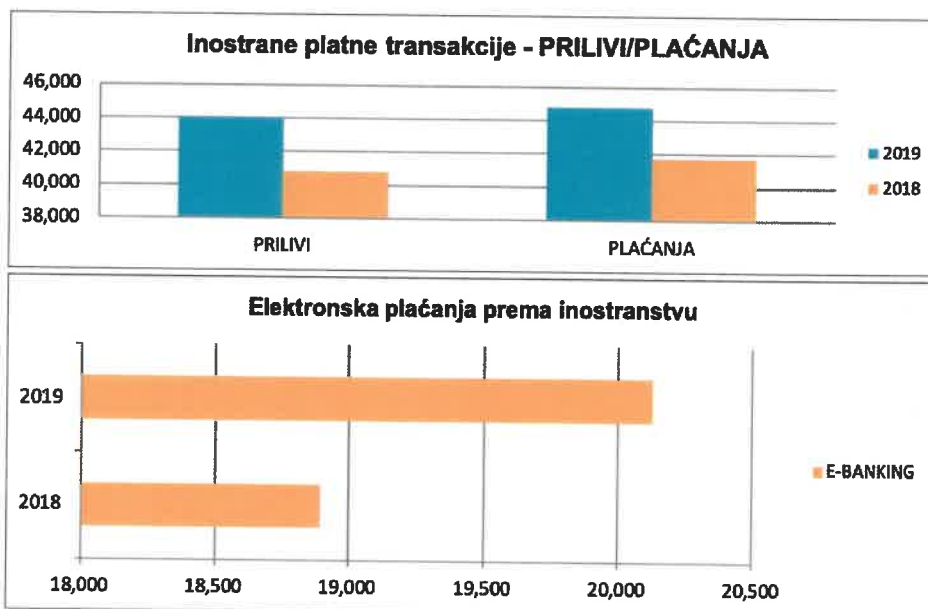

Inostrani platni promet

Ono što karakteriše inostrani platni promet u 2019. godini je održan kontinuitet visokog broja plaćanja, kao i rast dolaznih plaćanja i plaćanja izvršenih putem e-bankinga, te i ostalih poslova koji su sastavni dio inostranog platnog prometa.

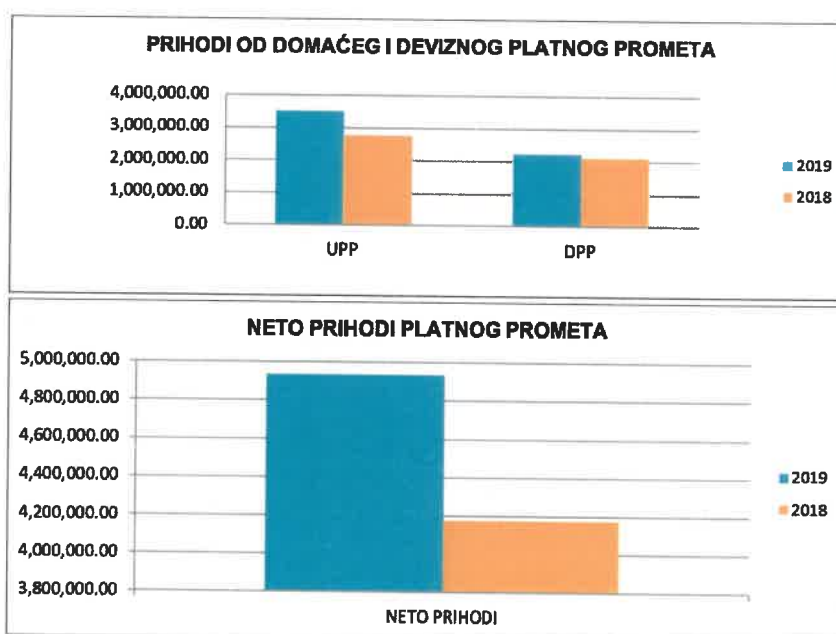
Banka je odavno prepoznata kao efikasan i pouzdan partner od strane ino banaka.

Broj transakcija plaćanja prema inostranstvu se povećao za 7% u odnosu na prethodnu godinu. Broj elektronskih plaćanja prema inostranstvu putem HB-klika (e-banking) porastao je za 7% u odnosu na 2018. godinu. Broj ostvarenih priliva porastao je za 8% u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupni prihodi od naknada za usluge platnog prometa porasli su za 17% u odnosu na 2018. godinu. Od toga je porast prihoda od domaćeg platnog prometa iznosio 26%, a od inostranog platnog prometa 5%.

Neto prihodi od ukupnog platnog prometa porasli su za 18% u odnosu na prethodnu godinu.

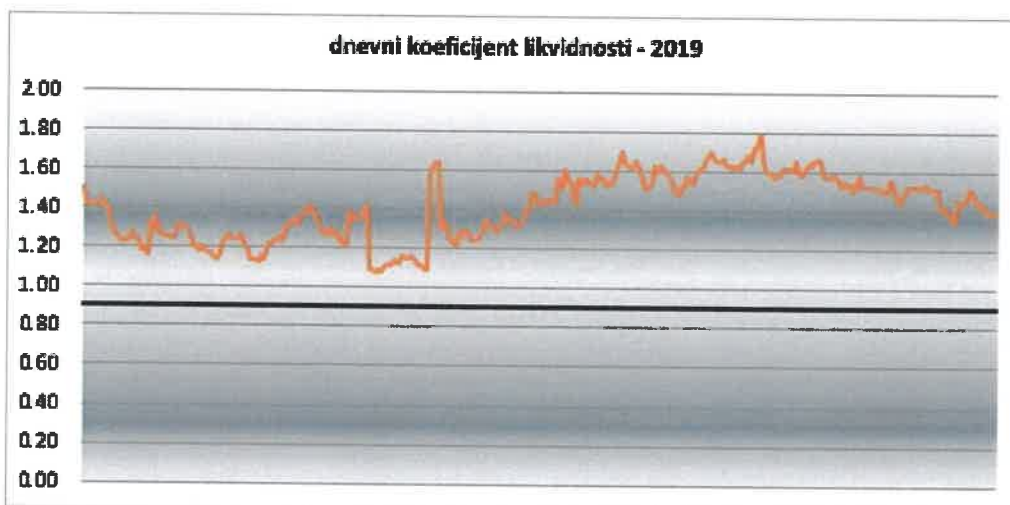
UPRAVLJANJE SREDSTVIMA

Obezbjedivanje optimalne likvidnosti je osnovni uslov za sigurno i efikasno poslovanje svake banke. Banka potrebnu likvidnost treba da obezbjedi racionalnim upravljanjem sredstvima i obavezama, u cilju održavanja odgovarajućeg srazmjera između likvidne aktive i ukupnih obaveza.

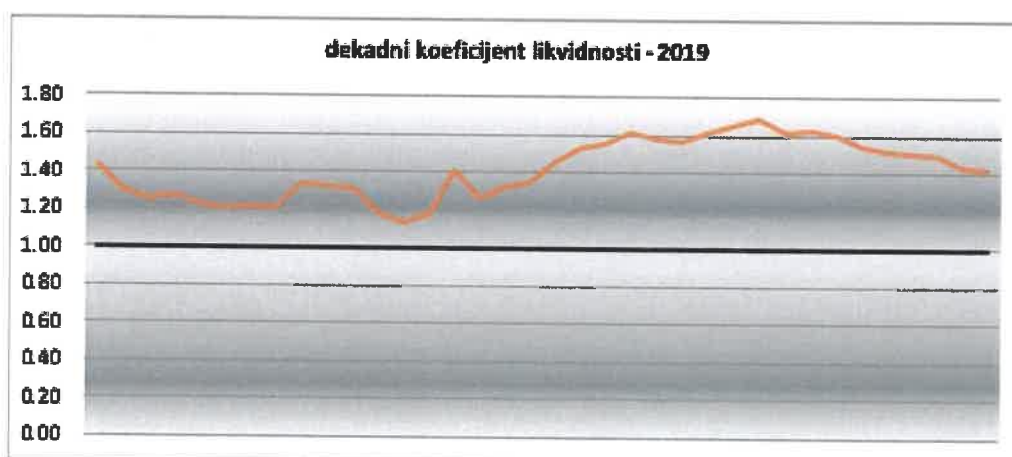
Tokom 2019. godine Banka je stavila akcenat na stabilizaciju domaćih izvora finansiranja, proširenje deponentske baze, smanjivanje kratkoročnih u korist dugoročnih izvora finansiranja.

Služba riznice u okviru Sektora finansijskih tržišta je u 2019. godini, racionalnim upravljanjem likvidnošću, uspjela da održi nivo likvidnih sredstava kao i ukupnu likvidnu poziciju Banke na zadovoljavajućem nivou. Uz to je dnevnim, sedmičnim, dekadnim i mjesečnim planiranjima raspoloživih likvidnih sredstava vršila usklađivanje izvora sredstava sa plasmanima. Kroz tijesnu saradnju sa ostalim sektorima i službama u Banci, vršena je adekvatna alokacija raspoloživih sredstava. Sve to je Banci omogućilo da redovno izvršava svoje obaveze prema kreditorima, kao i da izađe u susret svim zahtjevima klijenata u najkraćim rokovima.

Dnevni koeficijent likvidnosti, koji se računa po metodologiji koju je propisala Centralna banka Crne Gore, kretao se tokom cijele 2019. godine iznad zakonski propisanog minimuma od 0,90.

Takođe, dekadni koeficijent likvidnosti se kretao iznad zakonski propisanog minimuma od 1,00.

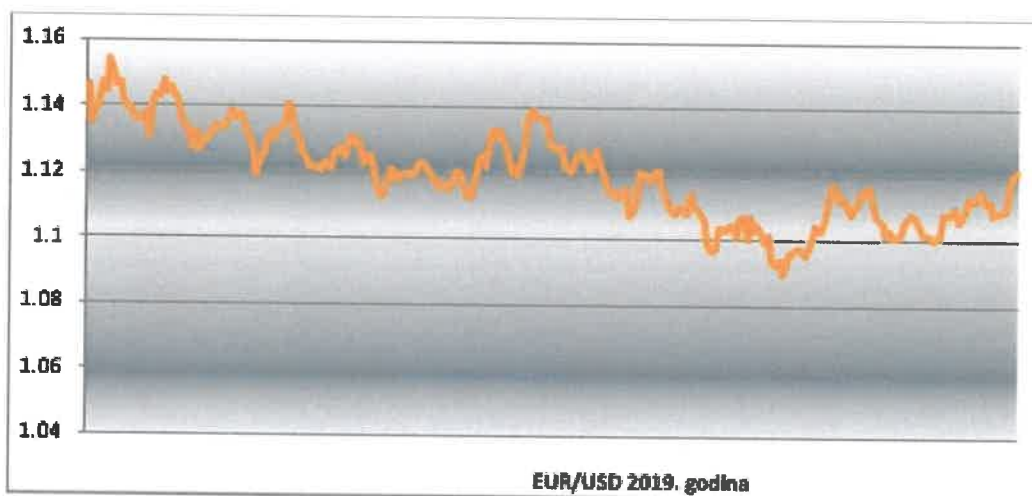
U cilju upravljanja likvidnošću na rok, Banka je redovno pratila pokazatelje strukturne likvidnosti kroz

ročnu usklađenost finansijske aktive i pasive, pregled dospjeća većih depozita, kao i utvrđivanjem stabilnog dijela a-vista depozita po internom modelu i održavala istu u zadovoljavajućim okvirima.

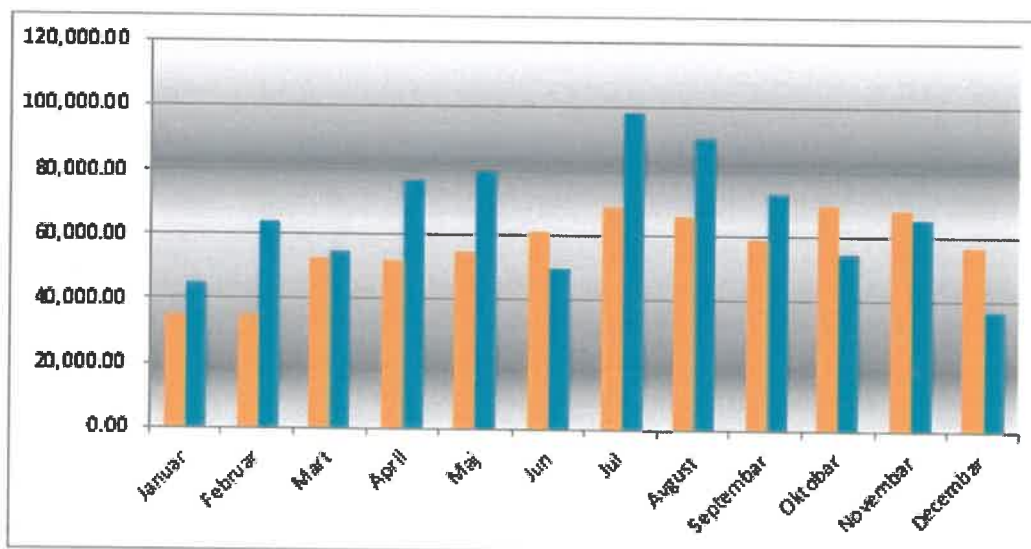
Obzirom da je 2019. godinu obilježio pad kamata na depozite klijenata i uzimajući u obzir opreznost klijenata kada je u pitanju raspolaganje sopstvenim sredstvima, može se konstatovati da je i u svim tim okolnostima Banka prepoznata kao jedna od najpouzdanijih i najlikvidnijih banaka u bankarskom sistemu Crne Gore. U prilog ovoj tvrdnji idu podaci koji pokazuju da je na kraju 2018. godine ukupni nivo depozita Banke iznosio 410,32 miliona EUR, a na kraju 2019. godine 419,59 miliona EUR, što je rast od 2,26%. Viškovi likvidnih sredstava, osim kroz kreditnu aktivnost, plasirani su i u utržive hartije od vrijednosti.

U 2019. godini Banka je aktivno učestvovala na aukcijama državnih zapisa i ostvarila zadovoljavajuće prinose. Takođe, kroz aktivnosti Sektora finansijskih tržišta, Banka je plasirala sredstva u hartije od vrijednosti kako u Crnoj Gori tako i u regionu.

U 2019. godini zabilježena su velika kolebanja valutnih kurseva, naročito valutnog para EUR/USD koji ima najveći uticaj na izloženost Banke riziku promjene deviznog kursa.

I u tim uslovima Služba riznice je uspjela da ostvari izuzetan rezultat po osnovu prihoda od realizovanih kursnih razlika, što je rezultat adekvatnog upravljanja rizikom promjene deviznog kursa. Na kraju 2019. godine ukupan prihod od kursnih razlika iznosio je 788 hiljada EUR, što je imalo značajnog uticaja na konačni finansijski rezultat Banke.

Prihodi od kursnih razlika u 2019. godini

INVESTICIONO BANKARSTVO

Crnogorsko tržište kapitala

Ukupan promet ostvaren na Montenegroberzi u 2019. godini iznosio je 318.175.436 EUR, što predstavlja rast od oko 116 % u odnosu na ostvareni promet u 2018. godini. Najveći promet je ostvaren u aprilu i maju, kada je Crna Gora emitovala dvije serije obveznica na lokalnom tržištu u ukupnom iznosu od 142.5 miliona EUR. Kada pogledamo podatke o broju zaključenih poslova, vidimo da je u 2019. godini zaključeno oko 13 % manje poslova nego 2018. godine.

Indeks MONEX 10 (koji prati kretanje cijene 10 najlikvidnijih kompanija) je u protekloj godini ostvario pad od oko 8% i posljednjeg trgovačkog dana našao se na vrijednosti od 776,61. MONEX je u protekloj godini zabilježio rast od 6,542% i posljednjeg trgovačkog dana našao se na vrijednosti od 14.403 procentnih poena.

Brokerski i kastodi poslovi

Ukupan promet koji je banka ostvarila na Montenegroberzi u 2019. godini iznosio je 139.933.946 EUR, što čini 21,99% ukupnog prometa. Posmatrajući realizovani promet, Banka je druga po učestvu u ukupnom prometu ostvarenom na Montenegroberzi iz razloga što je Erste banka krajem aprila učestvovala i na strani kupovine i na strani prodaje kod prvog blok posla sa akcijama Elektroprivrede u ovoj godini čime je samo u toj transakciji ostvarila promet od oko 80 miliona EUR.

Od značajnih poslova u toku 2019. godine izdvajamo učestvovanje na primarnoj emisiji državnih obveznica Crne Gore koja je obavljena 22. i 23. aprila na Montenegroberzi AD. U navedenoj emisiji, Banka imala je najveće učešće u kupovini sedmogodišnjih obveznica i to u vrijednosti od 37,5 miliona EUR t.j. 75 % od ukupnog iznosa emisije dok je u kupovini petogodišnjoj obveznici učestvovala sa 3,06 miliona EUR. Banka je u cijeloj emisiji učestvovala sa kupovinom u iznosu od oko 41 milion EUR (55% ukupne emisije), čime se još jednom istakla po leaderskom mjestu na tržištu dužničkih hartija od vrijednosti.

Ukupan promet u 2019. godini, ostvaren trgovanjem subordiniranim obveznicama HBO1, HBO2 i HBO3 iznosio je 1.597.588,50 EUR. U tabeli ispod prikazan je pregled trgovanja obveznicama Banke.

Naziv obveznice	Broj transakcija	Ostvareni promet
HBO1	19	661.789,50
HBO2	11	655.799,00
HBO3	11	280.000,00
UKUPNO	27	1.597.588,50

Promet na inostranom tržištu koji su ostvarili brokeri Banke u 2019 godini iznosio je 10,4 miliona EUR.

U tabeli ispod predstavljen je pregled zaključenih transakcija na međunarodnom tržištu za period od 01.01. do 31.12.2019. godine.

Ukupan broj izvršenih transakcija	167
Ukupna vrijednost izvršenih transakcija (EUR):	cca 2.600.000,00
Ukupna vrijednost izvršenih transakcija (USD):	cca 44.900.000,00

Na dan 31.12.2019. godine klijenti Banke držali su na čuvanje hartije od vrijednosti, vrijednosti od oko 70 miliona EUR, od čega je vrijednost inostranih hartija od vrijednosti oko 38 miliona EUR. Time je Banka ostala jedan od lidera u oblasti kastodi poslovanja u Crnoj Gori.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI

BILANS USPJEHA

od 1. januara do 31. decembra 2019. godine (u hiljadama EUR)

	POZICIJA	31-Dec-2019	31-Dec-2018
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	19,741	17,291
2.	Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	0	0
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	3,091	3,679
I.	NETO PRIHODI OD KAMATA (1 + 2 - 3)	16,650	13,612
4.	Prihodi od naknada i provizija	16,988	15,966
5.	Rashodi naknada i provizija	10,755	7,328
II.	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4 - 5)	6,214	8,638
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	150	105
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	0	0
8.	Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	0	0
9.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	0	0
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	788	698
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	311	78
12.	Ostali prihodi	246	277
13.	Troškovi zaposlenih	5486	5,173
14.	Troškovi amortizacije	1,077	955
15.	Opšti i administrativni troškovi	7,802	8,761
16.	Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	0	0
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	3,723	3,563
18.	Troškovi rezervisanja	96	62
19.	Ostali rashodi	786	174
III.	DOBITAK/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA : I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15-16-17-18-19	5,389	4,721
21.	Porez na dobit	526	411
22.	NETO PROFIT/GUBITAK (III - 21)	4,863	4,310

BILANS STANJA

na dan 31. decembra 2019. godine (u hiljadama EUR)

Red. br.	SREDSTVA	31-Dec-2019	31-Dec-2018
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	137,133	129,048
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	251,741	257,272
2.a.	Kredit i potraživanja od banaka	20,864	25,110
2.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	228,912	230,313
2.c.	Hartije od vrijednosti	0	0
2.d.	Ostala finansijska sredstva	1,965	1,849
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	134,758	114,467
3.a.	Kredit i potraživanja od banaka	0	0
3.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0
3.c.	Hartije od vrijednosti	134,758	114,467
3.d.	Ostala finansijska sredstva	0	0
4.	Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	0	0
4.a.	Kredit i potraživanja od banaka	0	0
4.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0
4.c.	Hartije od vrijednosti	0	0
4.d.	Ostala finansijska sredstva	0	0
5.	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0	0
5.a.	Kredit i potraživanja od banaka	0	0
5.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	0	0
5.c.	Hartije od vrijednosti	0	0
5.d.	Ostala finansijska sredstva	0	0
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	0	0
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	5	5
9.	Investicione nekretnine	0	0
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	2,352	2,062
11.	Nematerijalna sredstva	2,037	1,766
12.	Tekuća poreska sredstva	0	0
13.	Odložena poreska sredstva	25	30
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0
15.	Ostala sredstva	2,429	2,189
16.	UKUPNA SREDSTVA:	530,478	506,838

Od 1. januara do 31. decembra 2019. godine (U hiljadama EUR)

OBAVEZE			
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	443,122	436,956
17.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	1,148	1,410
17.b.	Depoziti klijenata	419,592	410,316
17.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0
17.d.	Kreditni klijenata koji nijesu banke	22,335	25,230
17.e.	Hartije od vrijednosti	0	0
17.f.	Ostale finansijske obaveze	47	0
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	0	0
18.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0
18.b.	Depoziti klijenata	0	0
18.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0
18.d.	Kreditni klijenata koji nijesu banke	0	0
18.e.	Hartije od vrijednosti	0	0
18.f.	Ostale finansijske obaveze	0	0
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	0	0
19.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0
19.b.	Depoziti klijenata	0	0
19.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0
19.d.	Kreditni klijenata koji nijesu banke	0	0
19.e.	Ostale finansijske obaveze	0	0
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	0	0
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0
22.	Rezerve	1,535	1,831
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0
24.	Tekuće poreske obaveze	514	417
25.	Odložene poreske obaveze	209	43
26.	Ostale obaveze	11,148	7,970
27.	Subordinisani dug	22,050	14,039
28.	UKUPNE OBAVEZE:	478,578	461,256
KAPITAL			
29.	Akcijski kapital	16,006	16,006
30.	Emisione premije	7,444	7,444
31.	Neraspoređena dobit	20,541	16,235
32.	Dobit/gubitak tekuće godine	4,863	4,310
33.	Ostale rezerve	3,046	1,587
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	0	0
35.	UKUPAN KAPITAL: (29. do 34.)	51,900	45,582
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (28. + 35.)	530,478	506,838

Kapital

Ukupan kapital Banke na dan 31.12.2019. iznosi 51.900 miliona EUR. U odnosu na prethodnu godinu, kapital je povećan za 13,86 %.

Na dan 31. decembar 2019. godine nominalna vrijednost akcionarskog kapitala iznosi 16,006 miliona EUR. Akcionarski kapital sastoji se od 31.305 akcija, svaka nominalne vrijednosti 511,29 EUR.

U vlasničkoj strukturi Banke strana pravna i fizička lica učestvuju sa 75% akcijskog kapitala, dok je preostali akcijski kapital u vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica.

Račun dobiti i gubitka

Banka je u 2019. godini ostvarila dobit u iznosu 4,863 miliona EUR. Prihodi od kamata u odnosu na prethodnu godinu povećani su za 5,19% i iznose 19.741 miliona EUR, što je posljedica povećanja kreditne aktivnosti i naplate spornih aranžmana, kod kojih je obračun kamate djelimično evidentiran kroz vanbilansnu evidenciju.

Prihodi od naknada u odnosu na prethodnu godinu povećani su za 17,25% i iznose 16,988 miliona EUR. Neto prihodi od naknada iznose 32,63% neto prihoda iz redovnog poslovanja Banke.

Ostali prihodi u odnosu na prethodnu godinu veći su za 29,05% i iznose 1,495 miliona EUR.

Troškovi redovnog poslovanja, uključujući amortizaciju, iznose 15.151 miliona EUR i povećali su se za 0,58% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje troškova posljedica je proširenja poslovne mreže, novog broja zaposlenih, kao i povećanje ostalih troškova koje prate rast i razvoj Banke.

Procjena kreditnih rizika i formiranje rezervi za rizične plasmane i potencijalne obaveze Banke, temelje se na primjeni načela konzervativne politike i primjene važećih Zakonskih propisa.

Ukupno izdvojene rezerve na pozicije aktive i pasive iznose 17,730 miliona EUR sa stanjem na dan 31.decembar 2019. godine.

Raspodjela dobiti

Odbor direktora, uz iniciranje istog od strane menadžmenta Banke, predlaže Skupštini akcionara da se ne vrši raspodjela ostvarene dobiti u 2019. godini u cilju povećanja ukupnog kapitala Banke.

Pokazatelji

Pozicija Banke u crnogorskom bankarskom sistemu na osnovu posljednjih, javno poznatih, podataka o finansijskim izvještajima svih banaka u Crnoj Gori na 31.12.2019.godine:

- Rang po tržišnom učešću: Banka zauzima 5. mjesto;
- Rang po neto profitu: Banka zauzima 5.mjesto.

Finansijski pokazatelji poslovanja na 31.12.2019.godine:

- ROAA – 0,94%
- ROAE – 9,98%
- SSB – 48.858 miliona EUR
- Koeficijent solventnosti – 16,29%.

ULAGANJA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

U ovom pogledu se nastavilo održavanje vrijednosti vezane za ovaj segment. S tim u vezi, Banka, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuje zaštitu životne sredine. U tom kontekstu, Banka je privržena sprječavanju ili ograničavanju uticaja na životnu sredinu, koji indirektno proizilazi iz njenih bankarskih aktivnosti, ili direktno iz njenog poslovanja.

Poslovna praksa Banka nije orjentisana ka finansiranju ili učešću u projektima kojima se zagađuje ili degradira životna sredina. Banka, međutim, finansira i aktivno podržava/učestvuje u finansiranju projekata kojima se obezbjeđuje zaštita životne sredine, naročito uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija. Takođe, poslovna praksa Banke je i finansiranje projekata/poslovnih ciljeva klijenata, koji predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu.

Prilikom obavljanja svoje djelatnosti, Banka se stara o racionalnom korišćenju prirodnih resursa, odnosno o obezbjeđivanju mjera zaštite životne sredine.

Posebna pažnja ovom segmentu je bila data prilikom korišćenja kreditnih sredstava iz kreditnih linija evropskih institucija, prije svega Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD).

PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Prema dostupnim podacima, u 2019. godini, crnogorski bankarski sektor karakteriše sigurnost i stabilnost, uz profitabilnost, i ostvarenu visoku likvidnost i solventnost.

Pozitivni trendovi u makroekonomskom okruženju u 2019. godini su ohrabrujuće pretpostavke za dalji rast i razvoj u 2020. godini. Međutim, i pored preduzetih mjera za ublažavanje potencijalno negativnih rizika, izazvanih pandemijom koronavirusa, u martu 2020.godini, postoji značajna neizvjesnost u pogledu uticaja na dalje privredne aktivnosti.

Rezultati poslovanja Banke u 2019. potvrđuju da smo osnažili svoj položaj kao jedna od vodećih banaka u Crnoj Gori u smislu prinosa i stvaranju vrijednosti našim akcionarima. I u 2020. god. vođeni našim osnovnim vrijednostima – sigurne, snažne i prepoznatljive banke, bićemo fokusirani na olakšavanje oporavka zbog pandemije, pa time i još istrajniji i preduzimljiviji u ostvarivanju dodatne vrijednosti i pogodnosti našim klijentima. Snažna tržišna pozicija i konkurentstva prednost nas ohrabruju da nastavimo i u 2020. s trendom inovacija u poslovnim aktivnostima i politikom posvećenosti potrebama klijenata, kako bi im omogućili slobodu izbora različitih modela finansiranja, investicionog bankarstva, pogodnosti u oblasti platnog prometa.

Usmjereni smo i na modernizaciju kanala prodaje, kako bi povećali dostupnost proizvoda i usluga, a sve s ciljem prilagođenosti potrebama još većeg broja klijenata.

Nastavićemo da unapređujemo, u saradnji sa našim partnerima, proizvode/pakete proizvoda/serve, kojima ćemo unaprijediti kvalitet i brzinu, s osobitim naglaskom na pogodnosti prilagođene iskustvu klijenata.

U periodu pred nama, predstoji nam usklađivanje s novom, kompleksnom regulativom, harmonizovanom sa standardima EU, ali smo prilagođeni ne samo za suočavanje s izazovima, već i za nove prilike.

U 2020. godini istrajavaćemo s podrškom društvenoj zajednici u različitim oblastima – obrazovanju, kulturi, posebno zdravstvu, čime ćemo doprinositi društvenom i ekonomskom oporavku i napretku.

Svjесni smo da su zaposleni snažan oslonac razvoja i rasta Banke, tako da očekujemo da će svojim profesionalnim radom i u 2020. doprinijeti uspjehu i ugledu koji Banka ima na tržištu.

ISTRAŽIVANJA, RAZVOJ I ULAGANJA U OBRAZOVANJE ZAPOSLENIH

Banka kontinuirano prati i učestvuje u istraživanjima tržišta, kao i analizama koje objavljuju renomirane agencije, tako da pribavljene podatke koristi za pozicioniranje brenda.

Ključni elementi uspješnosti i naše organizacione kulture zasnivaju se na znanjima, vještinama i posvećenosti naših zaposlenih. Stoga, Banka kontinuirano planira razvoj i unapređenje vještina zaposlenih, kako organizovanjem edukacija, uz pomoć iskusnih, kompetentnih zaposlenih, tako i angažovanjem renomiranih inostranih konsultanata/konsultantskih firmi, specijalizovanih za upravljanje ljudskim resursima. Osobito smatramo važnim da naglasimo specijalističke edukativne seminare namijenjeni našem prodajnom osoblju, odnosno zaposlenima koji su na pozicijama gdje se najčešće ostvaruje komunikacija sa klijentima, a s ciljem unapređenja njihovih vještina komunikacije, stilova prilagođenih različitim fazama te komunikacije, kao i dalje razvijanje vještina razumijevanja potreba klijenata, a u najboljem njihovom interesu. Dodatno, Banka je privržena konceptu kontinuiranog razvoja zaposlenih na menadžerskim pozicijama, pa angažuje eksterne konsultantske timove, za unapređenje njihovih vještina, saglasno savremenim standardima.

OTKUP SOPSTVENIH AKCIJA

Tokom 2019. godine Banka nije otkupljivala sopstvene akcije.

FINANSIJSKI INSTRUMENTI OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA BANKE

Od finansijskih instrumenata koje je Banka koristila, a koje su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja i za utvrđivanje aktive, pasive, finansijskog stanja i dobiti ili gubitaka izdvajaju se tri serije subordinisanih obveznica koje je Banke izdala 2014., 2017. i 2019. godine, a koje su pozitivno uticale na povećanje dugoročnih izvora finansiranja i učvršćenja pokazatelja kapitalne adekvatnosti Banke.

MREŽA POSLOVNIH JEDINICA BANKE

Call Centar (+382 202) 19905

Centrala Hipotekarne banke

Adresa: Ul. Josipa Broza Tita br.67

81000 Podgorica

E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Tel: +382 (0) 77 700 001

Fax:+382 (0) 77 700 071

Filijala Nikšić

Adresa: Trg Save Kovačevića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.niksic@hb.co.me

Filijala Bar

Adresa: Ul. Maršala Tita bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.bar@hb.co.me

Filijala Budva

Adresa: Mediteranska bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.budva@hb.co.me

Filijala Kotor

Adresa: SC Kamelija, Trg M. Petrovića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.kotor@hb.co.me

Filijala Herceg Novi

Adresa: Trgt Nikole Đurkovića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.hercegnovi@hb.co.me

Filijala Bijelo Polje

Adresa: Ul. Slobode bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.bijelopolje@hb.co.me

Filijala Berane

Adresa: Ul. Mojsija Zečevića bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.berane@hb.co.me

Filijala Ulcinj

Adresa: Ul. 26.Novembar bb

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.ulcinj@hb.co.me

Filijala Danilovgrad

Adresa: Baja Sekulića br. 8

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.danilovgrad@hb.co.me

Ekspozitura Herceg Novi

Adresa: Kompleks PORTONOV, Donje naselje o4

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.hercegnovi@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Slobode br. 91

Tel: +382 19905

E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Josipa Broza Tita br. 67

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.centrala@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Bul.Svetog Petra Cetinjskog br130

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.podgorica1@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Ul. Đoka Miraševića M3

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.podgorica2@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa:

Cetinjski put bb, Donja Gorica

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.podgorica3@hb.co.me

Ekspozitura Podgorica

Adresa: Cetinjski put bb Shopping mol Delta City

Tel: +38219905

E-mail: filijala.podgorica@hb.co.me

Ekspozitura Cetinje

Adresa: Ul. Bajova br. 74

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.cetinje@hb.co.me

Ekspozitura Tivat

Adresa: Ul. 21. Novembra br. 21

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.tivat@hb.co.me

Ekspozitura Tivat – Porto Montenegro

Adresa: Porto Montenegro, zgrada Teuta, Obala bb

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.porto.montenegro@hb.co.me

Ekspozitura Žabljak

Adresa: Narodnih herojabb

Tel: +382 19905

E-mail: ekspozitura.zabljak@hb.co.me

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Za rizike u Banci zadužena su dva sektora:

- Sektor za upravljanje rizicima u okviru kojeg posluju Služba procjene rizika i Služba za vođenje rizičnih plasmana, a koje su zadužene za ocjenu, identifikovanje, mjerenje rizika;
- Sektor za kontrolu rizika u okviru kojeg posluju Služba za kontrolu kreditnog rizika, Služba za kontrolu tržišnog i rizika likvidnosti i Služba za kontrolu operativnog rizika, a koje su zaduženi za praćenje, kontrolu i izvještavanje o rizicima.

U okviru upravljanja rizicima posebna pažnja se posvećuje politikama i procedurama vezanim za upravljanje rizicima, kao i na izradi potrebnih metodologija.

Izvještavanje u okviru oba sektora se vrši na mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou, a o svim aktivnostima vezanim za Sektor rizika informiše se ALCO komitet, Odbor direktora i Odbor za kreditni rizik.

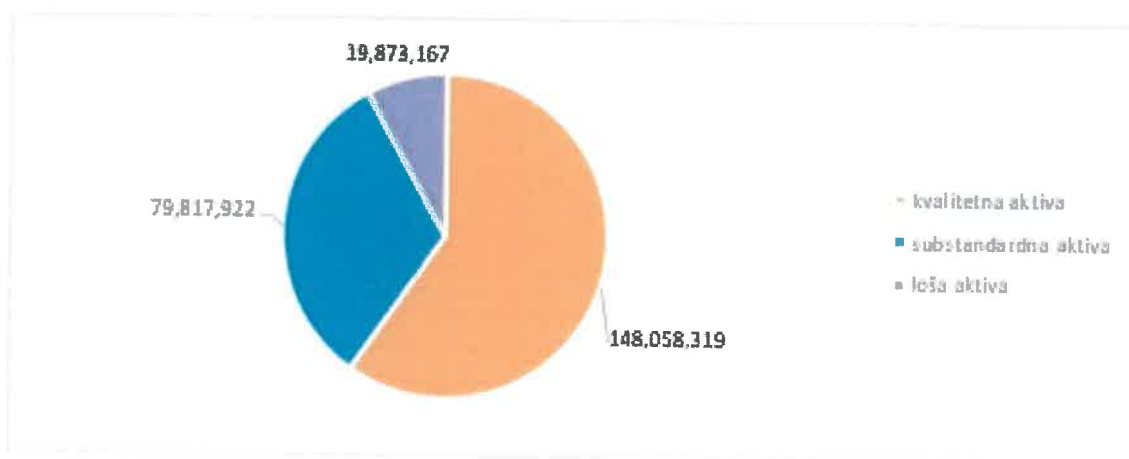
Kreditni rizik

Upravljanje kreditnim rizikom predstavlja ključnu komponentu sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je maksimizacija odnosa prinosa i rizika Banke. Kako bi se postigao ovaj cilj, kreditnim rizikom se upravlja na individualnom nivou (na nivou partije), a u okviru Sektora za upravljanje rizicima i na portfolio nivou.

Kreditni portfolio banke je u decembru 2019. godine, u odnosu na decembar 2018. godine veći za 279.237 EUR i iznosi 247.749.409 EUR. U relativnim pokazateljima portfolio je veći za 0,11%.

Od ukupnog portfolija Banke, na kvalitetnu aktivnu (A i B1) odnosi se 59,76%, na substandardnu (B2) 32,22% i na lošu aktivnu (C, D i E) 8,02%.

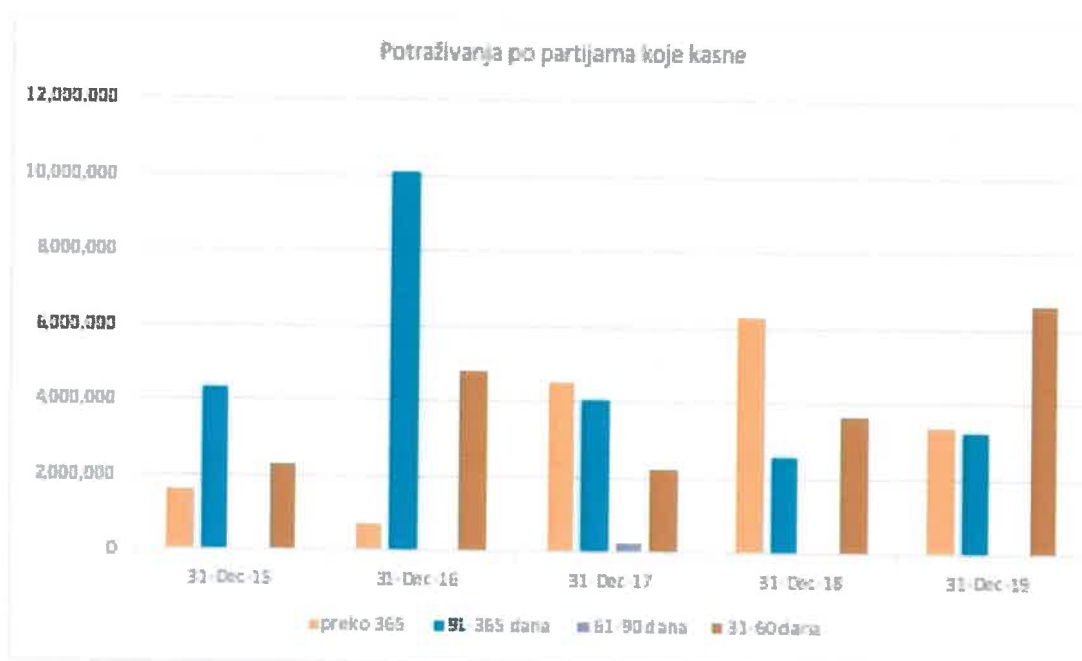
Aktiva po kvalitetu – dec.19.

Kao osnovni indikatori kreditnog rizika mogu se izdvojiti: kašnjenje u otplati kredita, procenat rezervacija za kreditne gubitke, učešće nekvalitetne aktive u ukupnom portfoliju (NPL%).

Kašnjenje u otplati kredita:

- Iznos kredita sa kašnjenjem u otplati preko 30 dana, na dan 31.12.2019. godine iznosio je 13.273.234 EUR ili 5,36% ukupnog portfolija Banke, dok su na 31.12.2018. godine iznosili 12.596.713 EUR ili 5,09% ukupnog portfolija Banke.
- Iznos kredita sa kašnjenjem u otplati preko 90 dana na 31.12.2019. godine iznosio je 6.607.200 EUR ili 2,67% portfolija Banke, dok su na 31.12.2018. godine iznosili 8.873.429 EUR ili 3,59% ukupnog portfolija Banke.

Procenat rezervacija za kreditne gubitke se može posmatrati prema metodologiji CBCG i internoj metodologiji Banke.

- Prema metodologiji CBCG izdvojene rezerve za kreditne gubitke na dan 31.12.2019. godine činile su 5,71% portfolija ili 14.136.427 EUR. Ako izvršimo poređenje u odnosu na kraj 2018. godine, rezerve su se smanjile za 14,05% ili 1.985.699 EUR.

Portfolio / rezerve prema metodologiji CBCG

	31.12.2018.	31.03.2019.	30.06.2019.	30.09.2019.	31.12.2019.
Portfolio	247.470.172	255.575.371	256.811.730	241.586.062	247.749.409
Rezervacije	16.122.126	16.832.126	14.314.764	14.662.631	14.136.427
Rezervacije (%)	6,51%	6,59%	5,57%	6,07%	5,71%

- Prema internoj metodologiji ispravke vrijednosti kredita na 31.12.2019. godine su iznosile 14.158.649 EUR tj. 5,71% portfolija. U odnosu na kraj 2018. godine, rezerve su se povećale za 1.673.520 EUR ili 13,40%.

Portfolio / rezerve prema internoj metodologiji

	31.12.2018.	31.03.2019.	30.06.2019.	30.09.2019.	31.12.2019.
Portfolio	247.470.172	255.575.371	256.811.730	241.586.063	247.749.409
Rezerve	12.485.129	12.864.436	12.228.092	11.944.859	14.158.649
Rezerve (%)	5,05%	5,03%	4,76%	4,94%	5,71%

Učešće nekvalitetne aktive (NPL-a) u ukupnom portfoliju se prati na osnovu boniteta klijenta tj. prema grupi i na osnovu dana kašnjenja tj. preko 90 dana kašnjenja.

NPL prema bonitetnim grupama na kraju decembra 2019.godine iznosio je 19.873.167 EUR ili 8,02% portfolija, što predstavlja smanjenje NPL-a od 2,09% u odnosu na decembar 2018. godine kada je iznosio 20.297.486 EUR.

Učešće NPL-a (C, D i E) u ukupnim kreditima

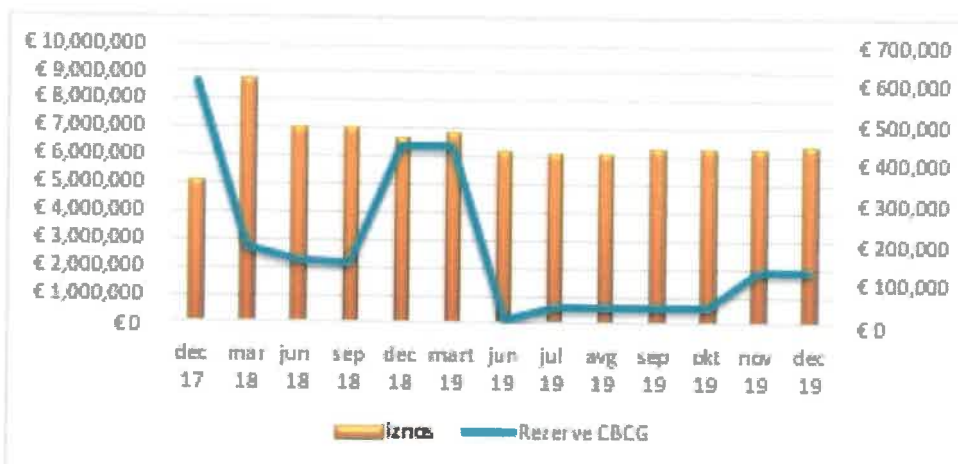
NPL prema danima kašnjenja (preko 90 dana)

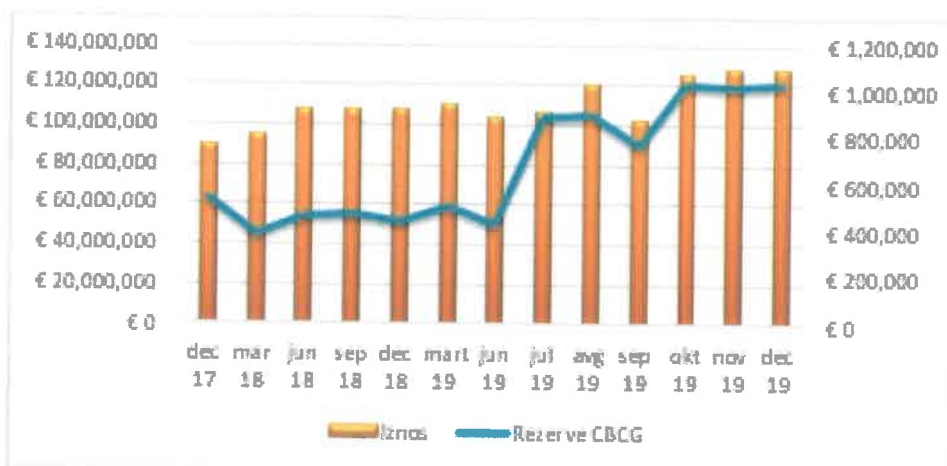
HOV - u sklopu kreditnog rizika

Bankarsku knjigu Banke su 31. decembra 2019. činili vlasnički i dužnički finansijski instrumenti. Sve pozicije u bankarskoj knjizi bile su u decembru u okviru zakonski i interno definisanih limita. Ukupna vrijednost HOV u vlasništvu Banke na 31.12.2019. godine iznosila je 134,76 miliona EUR i čitav iznos se odnosi na hartije od vrijednosti koje se knjiže po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Od tog iznosa, dužničkih hartija od vrijednosti je bilo u iznosu 128,35 miliona EUR i vlasničkih hartija od vrijednosti u iznosu 6,40 miliona EUR.

Grafik: Iznos vlasničkih HOV i rezervi

Grafik: Iznos dužničkih HOV i rezervi

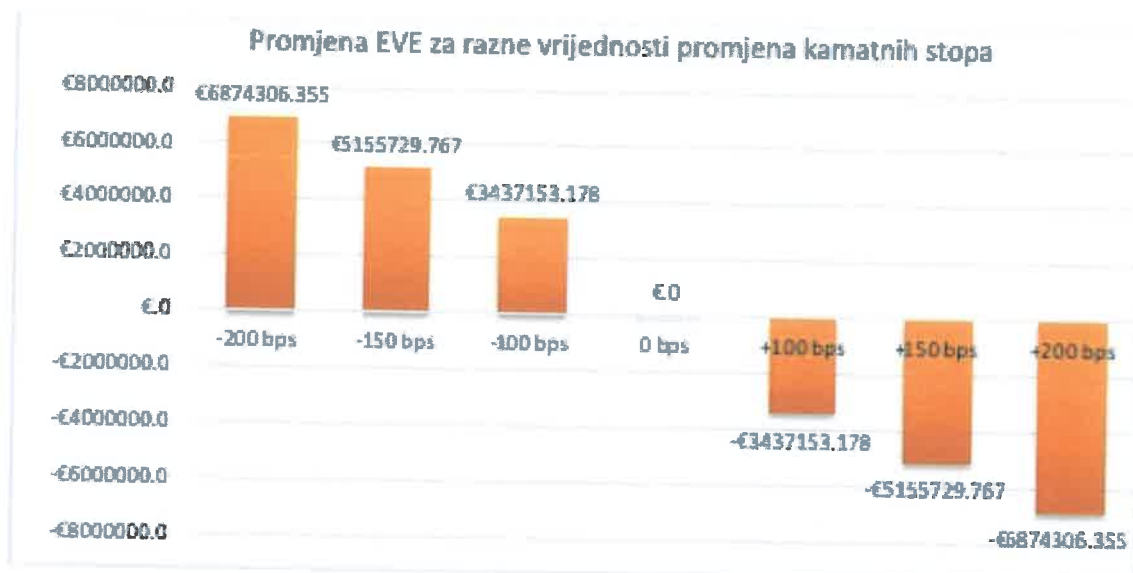

Tržišni rizik

U okviru tržišnih rizika, Banka analizira sledeće rizike: rizik kamatne stope, valutni rizik i pozicijski rizik.

Rizik kamatne stope analiziran je iz dvije komplementarne perspektive: uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala Banke, kao i na neto kamatni prihod.

Analiza uticaja kamatnog rizika iz bankarske knjige na ekonomsku vrijednost Banke, izvršena je primjenom „gap-a trajanja“. Svrha ovog metoda je da prikaže potencijalnu promjenu vrijednosti svih budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik, čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke (EVE). Za razliku od kamatnog gap-a koji mjeri uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod uzimajući u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, gap trajanja u obzir uzima sve gotovinske tokove.

U slučaju porasta nivoa kamatnih stopa za 200 bps, vrijednost EVE na 31.12.2019. od 54,68 miliona EUR smanjila bi se za 6,87 miliona EUR ili 12,57%. Izračunati iznos gap-a trajanja (ili „rizikom ponderisane pozicije bankarske knjige“) činio je 31. decembra 2019. godine 14,07% sopstvenih sredstava Banke što je u okviru zakonski propisanog limita od 25%.

Projekcija povlačenja „a vista“ depozita:

1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god
20%	14%	14%	20%	32%

**OSJETLJIVOST AKTIVE I PASIVE NA PROMJENU KAMATNE STOPE (u hilj. EUR)
- agregatno 31. dec. 2019.**

OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	15.910					15.910
Kamatonosne hartije od vrijednosti	1.339	34.037	1.526	6.427	82.303	125.633
Kredit i ostala potraživanja	22.115	19.983	18.575	61.244	124.981	246.898
Ostala osjetljiva aktiva	1.824					1.824
UKUPNO	41.188	54.020	20.102	67.671	207.284	390.265
% od ukupne kamatonosne aktive	11%	14%	5%	17%	53%	100%
OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
Kamatonosni depoziti	59.067	52.036	57.296	102.264	114.189	384.852
Kamatonosne pozajmice	121		20	25	22.134	22.300
Subordinisani dug i obveznice					22.000	22.000
Ostale osjetljive obaveze	804					804
UKUPNO	59.992	52.036	57.316	102.289	158.323	429.956
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	14%	12%	13%	24%	37%	100%

RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	UKUPNO
IZNOS GAP-a	-18.804	1.984	-37.214	-34.618	48.961	-39.691
Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u	0,96	0,84	0,63	0,26		
Kumulativan Gap	-18.804	-16.820	-54.034	-88.652	-39.691	-79.383
Uticaj na neto prihode od kamata	-361	33	-469	-180		
Godišnja promjena prihoda od kam. (st.kam. šok)	-977					
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	-4%	-4%	-11%	-19%	-8%	-17%
Propisani limiti				54%		

Ukoliko kamate padnu za 2 procentna poena, očekivani godišnji neto prihod od kamata će se smanjiti za 977 hiljada EUR.

Valutni rizik nema značajnijeg uticaja na ukupan rizični profil banke.

Devizna pozicija – 31. decembar 2019. (konvertovano u EUR)

Sopstvena sredstva				EUR 48.858.000	
Devi-za	Aktiva	Obaveze	Neto pozicija	Limit (% osnovnog kapitala)	Ostvareno
AUD	126.804	-135.892	-9.089	15%	0%
CAD	92.916	-80.365	12.551	15%	0%
DKK	34.491	0	34.491	15%	0%
JPY	0	-41	-41	15%	0%
KWD	0	0	0	15%	0%
NOK	16.524	-16.961	-438	15%	0%
SEK	16.598	-4.077	12.521	15%	0%
CHF	471.565	-474.731	-3.167	15%	0%
GBP	1.454.196	-1.451.739	2.457	15%	0%
USD	18.327.104	-18.062.959	264.145	15%	0,54%
	20.540.196	-20.226.766	313.430	20%	0,64%

Operativni rizik

Upravljanje operativnim rizicima regulisano je internim aktima Banke, kao i aktima CBCG. Banka mjesečno identifikuje događaje koji su nastali usled izloženosti operativnim rizicima. O identifikovanim rizicima, nastalim gubicima, kao i mjerama koje je potrebno preduzeti u cilju rešavanja identifikovanih problema, Odbor direktora se izvještava kvartalno.

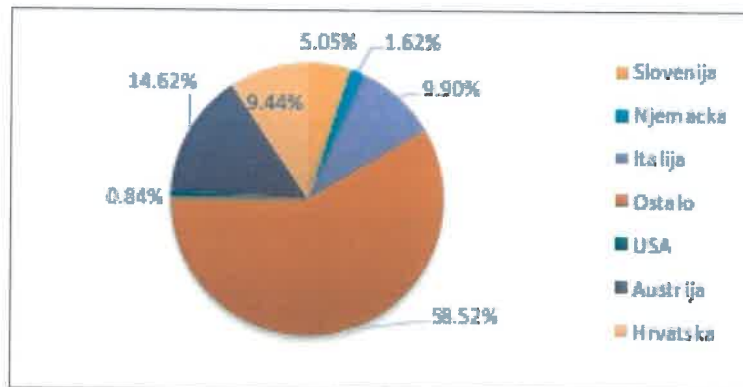
Rizik zemlje

Politika upravljanja rizikom zemlje kreirana je u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima CBCG, kao i internim aktima Banke (Procedura i Politika upravljanja rizikom zemlje). Internim aktima definisano je sledeće:

- dozvoljeni limiti izloženosti riziku zemlje, pojedinačno po zemljama i zbirno;
- periodično preispitivanje adekvatnosti sistema upravljanja rizikom zemlje;
- način identifikacije, mjerenja, praćenja i kontrolisanja rizika zemlje;
- ovlaštenja i odgovornosti lica vezanih za preuzimanje i upravljanje rizikom zemlje;
- obaveze vezane za periodično izvještavanje o izloženosti Banke riziku zemlje;
- klasifikacija aktive izložene riziku zemlje i kriterijumi za utvrđivanje rejtinga zemalja.

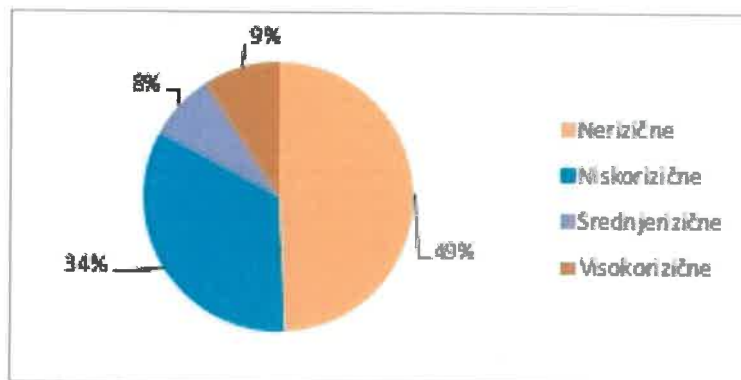
Banka je izložena prema nerezidentima u ukupnom iznosu od 63,053 miliona EUR, od čega je najveća izloženost prema Austriji u ukupnom iznosu od 9,216 miliona EUR.

Struktura izloženosti prema nerezidentima

Na grafikonu ispod se vidi da se 49% izloženosti Banke odnosi na izloženost prema zemljama koje su klasifikovane kao nerizične, 34% na niskorizične, 8% na srednjerizične, a 9% na visokorizične zemlje iz čega se zaključuje da Banka dobro upravlja rizikom zemlje.

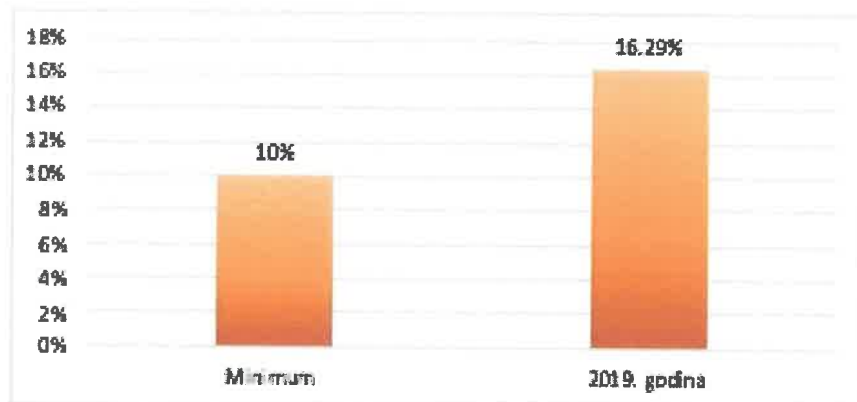
Struktura izloženosti prema gradaciji države

Koeficijent solventnosti

Na 31.12.2019. godine koeficijent solventnosti je bio iznad zakonom propisanog limita (10%), i iznosio je 16,29%. Koeficijent solventnosti je najznačajniji pokazatelj povjerenja u Banku, i zaštitnik je deponentima, povjericima i poslovnim partnerima Banke.

Koeficijent solventnosti za 2019. godine

Struktura potrebnog kapitala za sve rizike

NAČINI ZAŠTITE OD RIZIKA

Zaštita od rizika plasmana se radi proaktivnom i preliminarnom analizom na osnovu odnosa prinosa i rizika (klasifikacije po rejting agencijama i CBCG i očekivanih prinosa/kamata), poredjenja sličnih investicija i alternativa. Banka se bavi predanalizama prije investiranja (pregledom javno publikovanih rejtinga, koriscenjem eksternih rejtinga...). Faktori kreditnog rizika se mogu mijenjati i tokom trajanja plasmana, pa se donose odluke o zadržavanju, redukovanju, prodaji ili reprogramiranju plasmana.

Kreditni rizik se definiše kao default ili sniženje kreditnog rejtinga. Default je kada klijent ne može da vrši plaćanja dospjelih obaveza, npr. nemogućnost plaćanja kamate ili nepoštovanje drugih ugovorenih klauzula. Kako se istorijski mogu raditi kalkulacije PD ("probability of default"), Banka nastoji da izbjegne klase koje su imale lošu klasifikaciju u istoriji.

Zaštita od rizika na nivou računa i portfolia se vrši na način što se plasmani kolateralizuju, pored procjene cash flow-a (primarnog izvora naplate), kao sekundarni izvori naplate: depoziti, garancije, jemsta, sudužnici, žiranti, hipoteke, cesije.

Prate se i nekolike klase rizika koje uključuju:

1. Promjene kamatnih stopa,
2. Rizik reinvestiranja,
3. Rizik prijevremenog vraćanja i opcije opoziva (call risk),
4. Rizik likvidnosti,
5. Rizik deviznih kurseva,
6. Rizik inflacije,
7. Makroekonomski i eksterni rizici.

Zaštita od istih se vrši na sledeći način:

Kako se rizik od kamatne stope sastoji od serije cash flow-a, rizik kod fiksnih stopa od kamatne stope se uvećava kako raste kamatna stopa. Kako raste kamatna stopa na trzistu, postojeći ugovori imaju fiksne prihode od kamata, postojeći plasmani vrijede manje i manje su atraktivni (da je novac bio na računu mogao bi se plasirati po većim stopama i ostvariti veći prihod, oportuni trošak). Kako su prinosi manji od potencijalnih, mogućnost prodaje tih plasmana se smanjuje, tj snižava se vrijednost plasmana.

Suprotno se dešava ukoliko kamatna stopa opada. Možemo definisati da imamo premiju ako kamatne stope padaju na tržištu, a diskont ako kamatna stopa raste na tržištu.

Pravac kretanja u kamatnoj stopi i veličina promjene ima efekta na vrijednost postojećih plasmana. Dva su ključna faktora: 1. Ročnost, dugoročni plasmani su više osjetljivi na promjenu cijena nego kratkoročni plasmani; 2. Promjena kamatne stope (delta) ima veći uticaj ako su ugovorene stope niže.

Banka prati promjene kamatnih stopa i proaktivno se uskladjuje pokušajem da ima horizontalnu ili ročnu uskladjenost, samim tim i manje ročne gap-ove. Novi plasmani prate tržište i periodična uskladjivanja pasivnih i aktivnih kamatnih stopa kako bi kamatni spread ostao na istom nivou i omogućio Banci bolju profitabilnost.

Reinvesticioni rizik je vezan za ročnost. Što je kraći rok to je manji rizik. Manji je rizik da će novi plasmani imati značajnije promjene u kamatnim stopama i uslovima po kojima će biti plasirani u odnosu na tekuće. Banka vrši dominantno kratkoročne plasmane. U Banci dominantno učešće imaju plasmani pravnim licima, manji dio su plasmani fizičkim licima i mahom dominiraju potrošački, gotovinski krediti i kartice, a minimalno stambeni krediti. Prosječan ponderisani rok plasmana je oko 4 godine.

Rizik od prijevremenog vraćanja je rizik od nemogućnosti predviđanja cash flow-a, planiranja i praćenja. Ovaj rizik, Banka smanjuje ugovaranjem klauzula o naknadi za prijevremeno vraćanje plasmana, a koje su uskladjene sa zakonom o potrošačkim kreditima. Naknada ima isključivu svrhu kompenzacije za troškove na osnovu plaćanja kamata za depozite i kreditne linije iz kojih se finansira i prati ročnu uskladjenost plasmana sa izvorima (pasivom, depozitima i pozajmicama).

Rizik likvidnosti se ogleda u nemogućnosti Banke da se obezbijede sredstva na tržištu za finansiranje aktivnosti pod istim ili sličnim uslovima, kao i da proda plasmane pod istim ili sličnim uslovima. Banka se štiti od toga, nastojanjem maksimalnog uskladjivanja pozicija plasmana sa izvorima i smanjenjem ročnih gap-ova. Novi plasmani prate spread-om nove cijene izvora. Transakcioni troškovi nabavke kreditnih linija, depozita i prodaje plasmana se kompenzuju naknadama i praćenjem istih na aktivnoj strani bilansa Banke.

Zaštita od deviznog kursa se vrši valutnom uskladjenošću plasmana sa izvorima i pokušajem da Banka ima neto otvorenu deviznu poziciju na što manjem nivou. Na taj način promjene deviznog

kursa se ne odražavaju na bilans uspjeha, imaju neutralnu poziciju jer plus na strani aktive je minus na strani pasive i obrnuto. Također, Banka sagledava valutu klijenta u kojoj posluje i ima cash flow, pa takvim klijentima odobrava valutne plasmane ili vrši investiranja.

Inflacioni rizik također utiče na realnu vrijednost novca i narušava povrat na kapital i očekivanja vlasnika Banke. Banka u svojim projekcijama kalkuliše vrijednost novčanih tokova prateći i projekcije inflatornih očekivanja u Crnoj Gori i valuti EUR. Banka dominantan dio posla obavlja u EUR.

Postoje mnogi eksterni faktori i makroekonomski činioci koji se ne mogu predvidjeti i vidjeti u sadašnjem trenutku. Ovdje su uključeni i politički rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da redovno servisiraju svoje obaveze, tu su i regulatorni rizik, transferi kapitala, prirodne katastrofe, korporativna restrukturiranja, kupovine, spajanja, akvizicije, itd. Banka prati rejtinge zemalja i raspoložive informacije i pokušava da drži rizik koncentracije na pojedine zemlje, proizvode, klijente, itd, u okviru limita koji ne mogu ugroziti opstanak i poslovanje Banke.

Operativne rizike, Banka smanjuje što većim stepenom automatizacije, procedura, duplih kontrola, internih revizija kao cjelokupnim sistemom internih kontrola.

Izvršni direktor za poslove sa fizičkim licima
i napredne kanale prodaje
Nikola Spadijer

Izvršni direktor za poslove sa pravnim licima
i finansijska tržišta

Ana Goluhović

Izvršni direktor za rizike
Jelena Vuletić

Glavni izvršni direktor
Esad Zaimović

HIPOTEKARNA BANKA AD PODGORICA
81000 Podgorica, Josipa Broza Tita 67
tel: +382 (0)77 700 001 fax: +382 (0)77 700 071
hipotekarna@hb.co.me www.hb.co.me